

ETWIE
2023

VAN NAALDJE TOT DRAADJE

Textielerfgoed in Vlaanderen en Brussel.
Een veldtekening

Inhoudstafel

Inleiding	3
1	
Waarom een veldtekening over textielerfgoed in Vlaanderen en Brussel?	5
Wat is een veldtekening?	6
2	
Netwerk rond textielerfgoed in Vlaanderen en Brussel.	9
Een overzicht van de samenwerking.....	9
3	
Wat is textielerfgoed?	13
4	
Een mapping van het textielerfgoed in Vlaanderen en Brussel	22
Naar een invulling van de term textielerfgoed	23
Schema textiel erfgoed.....	24
Methode en werkwijze.....	31
5	
Waar wordt textielerfgoed bewaard?	35
Algemene conclusies in verband met het verzamelbeleid bij musea	37
Algemene conclusies in verband met het verzamelbeleid van bibliothecair textielerfgoed en archiefbestanden.....	56
Algemene conclusies over de invalshoeken rond textielerfgoed bij culturele archieven en erfgoedbibliotheken.....	60
Conclusie	63
Meer weten?	65
Colofon	66
Eindnoten	67

Inleiding

De muts op ons hoofd, het zwempak van de kinderen tot de sokken aan onze voeten, de gordijnen die we 's avonds sluiten, de lakens op ons bed, de bekleding van onze autostoel, de zachte handdoeken in de badkamer: textiel is overal rond ons aanwezig. Buiten ons huis vind je textiel terug in de beschermende kleding van de brandweer, de mondmaskers in het ziekenhuis, schorten in het labo en het uniform van de politieagent. Textielerfgoed maakt deel uit van ons heden én verleden. Misschien refereert je straatnaam naar een voormalige textielbaron. Op zolder staat nog een naaimachine die ooit dagelijks gebruikt werd door je grootmoeder. Gereedschappen en getouwen worden bewaard, maar staan stof te vergaren omdat de kennis en kunde om ze in werking te stellen verloren is gegaan. Over heel Vlaanderen zijn er gemeenschappen die de kostuums koesteren waarin ze jaarlijks feesten of optochten houden zoals de Hasseltse Jeneverfeesten of de Ommegang van het Ros Beiaard. Bibliotheken zijn gevuld met boeken vol textielstalen en decoratieve motieven en interessante onderzoeksbronnen, archieven vertellen het relaas van de talrijke familiebedrijven in de Gentse textiel-industrie.

1

Over de veldtekening

*Wielertui van de Belgische nationale ploeg,
Ronde van Frankrijk 1959-1961, Collectie
KOERS, Museum van de Wielersport*

Waarom een veldtekening over textiel-erfgoed in Vlaanderen en Brussel?

5

Spinnewielen, naaimachines, textielhandboeken, kanten ondergoed, viltlen hoeden, stalenboeken, handwerktijdschriften en wollen breiwerk: allemaal ooit rijkelijk aanwezig in onze huiskamers, het onderwijs en bedrijven. **Maar wat rest er ons vandaag nog van dit textiel-erfgoed?** Wat wordt er in de musea bewaard? Wie weet nog hoe de machines en getouwen werken? Wie heeft de kennis en kunde om deze objecten te restaureren? Hoe kunnen onderzoekers of ontwerpers op een duurzame manier opnieuw aan de slag gaan met dit erfgoed? In groep kan je meer dan alleen, daarom bundelen we onze krachten in een netwerk rond het textiel-erfgoed in Vlaanderen. Samen beantwoorden we deze vragen en proberen we tegemoet te komen aan de meest prangende uitdagingen.

ETWIE, de dienstverlenende rol van het Industriemuseum, coördineert het netwerk als één van de drie themanetwerken die in 2019- 2023 centraal staan, naast bedrijfs- en wetenschappelijk erfgoed. Samen met Industriemuseum, Design Museum Gent, Texture, Museum van Deinze en de Leiestreek, MUST Ronse, Stadsmuseum Lokeren, SteM Sint-Niklaas, PARCUM, MAS, Modemuseum Antwerpen, Modemuseum Hasselt en Openluchtmuseum Bokrijk maakt ETWIE deze veldtekening. Die maakt duidelijk wat textiel-erfgoed is of kan zijn en waar het verzameld en/of bewaard wordt.

Wat is een veldtekening?

Wat? Deze veldtekening wil een beeld geven wat textielerfgoed in Vlaanderen en Brussel is en waar het bewaard wordt.

Hoe? De veldtekening is opgebouwd uit verschillende delen. We starten met een overzicht van de samenwerking in netwerkverband. Dit geeft inzicht in waarom we anno 2023 tot een veldtekening van het textielerfgoed in Vlaanderen en Brussel komen. De resultaten van het in kaart brengen van het textielerfgoed in Vlaanderen en Brussel vormen de hoofdmoot van deze publicatie. Daarom wordt eerst verkend wat we onder textielerfgoed verstaan, namelijk onroerend, roerend en immaterieel erfgoed. Alhoewel deze veldtekening zich richt op het roerend en immaterieel erfgoed, is het nodig om ook de link met het onroerend erfgoed aan te halen. Vervolgens gaan we dieper in op wat roerend en immaterieel textielerfgoed is of kan zijn. We *mappen* het textielerfgoed aan de hand van een opdeling in deelcollecties.

Foto: Texture Kortrijk

Stalenboek kant, Collectie Taxandriamuseum Turnhout

Waar? Vervolgens gaan we in op de diverse actoren waar het (roerend) textiel-erfgoed bewaard wordt. Onderzoeken en in kaart brengen wat textiel-erfgoed in Vlaanderen is en kan zijn, is een ambitieuze opdracht. Daarom gebeurde de afgelopen jaren de opbouw van deze veldtekening in fasen. In de eerste fase werden de musea met textiel-erfgoed in het actief verzamelbeleid bevraagd, gevolgd door de Vlaamse musea met een kwaliteitslabel voor collectiebeherende organisaties.¹

In 2023 werd deze veldtekening verder aangevuld met (culturele) archiefinstellingen en beheerders van bibliothecair erfgoed.

De mapping, een manier om vat te krijgen op de verschillen in het verzamelbeleid, heeft verschillende invalshoeken, waaronder de periode, de geografische afkomst van het textiel of de producent en geeft een beeld van wat er aan textiel-erfgoed in Vlaamse en Brusselse museale collecties, culturele archieven en erfgoedbibliotheken bewaard wordt. Daarnaast geeft het overzicht per museum, archief of bibliotheek weer wat het verzamelbeleid is en welke inhoudelijke focus wordt gehanteerd. Dit alles heeft als doel een inzicht te geven in textiel-erfgoed in Vlaanderen en Brussel en waar het zich bevindt.²

Het vergroot de onderlinge kennis van de (textiel)collecties en moet het makkelijker maken om het verzamelbeleid af te stemmen op elkaar én op de noden.

Voor wie?

De veldtekening is er in eerste instantie voor de collectiebeherende instellingen in Vlaanderen en Brussel. Ze komt tegemoet aan de nood die er is in het erfgoedveld aan meer kennis over de collecties en het actuele verzamelbeleid. Daarnaast is deze veldtekening er voor iedereen met een hart voor textielerfgoed.

De veldtekening heeft verschillende doelstellingen:

- Er wordt een **bewustzijn** gecreëerd over wat textielerfgoed is of kan zijn bij collectiebeherende instellingen;
- De veldtekening brengt het **netwerk** van experts en organisaties die bezig zijn met textielerfgoed in kaart;
- Collectiebeherende instellingen kunnen op basis van de veldtekening de collectieprofielen en het verzamelbeleid beter op elkaar **afstemmen**;
- **Hiaten** in collecties kunnen opgevangen worden en de **herbestemming** van objecten kan inhoudelijk makkelijker verlopen;
- Ten slotte kunnen uit de veldtekening **aanbevelingen** komen om het beleid rond het textielerfgoed in Vlaanderen en Brussel na 2023 te versterken.

2

**Netwerk rond
textielerfgoed
in Vlaanderen
en Brussel.
Een overzicht van
de samenwerking**

**VIJFDE NATIONAAL KONGRES
VOOR INDUSTRIËLE ARCHEOLOGIE**

TEXTIEL

Gent, 26 - 27 november 1977

**CINQUIEME CONGRES NATIONAL
D'ARCHEOLOGIE INDUSTRIELLE**

LE TEXTILE

Gand, 26 - 27 novembre 1977

**HANDELINGEN
ACTES**

Wergroep voor Industriële Archeologie
Rijksuniversiteit Gent, 1978

Publicatie met de teksten, verslagen en neerslag van het Vijfde nationaal kongres voor industriële archeologie, textiel in 1977.

In 1977 vindt het Vijfde Nationaal Congres voor Industriële Archeologie plaats, met als thema Textiel. Op dit tweedaags congres is de 'industriële archeologie van de textielnijverheid en de problematiek van de textielmusea' het onderwerp van de lezingen en werkvergaderingen. De pioniers van de industriële archeologie én de grondleggers van de textielmusea zijn hierop aanwezig, waaronder René De Herdt (Museum voor Industriële Archeologie en Textiel in Gent), Frieda Sorber (Textielmuseum Vrieselhof Oelegem), Lieven Daenens (Museum voor Sierkunst en Industriële Vormgeving in Gent), Bernard De Wilde (Vlasmuseum Kortrijk) en Lode De Clercq (Textielafdeling Heemkundig Museum Sint-Niklaas). In de inleiding op het congres stelt René De Herdt vast dat de aandacht voor de geschiedenis van de textielsector opmerkelijk is. We bevinden ons in een periode waarin vele textielbedrijven hun deuren sluiten door de economische crisis, wat de belangstelling voor dit erfgoed doet toenemen. Zowel aan de toenmalige Rijksuniversiteit Gent als aan de Vrije Universiteit Brussel worden werk- en onderzoeksgroepen opgestart die aandacht schenken aan de historische, technische en industrieel-archeologische aspecten van deze bedrijfstak. Dit is ook de periode van de opstart van diverse musea gewijd aan textielerfgoed of waarbij er tentoonstellingen rond textiel worden ingericht. Zowel in Gent (Museum voor Sierkunst en het latere MIAT), Ronse, Sint-Niklaas en Kortrijk worden initiatieven genomen om 'belangrijke relictten' te redden en getuigenissen te verzamelen.³

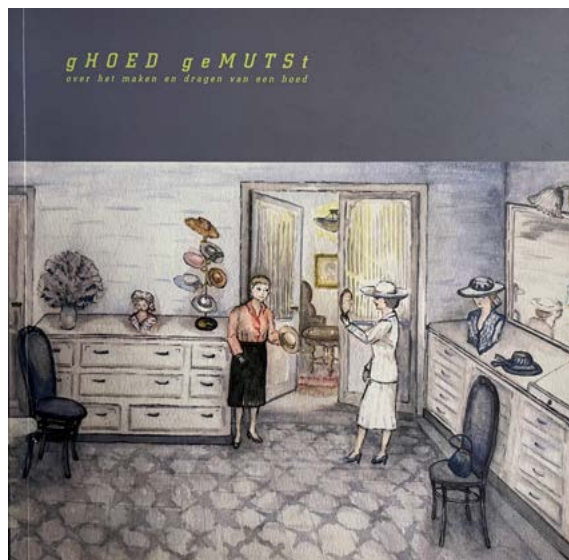
Afsluitend vindt een panelgesprek plaats waarbij de problemen van de textielmusea in Vlaanderen en Nederland ter discussie worden gesteld. Als conclusie stelt Adriaan Linters (toenmalige medewerker bij de Rijksdienst voor Monumenten- en Landschapszorg en Bureau voor Industriële archeologie en Molenzorg):

Het lijkt me duidelijk dat iedereen voor een tematische (sic) aanpak opteert, maar dat er zo vlug mogelijk één of andere vorm van coördinatie (sic) en overleg moet tot stand komen. De vormgeving hiervan is een andere zaak, maar moet vooral op de praktijk afgestemd worden⁴

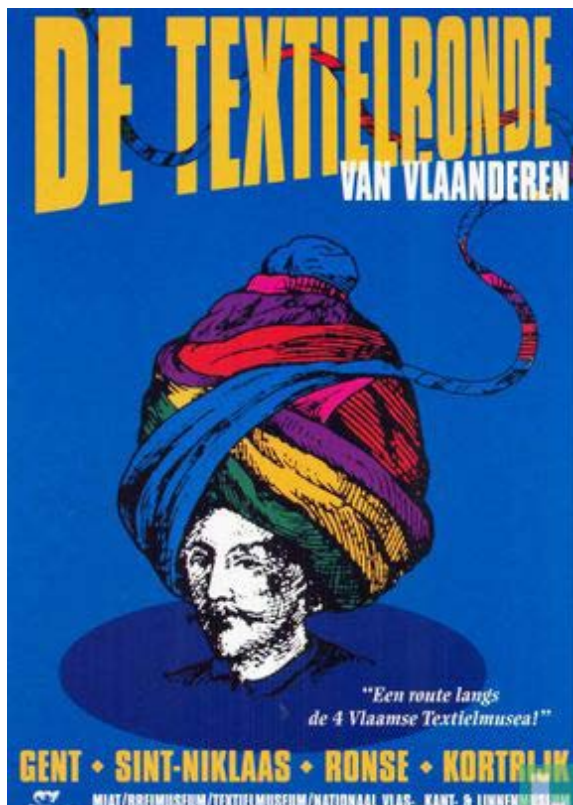
De aanwezigen voelen eind jaren zeventig reeds de nood om de koppen samen te steken en een gezamenlijk beleid en acties uit te werken. De vorm van deze samenwerking en onder wiens vleugels blijft op dat moment onbeslist.

In 2003 willen MIAT, Textielmuseum Ronse, het Nationaal Vlas-, Kant- en Linnenmuseum Kortrijk en de Breiafdeling van de Stedelijke Musea Sint-Niklaas meer bezoekers trekken naar de textielmusea. Hiervoor werken ze samen aan een “Textielronde van Vlaanderen”. Wie de vier musea bezoekt, ontvangt een tas vol museumproducten. In 2004 herhalen de musea dit initiatief, en vestigen ze de aandacht op een themaverzameling. Er wordt gekozen voor textiele hoofddekseis. Het tweede samenwerkingsproject krijgt de naam “gHoed geMUTSt”.

11

Publicatie naar aanleiding van 'gHOED geMUTSt,
Over het maken en dragen van een hoed', een actie
van het Vlaams Textielnetwerk in 2005.

Campagnebeeld van De textielronde van Vlaanderen in 2003

Toch zou het nog duren tot 2010 wanneer het MIAT (nu Industriemuseum) start met de opstart van het Vlaams Textielnetwerk. Doel is om een samenwerking tot stand te brengen tussen textielmusea en -collecties voor het maken van collectieafspraken en de organisatie van een 'textielweek of -maand'. In 2011 vindt het festival *tec-STIEL* plaats als eerste samenwerking tussen de Vlaamse textielmusea, met het vakmanschap van textiel als centraal thema. Het initiatief kent echter geen vervolg.

Het opzetten van een netwerk rond textielerfgoed in Vlaanderen wordt bij de inkanteling van ETWIE in het Industriemuseum in 2018 terug op de agenda geplaatst. Begin 2020 neemt het netwerk rond textielerfgoed in Vlaanderen een nieuwe start.

Anno 2023 zijn de pioniers uit 1977 in de meeste gevallen van het (actieve) toneel verdwenen. De musea waarvoor zij de funderingen legden, zijn allemaal uitgegroeid tot vaste waarden in Vlaanderen. Ondanks de bekendheid van de musea, de vele onderzoeken, projecten, tentoonstellingen en publicaties is het nog niet tot een hechte samenwerking tussen alle musea met textielerfgoed in Vlaanderen gekomen. Met dezelfde noden als in 1977, maar ook met nieuwe uitdagingen, steken alle partners samen de armen uit de mouwen.

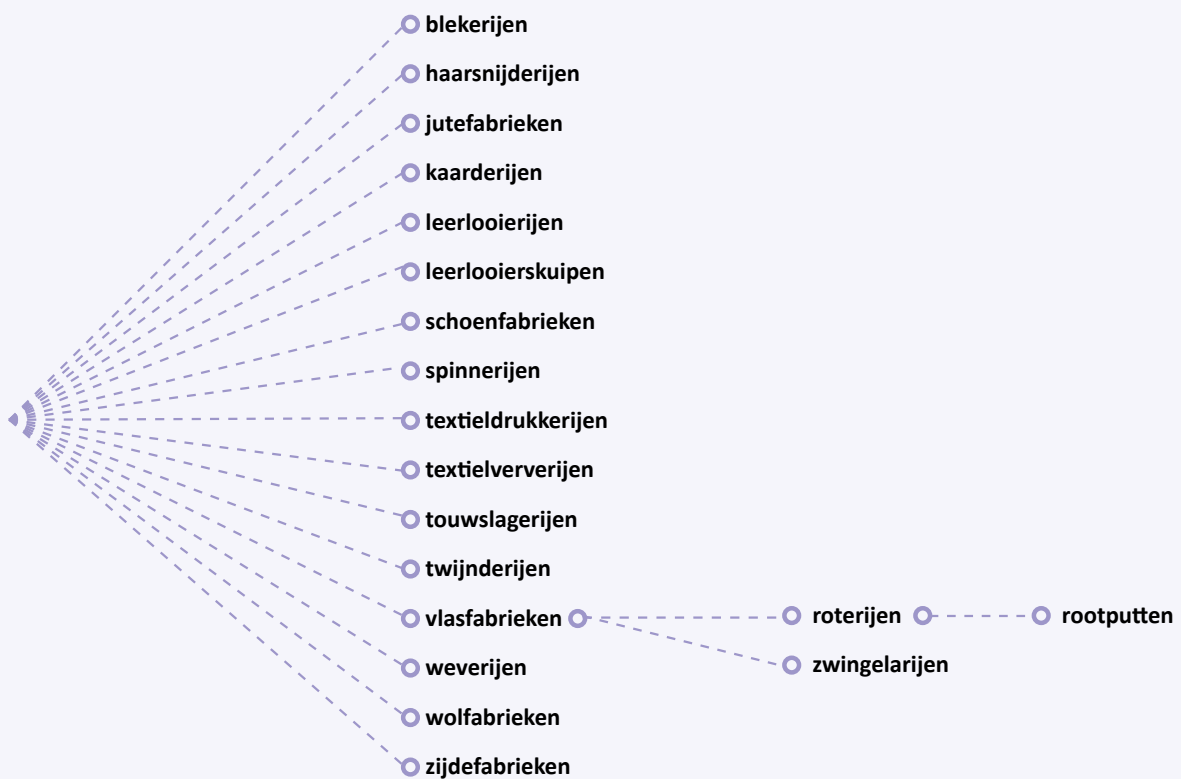
Publicatie voor Tec-Stiel, het festival van het Vlaams Textielnetwerk in 2011

3

**Wat is
textielerfgoed?**

Wanneer we spreken over erfgoed, spreken we over **onroerend, roerend en immaterieel erfgoed**. We beperken ons in deze veldtekening tot het roerende en immateriële textielerfgoed. Desalniettemin schenken we eerst kort aandacht aan het onroerende textielerfgoed omdat roerend, onroerend en immaterieel niet altijd strikt te scheiden zijn.

Onroerend erfgoed omvat zowel archeologisch, als bouwkundig en landschapspelijk erfgoed. Binnen het textielerfgoed kan dit onder andere gaan om voormalige textielfabrieken of bouwkundige restanten in het stadsweefsel. Verwijzingen naar het bouwkundig textielerfgoed kunnen ook gevonden worden

Buitenzicht van textielfabriek De Porre in Gent, Collectie Industriemuseum

in straatnamen. Soms zijn zij nog het enige dat overblijft en herinnert aan het textielverleden wanneer de gebouwen verdwenen zijn.⁵

De Inventaris Onroerend Erfgoed geeft 678 resultaten van bewaarde, vastgestelde en/of beschermde sites die verband houden met het textielverleden.⁶ Hieronder vallen onder andere voormalige textielbedrijven, roterijen, rootputten, spinnerijen, leerlooierijen, schoen-, jute- en vlasfabrieken, wol-, katoen- en zijdeweaverijen, confectieateliers en ververijen. Roerende elementen die aanwezig zijn in het gebouw en die hiervoor vervaardigd zijn of verband houden met de functie ervan, de zogenaamde cultuurobjecten, vallen hier ook onder.⁷

De gebouwen, op de Inventaris beschreven als 'bouwkundig element', zijn niet altijd meer aanwezig. Door bijvoorbeeld verbouwing of sloop kunnen de erfgoedwaarden van de site of het gebouw verdwenen zijn.

Buitenzicht van voormalige textielfabriek Florida in Gent
© Foto Alexander Dumarey

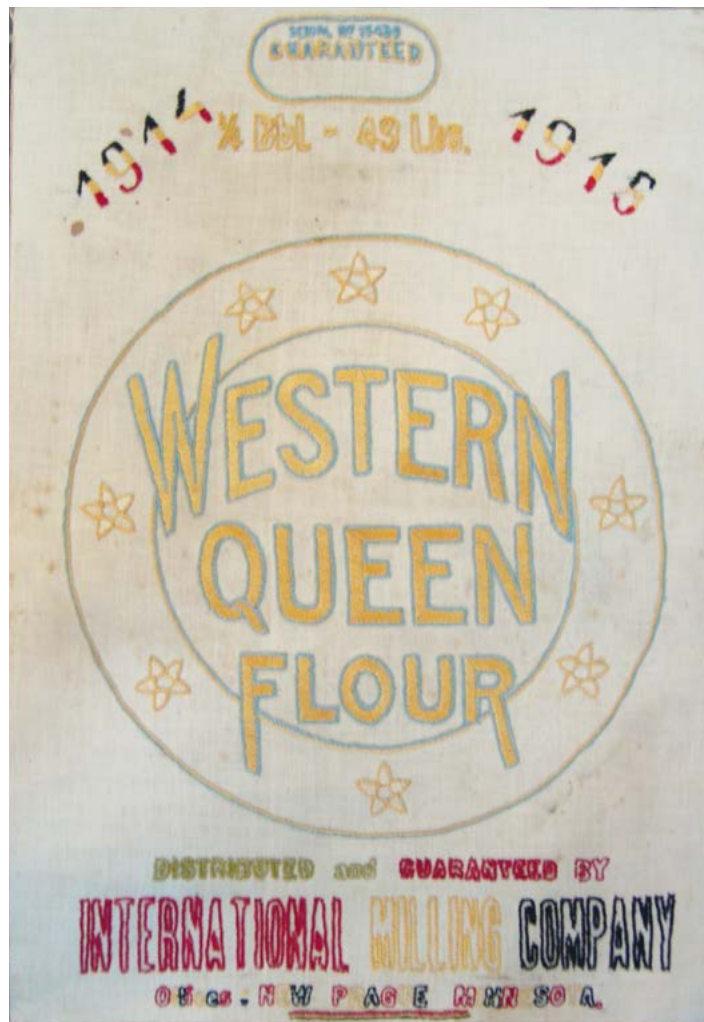
Naast gebouwen of bouwkundige elementen, zijn verwijzingen naar het textielverleden terug te vinden in straatnamen. Een aantal voorbeelden hiervan zijn de Ververijstaat in Roeselare (verwijst naar de voormalige blauwververij), de Seyntexlaan in Tielt (verwijzing naar de katoenspinnerij Seyntex) of de Ruyffelaerekoer in Ronse (naar het beluik dat gebouwd werd door textielfabrikant Leopold Ruyffelaere).

*Hoge Mote te Ronse, voormalige weverij en textielfabriek Cambier-Robette, id: 28533.
Het gebouw is beschermd als monument en stadsgezicht. Op heden wordt hier het MUST
gehuisvest. Foto: Inventaris Onroerend Erfgoed*

Het **roerend textielerfgoed** bevindt zich overal. In de eerste plaats in onze musea, (erfgoed)bibliotheken en archieven. Maar ook bij heemkundige kringen, bedrijven, scholen en onderwijsinstellingen, bij verzamelaars thuis, etc. Dit textielerfgoed kan vele vormen aannemen. Kledij, accessoires, vlaggen, huishoudtextiel, meubelstoffering, stalenboeken, machines voor de verwerking van de grondstoffen of het produceren van (half) afgewerkte producten, archieven en documentatie van bedrijven, noem maar op. Verschillende objecten, vervaardigd uit textiel of gerelateerd aan textielerfgoed, zijn beschermd als topstuk.⁸ Zo zijn onder andere acht versierde bloemzakken uit WOI, verschillende wandtapijten, een geborduurde kinderjurk uit de 19^e eeuw en diverse stukken religieus kledingtextiel zoals kazuifels, paramenten en koorkappen opgenomen op de topstukkenlijst.

Deze veldtekening levert een bijdrage aan het in kaart brengen van dit erfgoed.

Versierde meelzak, geborduurd, Western Queen Flour, met jaartallen 1914-1915, Inv. IFF 001647, Collectie In Flanders Fields. De versierde bloemzakken van de Commission for Relief in Belgium/ Het Nationaal Hulp- en Voedingscomité zijn in Vlaanderen bijzonder zeldzaam. De bloemzakken hebben een bijzondere waarde voor het collectieve geheugen als symbool van de omvangrijke internationale voedselsteun die België tijdens de Eerste Wereldoorlog verkreeg.

Aan textielerfgoed zijn ook veel **niet-tastbare elementen** verbonden. Deze zijn verankerd in de hoofden en handen van mensen.

Immaterieel erfgoed zijn gewoontes, kennis en praktijken van vandaag, die mensen van vroeger hebben gekregen en willen doorgeven aan toekomstige generaties. En naarmate tijden veranderen, verandert immaterieel erfgoed mee⁹

Denk maar aan bepaalde technieken die een specifieke kennis vragen zoals spinnen, weven of borduren. Daarnaast is veel textielerfgoed ook onlosmakelijk verbonden aan festiviteiten, rituelen en gebruiken. Op de officiële inventaris van het immaterieel cultureel erfgoed in Vlaanderen is 'Kant maken in Vlaanderen' opgenomen.¹⁰ Daarnaast zijn ook nog diverse processies en ommegangen opgenomen, waar traditionele kledij en kledinggewoontes een belangrijke rol spelen in de optocht. Denk maar aan reuzenoptochten, schuttersgilden en -feesten en de ommegang van het Ros Beiaard in Dendermonde.

De Gildereuzen, het Ros Beiaard en de Vier Heemskinderen met de hellebaardiers
© Foto Ros Beiaardcomité

Verskillende ambachten en technieken zijn aangemeld op de platform Immaterieel Erfgoed Vlaanderen. Onder andere viltten, vlas slijten (de vlasstengels met wortel uit de grond trekken) en meubelstofferen kan je hier terugvinden.¹¹

Een initiatief dat inzet op het doorgeven van vakmanschap, zijn de beurzen meester-leerling: *‘De beurs voor het doorgeven van vakmanschap dient als financiële ondersteuning voor vakmensen die één of meerdere leerlingen een aantal maanden (max. twee jaar) in de leer neemt(en) om hem en/of haar de knepen van het vak te leren. Vakmanschap wordt daarbij gezien als een vorm van immaterieel cultureel erfgoed dat in de hoofden en handen van mensen zit: kennis en vaardigheden met wortels in traditie.*¹²

Van 2018 tot 2024 vinden er verschillende meester-leerlingtrajecten plaats waarbij ook meerdere trajecten inzetten op het doorgeven van een textielambacht of -techniek:

- Nadia Mohmand deelde haar passie voor Afghaans borduren met Lies Van Assche.
- Veerle Tytgat en Helena De Smet gingen in de leer bij Michel Moeremans en verdiepten zich in maaktechnieken van het passement.
- Maaïke Van den Abbeele verkende het artisaan machinaal borduren bij meester Anita Meersman.
- Lies Fauconnier, Martine Geladi, Vera Potargent en Godelieve Weytjens gingen in de leer bij Joke Indestege. Zij leerden de techniek van het wandtapijt weven en deze te borgen.

De weg van Borduren, Maaïke Van den Abbeele

Foto: Gerald Delvaux,

- Leerlingen Roel Hendrickx en Eric Samba dromen van een loopbaan als kleermaker en leerden de kneepjes van het vak bij Aravinda.
- Jan Van den Bossche gaf het ambacht van het maken van weefgetouwen en spinnenwielen door aan Matsen Jorritsma.
- Oktay Sancak gaf in het Industriemuseum het weven met machinale schiet-spoelgetouwen door aan Charlotte Cardyn, Jente Hendrickx en Valerie Tjantele.
- In SteM Sint-Niklaas was Walter Vermeulen de meester in een traject om de kennis van de industriële breimachines door te geven aan Mathilde Vandenbussche en Anse Heestermans.

Naast de Inventaris Vlaanderen van het Immaterieel Erfgoed bestaat ook Het Register van Inspirerende Voorbeelden. De opzet van het Register is om inspirerende acties, projecten en programma's die immaterieel erfgoed levend houden in Vlaanderen, in de kijker te zetten.¹³ In 2020 werd de werking van DOEK vzw geselecteerd als inspirerend voorbeeld: *“Door de veelzijdigheid van textiel centraal te zetten is de werking van DOEK transdisciplinair en sectoroverschrijdend. Textiel wordt ook beschouwd als een verbindend weefsel. Zo verbindt en activeert DOEK een grote verscheidenheid aan mensen en organisaties met uiteenlopende expertises, vaardigheden en achtergronden: van anderstalige nieuwkomers en jongeren tot fashion professionals, van kunstenaars en antropologen tot erfgoedbeheerders of textielinnovators.”*¹⁴

4

**Een mapping van
het textielerfgoed
in Vlaanderen
en Brussel**

Naar een invulling van de term textielerfgoed

Een afbakening van het begrip textielerfgoed is natuurlijk belangrijk voor de opzet van onze veldtekening. Een duidelijke definitie is evenwel niet aanwezig en is niet eenvoudig op te stellen. Het erfgoed bewaard bij onder andere musea, archieven en bibliotheken is te divers en verscheiden om zich bondig te laten omschrijven. Daarenboven willen we een meer gedetailleerd inzicht in de inhoud van de collecties en het huidig verzamelbeleid van de organisaties. We hebben dus gezocht naar een nieuwe methode om dit te vatten in een veldtekening.

Er werd gekozen voor een *mapping*, een aanpak waarbij elke deelnemende organisatie haar textielcollectie opdeelt in vooraf bepaalde deelcollecties en invalshoeken. Doordat alle bevraagde organisaties eenzelfde mapping invullen, krijgen we een overzichtelijk en vergelijkbaar beeld van de (deel)collecties.

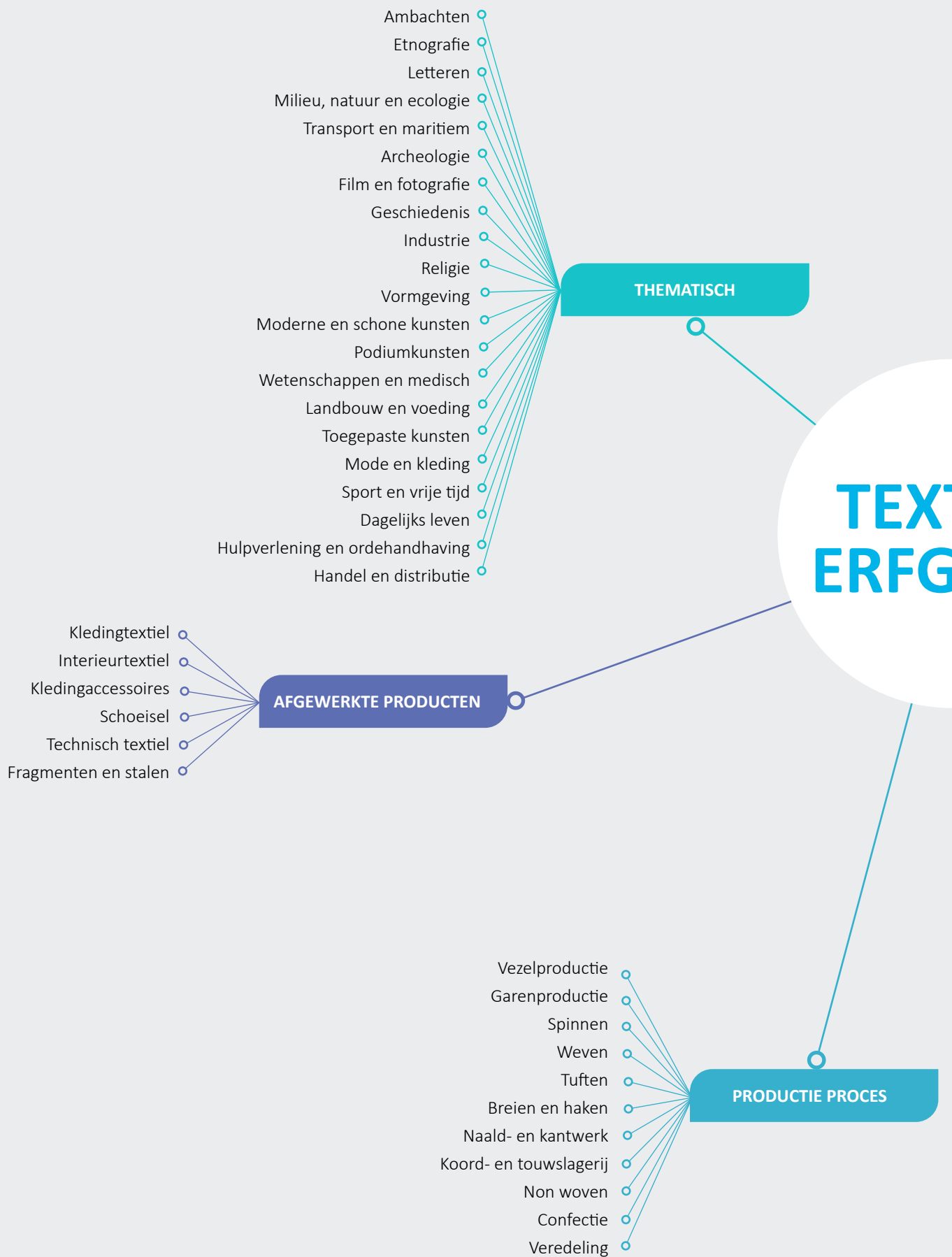
De mapping maakt in de eerste plaats duidelijk wat textielerfgoed kan zijn in de context van museale collecties. Daarom wordt er geprobeerd om zoveel mogelijk gegevens of elementen in de mapping onder te brengen. De invalshoeken zijn gekozen op basis van bestaande lexicons, lijsten en indelingen. Onder andere Fedustria¹⁵, The Art & Architecture Thesaurus (AAT), Textielwarenkast¹⁶ en Openbaar Kunstbezit Vlaanderen vormen bronnen voor de mapping. Waar mogelijk is gebruik gemaakt van bestaande termen afkomstig uit algemeen

23

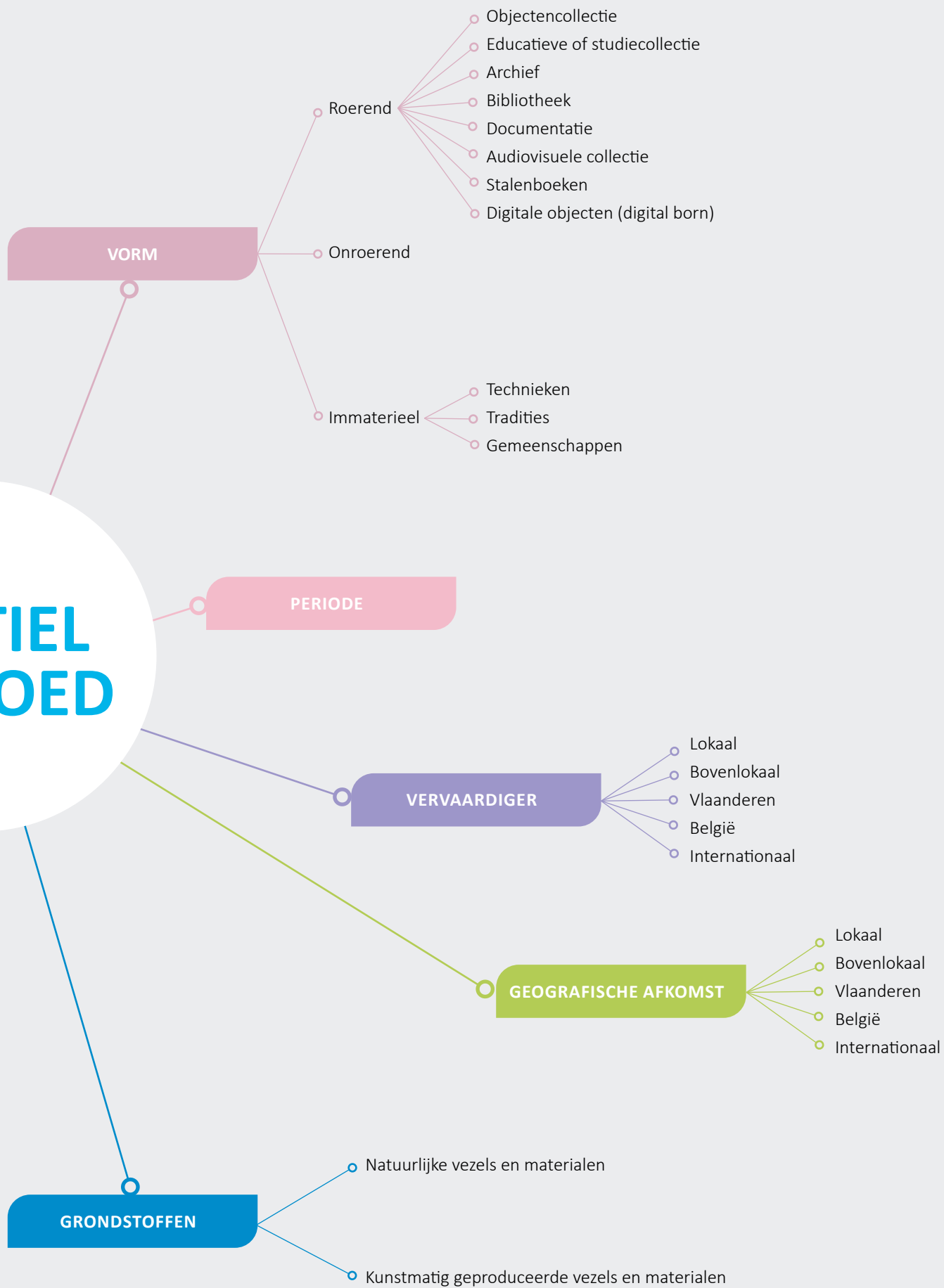

Zicht op het breiatelier in SteM, Sint-Niklaas

Schema textiel erfgoed

TIEL GOED

gebruikte thesauri (met de bron erbij vermeld), publicaties of decretale termen. Erfgoed kan, zoals hierboven gesteld verschillende vormen aannemen; roerend, immaterieel en onroerend.

Roerend

- objectencollectie
- educatieve of studiecollectie
- archief
- bibliotheek
- documentatie
- audiovisuele collectie
- stalenboeken
- digitale objecten (digital born)

Immaterieel (cultureel) erfgoed zijn gewoontes, kennis en praktijken van vandaag, die mensen hebben meegekregen en graag willen doorgeven aan toekomstige generaties. Immaterieel-erfgoedpraktijken evolueren doorheen de tijd en veranderen met ons mee.

- technieken
- tradities (bvb. gebruiken, festiviteiten, rituelen)
- gemeenschappen

Onroerend: wanneer er ook sporen of getuigen zijn van het textielverleden zoals het gebouw, site, landschapselementen, etc.

Met betrekking tot de herkomst vat het textielerfgoed:

- Periode: uit welke eeuwen of periodes is er textielerfgoed aanwezig in de collectie?
- Vervaardiger: waar werd het object / erfgoed vervaardigd, ontworpen of geproduceerd?
- Geografische afkomst: waar werd het object / erfgoed gebruikt? Voor welke markt werd het geproduceerd?

Textielerfgoed kan bestaan uit verschillende grondstoffen of kan een bron of publicatie zijn die specifiek ingaat op een bepaalde grondstof.

- Natuurlijke vezels en materialen (waaronder ook asbest, leder en natuurlijke afgeleiden hiervan). Voorbeelden zijn katoen, wol, vlas, jute, hennep, haar, leder, etc.
- Kunstmatig geproduceerde vezels en materialen (waaronder ook kunstmatige afgeleiden voor bvb. 'vegan leer') zoals rayon, viscose, lyocell, polyester, nylon, etc.

Textielerfgoed zijn ook **gereedschappen of machines** die betrekking hebben op (een deel) van het [productieproces](#). Het kan ook gaan om archieven, documenten, publicaties, tijdschriften, handleidingen edm. die focussen op een bepaald aspect van het productieproces.

- Vezelproductie: omvat de productie van vezels zoals katoen, vlas, jute, hennep, wol, zijde, dierenharen...
- Garenproductie: omvat de voorbereiding en de productie van onder andere: filamentdraad (uit polyester PES en polyamide PA), vezels en garens van polyamide (PA), polyester (PES), polypropyleen (PP), garens (zuiver en gemengd) van katoen, wol, vlas...
- Spinnen (bvb. spinnewielen, spinmachines, etc.)
- Weven (bvb. weefgetouwen – mechanisch of met de hand aangedreven, schietspoelen, etc.)
- Tuften
- Breien en haken (breimachines, brei- en haakgereedschap)
- Naald- en kantwerk (borduurmachines, kantkloskussens, gereedschap voor het maken van kant- en naaldwerk)
- Koord- en touwslagerij
- Non woven
- Confectie (onder andere naai-, snij- en andere machines gebruikt in de confectie van textiel, zowel professioneel als huishoudelijk)
- Veredeling (wassen, bleken, verven, bedrukken en coaten van diverse textielartikelen (garens, weefsels, tapijt, breigoed, non-wovens ...), vuilafstotend, krimpvrij, brandvertragend maken, aanbrengen van coatings, etc.)

27

Na de grondstoffen, de gereedschappen en machines die gebruikt worden in het productieproces van textiel, zijn er natuurlijk ook de [afgewerkte producten](#).

Hiervoor wordt de indeling zoals Fedustria, de Belgische federatie voor textiel-, hout- en meubelindustrie, hanteert, gebruikt: interieur-, kleding- en technisch textiel. Deze wordt verder aangevuld met een aantal velden eindproducten die niet onder de eerste drie categorieën ondergebracht kunnen worden. De onderverdelingen zijn niet exhaustief.

Kledingtextiel: Afgewerkte producten, soorten kleding naar vorm of functie, zonder onderscheid te maken in tijd, stijl of periode.

- Sportkleding¹⁷: Hieronder valt ook paardrijkleding, skipakken, strand- en zwembkleding.
- Vrijetijds­kleding¹⁸: Ook huiskleding / lounge kleding valt hieronder en zwangerschapskleding.
- Regen- en buitenkleding¹⁹: Dit zijn bijvoorbeeld jassen, regenkleding, capes, mantels en poncho's.

- Nacht- en badkleding zoals badjassen, pyjama's.
- Werkkleding en beschermende kleding. Deze zijn in eerste instantie functioneel en beschermend.²⁰ Voorbeelden hiervan zijn schorten, stofjassen, overall, oliepak of kiel. Ook kledij gelinkt aan beroepen (geen uniform) zoals verpleging, verzorging, artsen, brandweer en ruimtepakken vallen hieronder.
- Ondergoed zoals bh, onderbroeken, kousen en sokken, hemdje en onderrok.²¹
- Modekleding (couture, haute-couture, design)
- Avondkleding²²
- Ceremoniële kleding of symboolkleding: dit is kledij om over je dagelijkse kledij aan te trekken om je een symbool of ritueel te geven.²³ Voorbeelden zijn priesterkleding, toga, doopkleding en gewaden bij ceremonies of processies. Ook academische kledij, bvb. toga, liturgische kleding zoals habijten en trouwkleding kunnen hieronder vallen.
- Kostuums zoals podiumkledij, carnavalskostuum en verkleedkleding²⁴
- Uniformen geven uniformiteit aan een groep personen. Ze zijn gelinkt aan een context en niet functioneel.²⁵ Voorbeelden zijn politie-uniformen, militaire kledij, kleding van huispersoneel en dienstbodes en schooluniformen.
- Streekdracht (soms gelinkt aan gebruiken, rituelen en feestelijkheden)²⁶
- Miniatuurkleding²⁷

Interieurtextiel

- Tapijt, bijvoorbeeld deurmat, gangloper, traploper, vast tapijt, vloerkleed
- Meubelstoffen voor bijvoorbeeld een kussen, lampenkap, pianoloper, tafelloper, meubelstof, divankleed, edm
- Decoratiestoffen
- Overgordijnen zoals gordijn, lamel, val
- Wandbekleding zoals wandkleed, behang, kapstokkleed, schoorsteenmantel, wandbespanning, edm
- Huishoudlinnen. Hieronder begrijpen we badkamer- en toilettextiel (handdoeken, washandjes, douchegordijn, edm), beddengoed (lakens, deken, lakenzak, kruikenzak, spreij, waszak, sloop, overtrek, edm), keukentextiel (thee- en keukenhanddoeken, dweil, ovenwant, theemuts, werkdoek, pannenlap, stofdoek, edm) en tafelgoed (tafellaken, servet, placemat, edm)
- Passementerie
- Religieus interieurtextiel

Kledingaccessoires (onderverdeling afkomstig uit collectieplan Modemuseum Hasselt). Hieronder vallen:

- Meegedragen kledingaccessoires zoals parasols, en-tous-cas, handtassen, waaiers, zakdoeken, moffen...
- Op het lichaam gedragen accessoires zoals hoofddekseis, riemen, sieraden, sjaals, stola's, das, knoop, kraag, stropdas, ceintuur, corsage, handschoen, hoedenspeld

Schoeisel: Klompen, schoenen, pantoffels, edm

Technisch textiel: Textiel wordt nog heel vaak alleen geassocieerd met kleding en interieurtextiel. Dat textiel ook functioneel kan zijn, bv. brandvertragend, waterdicht, lichtgevend, warmte-isolerend, is nog te weinig geweten. Het gaat dan om technisch textiel. En zoals de naam het al laat vermoeden, zijn het precies de intrinsieke technische eigenschappen die het technisch textielproduct bepalen en er toegevoegde waarde aan geven. Vaak gebeurt dit door chemie te combineren met textiel.²⁸ Onderstaande opdeling wordt in de mapping niet uitgewerkt, maar geeft een illustratie van wat technisch textiel kan zijn: Medische kleding (niet herbruikbaar: denk aan chirurgische kleding, mondmaskers, etc.), textiel voor landbouw, tuinbouw en visvangst, o.a. grondbedekkingsdoek, beschermdoek voor serres, visserijgarens..., textiel voor de bouw en lichte constructies, o.a. isolatiematerialen, zonwering, roofingtextiel..., geotextiel, o.a. doek voor water-, wegen- en bodemwerken, afdichtingsdoek, waterfilterdoek..., textiel voor industriële toepassingen, o.a. transportbanden, afdichtingskoorden voor tunnelovenwagens (steenbakkerijen), wolviit voor bv. drukpersen..., medisch textiel, o.a. hydrofiel verbandgaas, steunverbanden, hospitaallinnen, luiers (baby's, incontinentie), therapeutische elastische kousen, chirurgenpakken..., textiel voor

voertuigen, o.a. autogordels, weefsels voor airbags, binnenbekleding van auto's, weefsels voor autobanden, tapijt voor autobussen, vliegtuigen en schepen..., textiel voor transport en verpakking, o.a. canvas/dekzeil (bache), postzakken/zakken voor linnengoed/geldzakken, cargo- en containernetten..., textiel voor bescherming en veiligheid, o.a. brandwerende materialen, waterdichte weefsels, textiel voor kunstgras, doek voor parachutes en/of luchtballonnen, weefsels voor sporttassen, rugzakken, ...

Fragmenten en stalen

Textielerfgoed kan teruggevonden worden in collecties die verband houden met verschillende [thematieken](#). Er zijn slechts een aantal musea die textielerfgoed als thematische focus hebben binnen hun collectieprofiel. Daarnaast vind je textielerfgoed ook terug gerelateerd aan volgende thema's:

- Ambachten
- Ethnografie
- Letteren
- Milieu, natuur en ecologie
- Transport en maritiem
- Archeologie
- Film en fotografie
- Geschiedenis
- Industrie
- Religie
- Vormgeving
- Moderne en schone kunsten
- Podiumkunsten
- Wetenschappen en medisch
- Landbouw en voeding
- Toegepaste kunsten
- Mode en kleding
- Sport en vrije tijd
- Dagelijks leven
- Hulpverlening en ordehandhaving
- Handel en distributie

Methode en werkwijze

Een volgende stap in het proces is de organisaties stap voor stap te bevragen. Het netwerk textielerfgoed Vlaanderen gaat in 2020 van start met een aantal Vlaamse musea en organisaties die een significante collectie textielerfgoed beheren: Industriemuseum Gent, Design Museum Gent, Texture, Museum van Deinze en de Leiestreek, MUST Ronse, Stadsmuseum Lokeren, SteM Sint-Niklaas, PARCUM, MAS, Modemuseum Antwerpen, Modemuseum Hasselt en Openlucht-museum Bokrijk. De organisaties hebben verschillende groottes, rollen en erkenningen. Onder de partners bevinden zich bijvoorbeeld twee landelijke dienstverlenende rollen (ETWIE en PARCUM), musea met een landelijke, regionale, lokale of zelfs geen erkenning. Deze organisaties vormen de kern van het netwerk en zetelen in de stuurgroep die tweemaal per jaar samenkomt.

Wie wordt bevraagd?

In de eerste fase worden verkennende gesprekken gevoerd met organisaties in de stuurgroep. Deze gesprekken leggen de basis voor de werking, de vorm van het netwerk en de samenwerking. Op basis hiervan worden de volgende fasen en acties uitgetekend. In samenspraak met de stuurgroep wordt beslist om het opmaken van de veldtekening te laten verlopen in verschillende fasen. Jaarlijks wordt deze verfijnd en wordt een nieuw segment actoren in kaart gebracht en bevraagd.

Als tweede worden de musea met een kwaliteitslabel voor collectiebeherende organisaties bevraagd.²⁹ Er wordt een enquête afgenomen bij de musea waarvan redelijkerwijs aangenomen kan worden dat er in de collectie objecten bevinden die verband houden met het textielverleden. Zo worden musea die focussen op beeldende kunst niet aangeschreven. 27 musea, de eerder vernoemde musea uit de eerste veldtekening niet meegerekend, vullen de vragenlijst in. Organisaties sturen ook collectie- en/of beleidsplannen als aanvulling op de vragenlijst.

Musea die de vragenlijst invulden:

- Abdijmuseum Ten Duinen
- AGB Musea Ieper (In Flanders Fields Museum/Yper Museum/Merghelynck Museum)
- Bakkerijmuseum Veurne
- Eperon d'Or Izegem
- Gallo-Romeins Museum Tongeren
- 't Grom Sint-Katelijne-Waver
- Het MOT Grimbergen
- Het Stadsmus Hasselt
- Het Hopmuseum Poperinge
- Huis van Alijn Gent
- Jenevermuseum Hasselt
- KOERS. Museum van de Wielersport
- M Leuven
- Memorial Museum Passchendaele 1917
- MOU- Museum Oudenaarde en de Vlaamse Ardennen
- Musea Brugge
- Musea Maaseik
- Museum DE MINDERE
- Museum Dr. Guislain
- Museum Kunst & Geschiedenis Brussel
- Museum Mayer van den Bergh
- Red Star Line museum
- Rubenianum Antwerpen
- Speelgoedmuseum Mechelen
- Stadsmuseum Lier
- STAM- Stadsmuseum Gent

- Stedelijk Museum Hoogstraten
- Taxandriamuseum Turnhout
- War Heritage Institute Brussel

In de hierop volgende fase willen we een inzicht krijgen in het textielerfgoed bewaard bij de andere collectiebeherende cultureel-erfgoedorganisaties met een kwaliteitslabel, namelijk de erkende erfgoedbibliotheken en erkende culturele archieven. Textielerfgoed is immers niet alleen terug te vinden in musea. Naast objecten, denk bijvoorbeeld maar aan vlaggen en stalenboeken, gaat het ook om archiefmateriaal, boeken, tijdschriften en onderzoeken over en naar ons textielverleden. Om te weten wat dit precies inhoudt en wat er zich effectief in archieven en bibliotheken bevindt, deed ETWIE, in samenwerking met de Vlaamse Erfgoedbibliotheken en Archiefpunt, in 2023 een bevraging. De erkende organisaties zijn de primaire doelgroep van deze bevraging, maar daarnaast werden door de communicatie langs verschillende kanalen ook andere beheerders van bibliothecair erfgoed en archiefinstellingen bereikt.

Er worden 18 culturele archieven aangeschreven met de vraag om de vragenlijst in te vullen. Archieven die de bevraging invulden:

- VZW Archief- en Documentatiecentrum Erfgoed Binnenvaart
- Archief Lier van stad & OCMW
- Archief Turnhout
- ADVN
- Amsab-ISG
- Archief en Museum voor het Vlaams Leven te Brussel vzw
- Archief Turnhout
- Archief van de collegiale O.-L.-Vrouwekerk Aarschot
- Archief-Museum OCMW Brussel
- CAVA
- Erfgoed Annuntiaten Heverlee
- Stadsarchief Brugge
- Stadsarchief Herentals
- Stadsarchief Poperinge
- Stadsarchief Mechelen

33

Negen erfgoedbibliotheken werden aangeschreven. Erfgoedbibliotheken die de bevraging invulden:

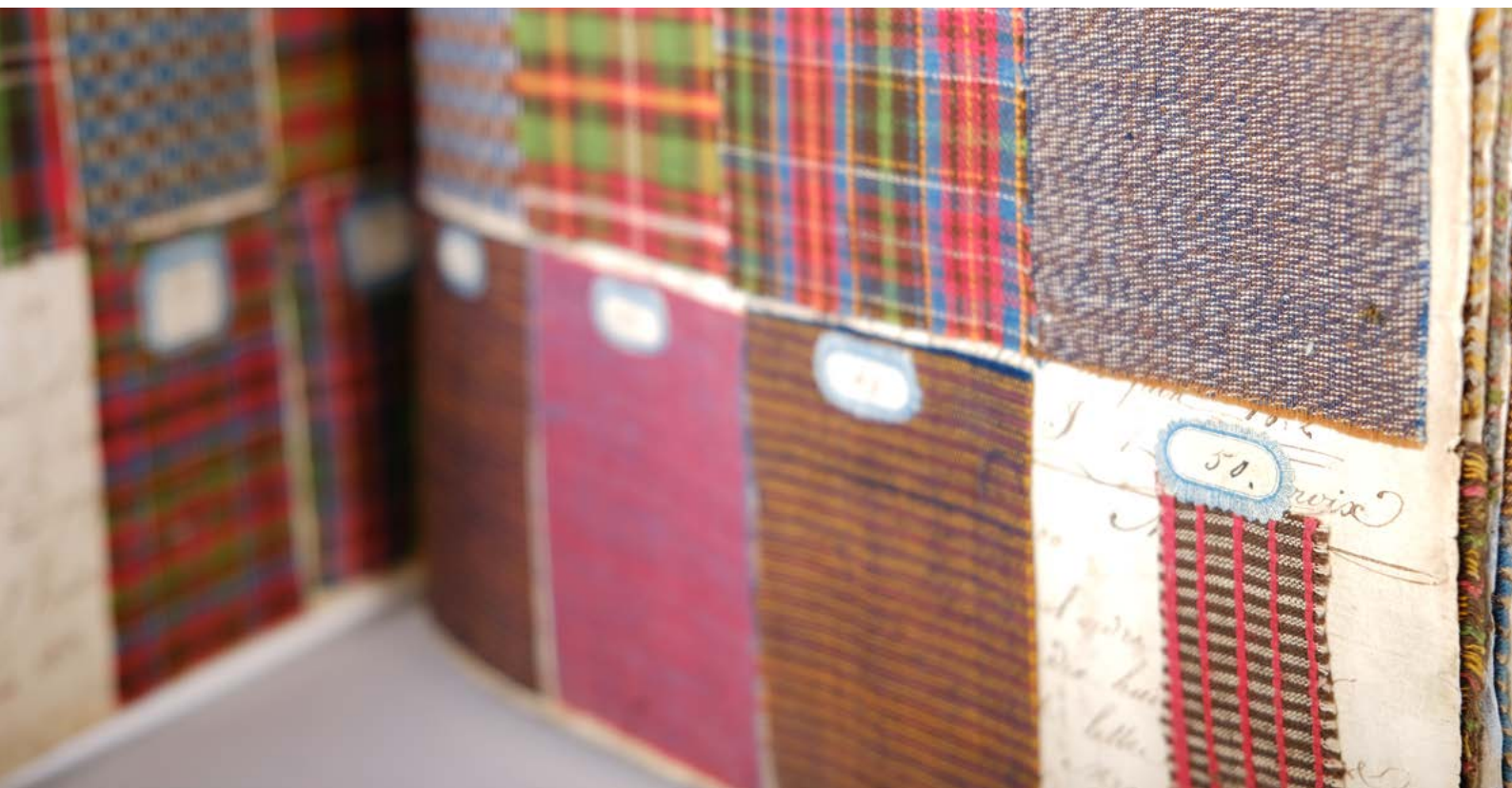
- Bibliotheek Hasselt Limburg
- Erfgoedbibliotheek Hendrik Conscience
- KADOC-KU Leuven
- Openbare Bibliotheek Brugge
- Universiteitsbibliotheek Gent- Boekentoren

Wat wordt bevraagd?

We vragen naar het collectieprofiel, het verzamelbeleid met betrekking tot het textielerfgoed en de inhoud en omvang van textiel in de collectie. De noden en behoeftes komen eveneens in het vizier.

In de vragenlijst voor de erkende musea zit nog een tweede luik. Hierin peilen we naar de aanwezigheid van kunststoffen in textiel i.s.m. Modemuseum Antwerpen. In collecties textielerfgoed komen naast veel natuurlijke materialen ook veel synthetische materialen voor. Synthetische materialen, ook wel kunststoffen genoemd, kunnen voorkomen als een vezel, schuim, dunne folie, plaatmateriaal, een rubber of een hard materiaal. Er zijn de afgelopen jaren meerdere initiatieven gestart rondom het herkennen, de bewaring en conservering van kunststoffen in museale collecties. Met deze korte vragenlijst wil MoMu een beter inzicht krijgen in de aanwezigheid van kunststoffen in textielerfgoed in België.³⁰

De bevraging voor de erfgoedbibliotheken en culturele archiefinstellingen volgt hetzelfde stramien als de bevraging van de musea, maar werd uiteraard wel aangepast. Hiervoor werken we samen met de Vlaamse Erfgoedbibliotheken en Archiefpunt. Er wordt in mindere mate ingegaan op textiele objecten. De focus ligt op vormen van erfgoed die meer van belang zijn in het onderzoek naar en bronnen over het textielerfgoed zoals archieven, publicaties en stalenboeken.

5

**Waar wordt
textielerfgoed
bewaard?**

Textielerfgoed

Deze veldtekening focust zich voornamelijk op de eerste kolom, 'Wie heeft iets?'

De mapping toont voor elke organisatie wat er in de collectie zit en welke plaats dit textielerfgoed inneemt. Voor de bevraging van de archieven en beheerders van bibliothecair erfgoed werd zoals gezegd de bevraging licht aangepast. Er zijn namelijk thema's die nog bewaard worden, maar waarrond niet langer verzameld wordt (actief noch passief) en die toch niet zullen herbestemd worden omdat ze deel uitmaken van het verleden van de organisatie.³¹

ACTIEF VERZAMELEN	PASSIEF VERZAMELEN	TE HERBESTEMMEN	NIET VAN TOEPASSING
in collectie aanwezig	in collectie aanwezig	in collectie aanwezig	niet aanwezig in de collectie
in collectieprofiel beschreven	in collectieprofiel beschreven	niet (meer) in collectieprofiel beschreven	
actief verzamelbeleid	passief verzamelbeleid	geen verzamelbeleid	
hiaten opsporen en aanvullen	in collectie omwille van historisch verzamelbeleid of geschiedenis van de collectie	ter herbestemming of afstoot	

Algemene conclusies in verband met het verzamelbeleid bij musea

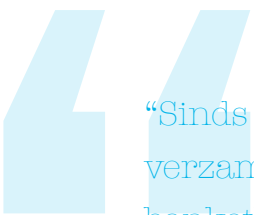
De collecties van de musea kwamen veelal organisch tot stand. Doorheen de jaren werd een collectieprofiel bepaald, bij- of scherp gesteld. Collectieoverleg tussen verschillende musea is meestal al aanwezig, maar vaak ad hoc of op informele manier. Tussen musea met verwante collecties of binnen een bepaalde regio vond er reeds (beperkt) afstemming plaats. Zo is er collectieoverleg tussen de modemusea van Antwerpen en Hasselt waardoor de musea overlap in de collecties vermijden. Industriemuseum en SteM kwamen overeen dat machines en erfgoed m.b.t. de brei-industrie verzameld en tentoongesteld worden in Sint-Niklaas. Binnen Antwerpen zijn er afspraken tussen MAS en MoMu over het verzamelen van kledij.

De meeste musea verwerven actief als ze lacunes in de collectie willen opvullen. Modemuseum Hasselt werkt met een 'hiatenlijst' waarbij de hiaten in de collectie in kaart gebracht worden. Het gaat hier bijvoorbeeld om het vervolledigen van ensembles. Op basis van het collectieprofiel verzamelen musea eerder passief. Het gaat dan om het verwerven van stukken of objecten die ter aankoop of schenking aan het museum aangeboden worden. Het object moet zich in goede staat bevinden, moet een aanvulling zijn op de collectie of wordt verworven ter vervanging van hetzelfde stuk dat zich in de collectie in slechte staat bevindt.

Afstoten gebeurt tevens op basis van het collectieprofiel. Zoals hierboven vermeld kwamen de meeste collecties organisch tot stand en werd het collectieprofiel later verscherpt of aangepast. Sommige objecten of deelcollecties 'passen' niet meer binnen dit collectieprofiel. Enerzijds kunnen deze deelcollecties passief deel uitmaken van de collectie. Dit wil zeggen dat er hierrond niet verder verzameld wordt, maar dat ze historisch wel deel uitmaken van de collectie en dat het museum kiest om de deelcollectie te bewaren. Anderzijds kan afstoting, ontzamen of herbestemmen aan de orde zijn. Dit is bijvoorbeeld het geval met de deelcollecties kleding en kledingaccessoires bij Design Museum Gent.

Uit de collectieprofielen en het verzamelbeleid blijkt dat alle musea in bepaalde mate een afbakening hanteren. Deze afbakening werd de laatste beleidsperiodes steeds aangescherpt en op punt gesteld, rekening houdend met de andere musea in Vlaanderen en Brussel. De musea zijn in te delen naar inhoudelijke focus:

- Musea met een **thematische** focus;
- Musea met een **regionale** focus;
- Musea met een focus op een **bepaalde tijdsperiode**.

“Sinds haar ontstaan heeft het Bakkerijmuseum voorwerpen verzameld die refereren naar de ambachtelijke brood-en banketbakker die vroeger alles zelf vervaardigde van brood tot consumptie-ijs. Het zwaartepunt in de collectie van het Bakkerijmuseum ligt dan ook in materiële en immateriële getuigenissen die rechtstreeks verwijzen naar het leven en werk van de professionele brood-en banketbakker tussen 1850 tot heden.”

(Bakkerijmuseum Veurne)

De meeste musea focussen op één afgebakend aspect voor het actief verzamelen van textielerfgoed. De musea in de stuurgroep hebben het verzamelen van textiel in hun beleid zitten. De andere musea verzamelen niet expliciet textiel. Hier is textiel onderdeel van het grotere verzamelbeleid en past het binnen de thematische, regionale of tijdsgeboden focus.

“Onze collectie textiel en aanverwanten is beperkt. Wat we hebben is afkomstig van schenkingen van mensen uit de regio Hoogstraten met een link tussen het de eigenaar of het voorwerp en Hoogstraten of deelgemeenten.”

(Stedelijk Museum Hoogstraten)

“Er is geen actief en specifieke verzamelbeleid met betrekking tot textiel in de collectie. Textielerfgoed is slechts sporadisch in de collectie van het Jenevermuseum aanwezig. Textielerfgoed zit in de collectie van het Jenevermuseum voornamelijk binnen de deelcollectie ‘promotiemateriaal’”

(Jenevermuseum Hasselt)

“Er is geen proactief verzamelbeleid met betrekking tot de textielcollectie, maar receptief wordt bij een aanbod op de kunstmarkt of via particulieren wel bekeken of een eventuele verwerving lacunes in de collectie opvult of de collectie verrijkt”

(M Leuven)

Slechts een klein aantal musea **stoten af of herbestemmen** (delen van de) collectie. Dit gebeurt enkel wanneer de deelcollectie of het thema niet (meer) in het collectieprofiel past.

“De collectie oude kostuums uit de hoppestoet werden in 2021 afgestoten. Het Hopmuseum bewaart enkel nog juten zakken en plukmouwen als textiel.”

(Hopmuseum Poperinge)

Religieus textiel (zowel kledij, accessoires als interieurtextiel) wordt het minst actief verzameld en is meerdere keren aangeduid als zijnde ter herbestemming. Hiertegenover staat dat er ook een aantal organisaties religieus textiel binnen hun verzamelbeleid hebben.

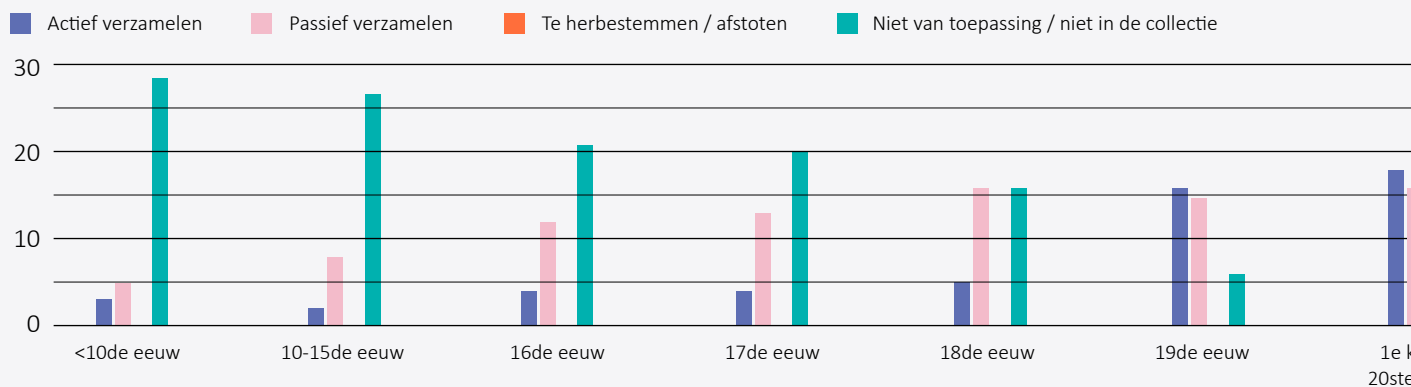
Algemene conclusies over de invalshoeken rond textielerfgoed in musea

Hieronder worden de verschillende invalshoeken voor het benaderen van textiel in de collectie besproken. De verschillende invalshoeken kunnen gelinkt worden aan de inhoudelijke focus die de musea hanteren in hun collectiebeleid (periode, regio of thematisch). Onderstaande synthese legt, waar mogelijk, linken tussen de invalshoek en de inhoudelijke focus.

Periode

Quasi alle periodes zijn in de musea aanwezig. Het zwaartepunt van het textiel in de collecties bevindt zich in de 19e en 20e eeuw. De collectieprofielen van musea focussen enerzijds op 19e en 20e-eeuwse gebeurtenissen (denk maar aan WOI, Red Star Line) of op bepaalde activiteiten die niet plaatsvonden voor deze periode (zoals fietsen). Anderzijds is textiel uit vroege periodes weinig bewaard gebleven, denk bvb. aan archeologisch textiel.

Periode

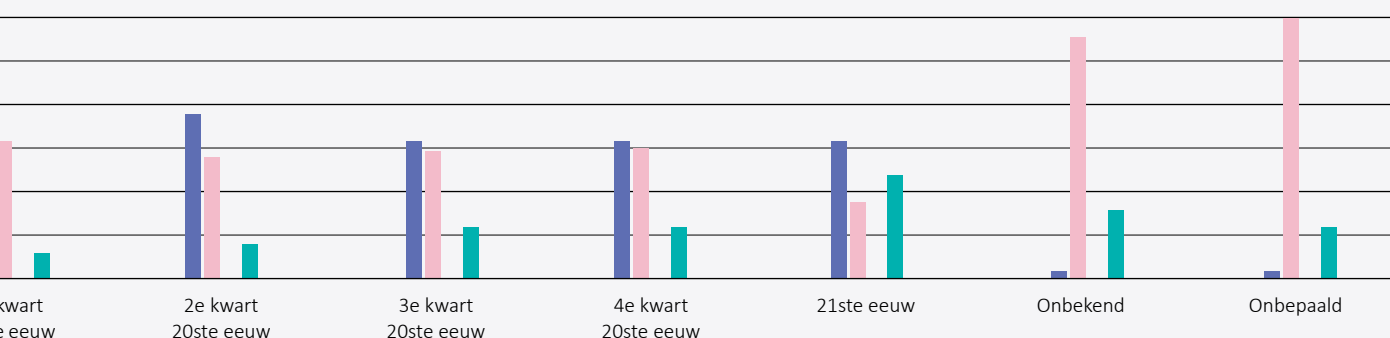

“Textiel uit de oudheid blijft in onze gebieden uiterst zelden bewaard. In onze collectie bevinden zich slechts enkele kleine fragmentjes gemineraliseerd textiel (of de negatieve afdruk daarvan) bewaard in corrosiemateriaal van grote ijzeren voorwerpen (bijlen, messen, etc.). M.a.w. kleine fragmentjes textiel zijn door contact met een roestend ijzeren voorwerp beschermd gebleven tegen ontbinding.”

(Gallo Romeins Museum)

“Voor het textiel uitgegeven door de Red Star Line maatschappij is dit de periode van werkzaamheid van de maatschappij nl. 1872-1934”

(Red Star Line Museum)

Qua periode blijkt algemeen hoe recenter, hoe meer er textielerfgoed van deze periode actief verzameld wordt. Vrijwel alle periodes worden passief verzameld. Dit wil zeggen dat er zich objecten van vrijwel alle periodes in de collectie bevinden, maar dat deze niet (meer) actief verzameld worden. Van veel objecten / deelcollecties is niet gekend of niet achterhaald wanneer ze vervaardigd werden.

Er is dus een duidelijke link tussen een afgebakende inhoudelijke focus op een tijdsperiode in het collectiebeleid en het verzamelen van textielerfgoed gelinkt aan een historische gebeurtenis en/of een bepaalde periode.

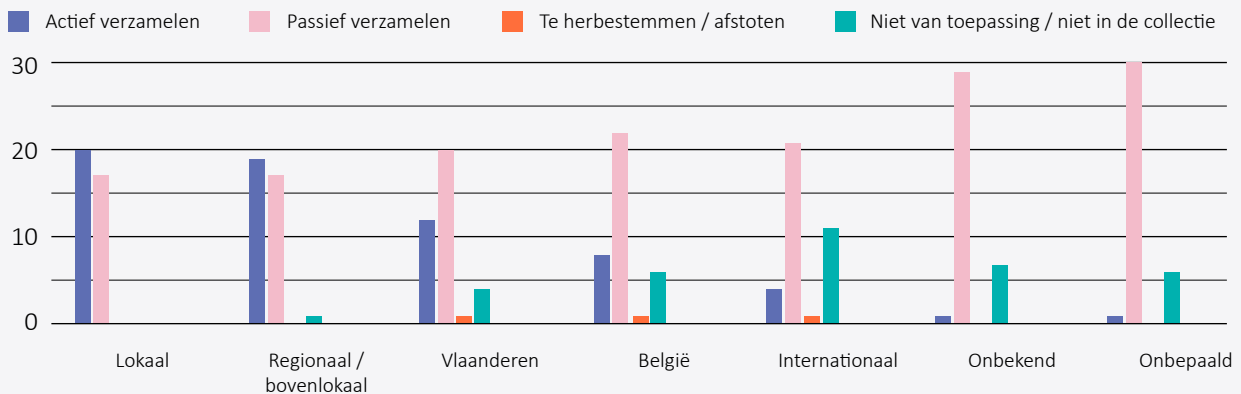
Vervaardiger

Veel vervaardigers of producenten zijn ongekend of konden niet achterhaald worden. Wanneer de afkomst van de vervaardiger wel gekend is, wordt de voorkeur gegeven aan vervaardigers uit de directe omgeving van het museum. Deze lokale en/of bovenlokale vervaardigers worden in de meeste gevallen actief verzameld. Dit is zeer duidelijk bij de stedelijke musea. In een zeldzaam geval wordt herbestemd wat niet lokaal vervaardigd is (bvb. bij Stadsmus Hasselt).

“Het collectieprofiel is verbonden met de missie. Het Stadsmus verzamelt op actieve en passieve manier objecten die verband houden met Hasselt en Limburg.”

(Stadsmus Hasselt)

Vervaardiger

Bij de meeste musea ligt de nadruk in het verzamelbeleid echter niet op de vervaardiger en worden producenten van textiel erfgoed dus, gekend of ongekend, ongeacht hun afkomst, passief verzameld. Dit maakt dat er weinig zicht is op de verhouding tussen binnenlandse en buitenlandse producenten. Gezien de voorkeur, wanneer de producent gekend is, voor lokale vervaardigers kan er verwacht worden dat het textiel erfgoed in de museale collecties een beeld geven van de Belgische en lokale industrie en productiegeschiedenis. Doordat veel producenten en hun afkomst niet gekend zijn, is het ook niet duidelijk of er hiaten zijn.

Geografische afkomst

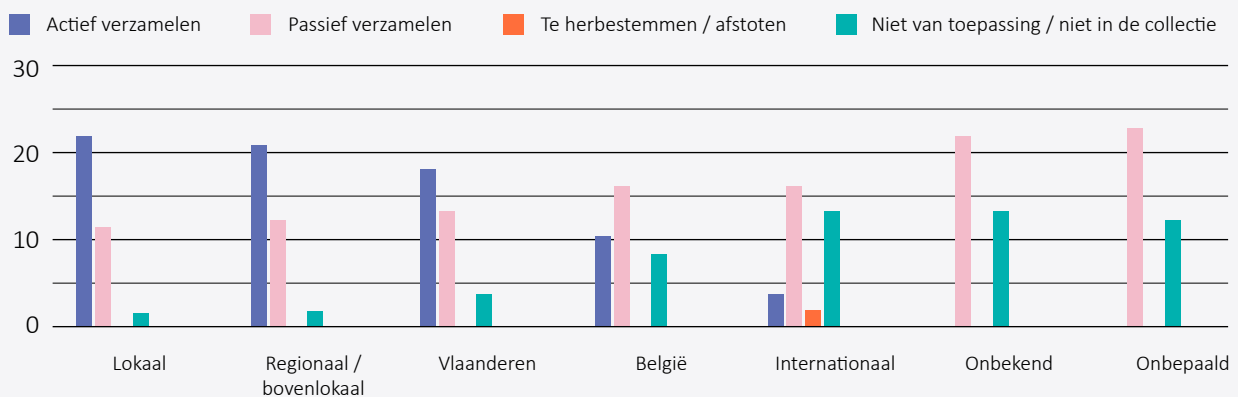
Net zoals bij de vervaardiger verzamelen musea objecten met een lokale of bovenlokale afkomst meer actief. Naast de producent is ook de geografische afkomst vaak onbepaald of onbekend. Objecten met een internationale afkomst worden een aantal keer omschreven als af te stoten of te herbestemmen.

De objecten aanwezig bij stedelijke musea hebben voornamelijk een lokale en/ of bovenlokale afkomst. Ze illustreren zo de lokale of bovenlokale geschiedenis. In hoeverre dit textielerfgoed een representatief beeld geeft van de (boven) lokale geschiedenis is niet duidelijk. Het erfgoed werd grotendeels verworven door schenking, waarbij de schenker afkomstig was uit de regio of omgeving. Bij de andere musea zijn de meeste objecten ook, wanneer gekend, afkomstig uit Vlaanderen.

“Een object dat verworven wordt, moet typisch Liers zijn: gemaakt in Lier, voor Lier, gebruikt in Lier, gemaakt door een Liers kunstenaar, en met Lier als onderwerp.”

(Stadsmuseum Lier)

Geografische afkomst

45

Tapijtje Sint-Gummaruskapel, textiel, stadsmuseum Lier

“We hebben geen actief verzamelbeleid. Schenkingen en bruiklenen worden geval per geval afgetoetst aan het collectieplan. Belangrijk hierbij is of het object in kwestie iets meer vertelt over archeologie, farmacie of religie uit het Maasland.”

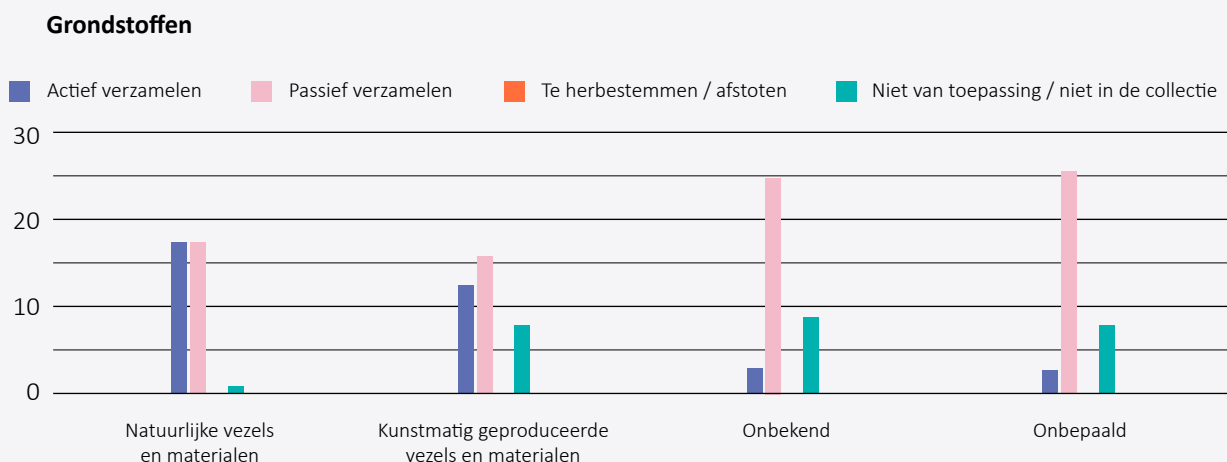
(Musea Maaseik)

Grondstoffen

Zowel natuurlijke als kunstmatig geproduceerde vezels en materialen worden actief en passief verzameld. Slechts een klein aantal musea leggen een focus op enkel natuurlijke vezels en materialen. Zo focust Texture voornamelijk op vlasproductie en-verwerking en belicht Industriemuseum het proces dat katoen aflegt van grondstof tot afgewerkt product. Desalniettemin hebben deze musea een veelheid aan andere materialen en grondstoffen in hun collectie aanwezig.

“De deelcollectie knuffelspeelgoed (vilt, wol, synthetische stoffen ...) bestrijkt een periode van 1910 tot 2015. De deelcollectie poppen is representatief voor de periode 1850 tot 2010. Hierin zijn zeer uiteenlopende materialen (plastic, papier-maché, porselein ...) gecombineerd met verschillende soorten textiel: katoen, wol, synthetische stoffen (vb. Barbiekledij).”

(Speelgoedmuseum)

Grondstoffen zijn vaak niet gekend. Dit komt nog meer tot uiting wanneer het gaat over kunststoffen. In de bevraging aan de musea met een kwaliteitslabel was een kort luik toegevoegd dat peilde naar de aanwezigheid van kunststoffen in textiel i.s.m. Modemuseum Antwerpen. Wanneer het gaat over kunststoffen blijkt vooral dat hier nog een grote onwetendheid rond is. De kennis is niet altijd in huis om bijvoorbeeld echt van imitatieleer te onderscheiden. Men geeft ook aan hier nog te weinig kennen voor conservatie te hebben. Degradatie van de materialen duikt vaak op, maar slecht zelden is de kennis hiervoor in huis of heeft men een beleid om hiermee om te gaan.

*Japon à la française, in Chinees,
gestreept zijdedamast, 1770-80,
MoMu collectie, inv. T13/587AB/J254,
schenking Jacoba de Jonge,
© Stany Dederen.*

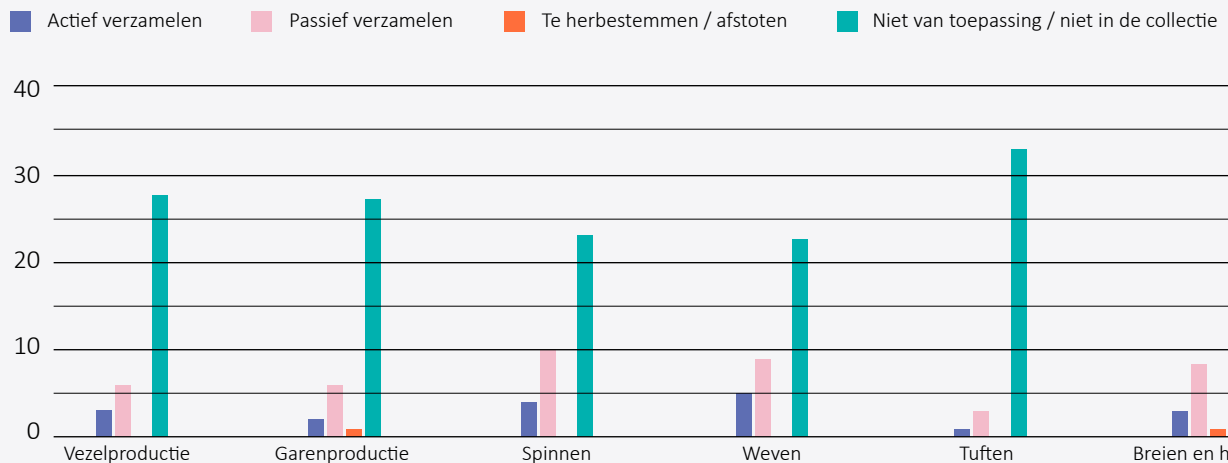
Productieproces

Voor alle machines en gereedschappen die in de bevraging zijn opgenomen, geldt dat ze minstens door één museum actief verzameld worden. De meeste musea verzamelen echter niet actief gereedschappen en machines. Een aantal musea herbestemmen bepaalde types machines en gereedschappen (brei, garenpeductie). Hier rond zijn meestal al formele of informele afstemmingsafspraken gemaakt tussen de musea onderling. Zo is er de afspraak tussen Industriemuseum en SteM dat breimachines enkel in Sint-Niklaas zullen verzameld worden.

“Qua vlaktexiel hebben we vlag(gen) en jutezakken waarin geplukte hop werd gedaan. Qua machines bewaren we naaimachines die gebruikt werden om hopbalen in jutezakken te stikken.”

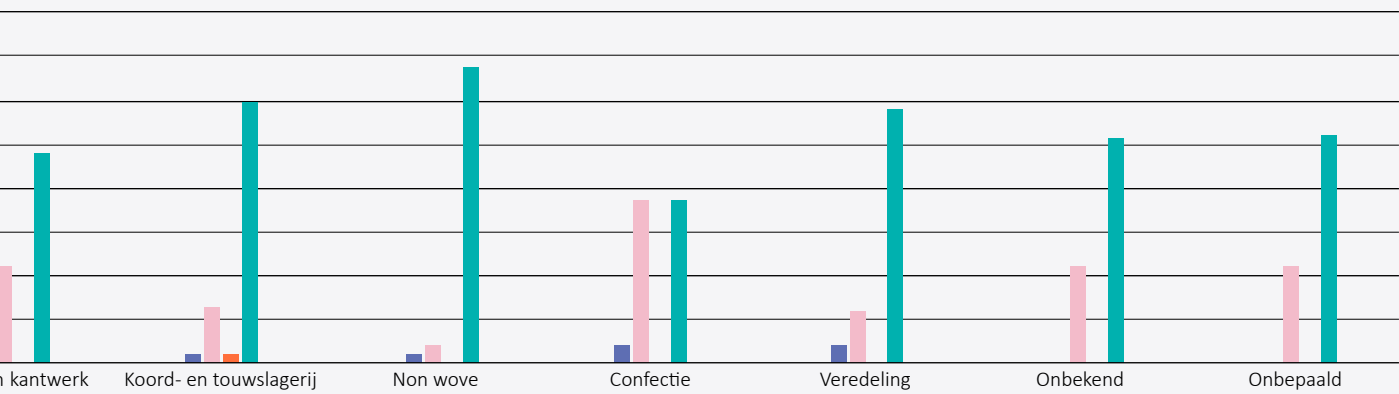
(Hopmuseum Poperinge)

Productieproces

2 paar schoenovertrekken uit de groep Aardvlo, Collectie Hopmuseum Poperinge

Vorm

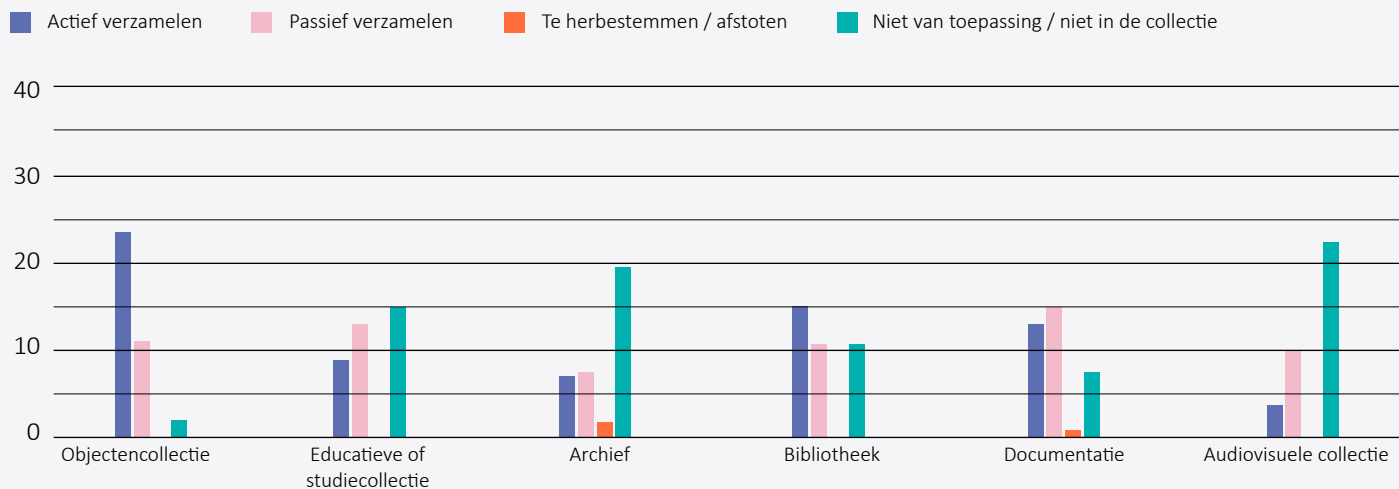
Objecten, in alle vormen en maten, maken het leeuwendeel uit van textielerfgoed in de collecties. Deze worden tevens het meest actief verzameld. Dit geldt ook voor collectiestukken voor studie- of educatieve doeleinden, bibliotheek en documentatie. In een klein aantal gevallen worden archief (twee maal) en documentatie (één maal) ter herbestemming aangeduid. Immaterieel erfgoed, rond technieken, gemeenschappen en gebruiken, is het minste aanwezig in de collectie.

“We hebben een collectie historische foto's. Dit is rijke bron aan informatie over kledij van ca. 2de helft 19de eeuw/begin 20ste eeuw”

(Museum Mayer Vanden Bergh)

27 respondenten beheren een bibliothecaire collectie, actief dan wel passief. In de meeste musea gaat dit om een bescheiden handbibliotheek die de museale werking ondersteunt. Slechts een aantal musea hebben een bibliothecaire collectie die focust op textielerfgoed. Hier wordt verderop meer aandacht aan besteed.

Vorm

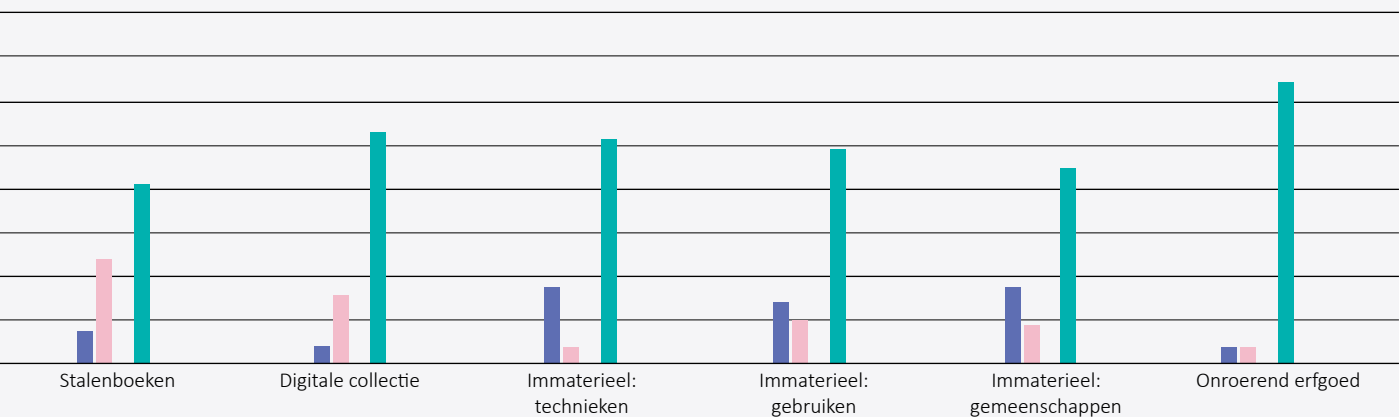

Stalenboeken bevinden zich in bijna de helft van de bevraagde museale collecties. Ook hierop is nog weinig inzicht in en beperkte kennis over. Uit gesprekken met musea uit de stuurgroep en respondenten kwamen hieromtrent veel vragen naar voor. ETWIE neemt daarom in 2024-2025 het onderzoek naar en waardering van stalenboeken op in zijn actieplannen.

Onroerend textiel erfgoed is enkel aanwezig in de musea die tevens gehuisvest zijn in een voormalige textielfabriek zoals Must of Industriemuseum.

*Onbekend, Schoorsteenval in damast, MMB.1620,
Museum Mayer van den Bergh, foto: Bart Huysmans - Michel Wuyts*

Afgewerkte producten

Er zijn slechts een aantal musea die inhoudelijk focussen op een bepaald type object, steeds in lijn met hun collectieprofiel. Zo focust KOERS bijvoorbeeld op vrijetijds- en sportkleding. Eperon d'Or heeft een inhoudelijke focus op schoeisel en MOU richt zich op wandtapijten. Hier verzamelt men textiel omwille van zijn afgewerkte vorm.

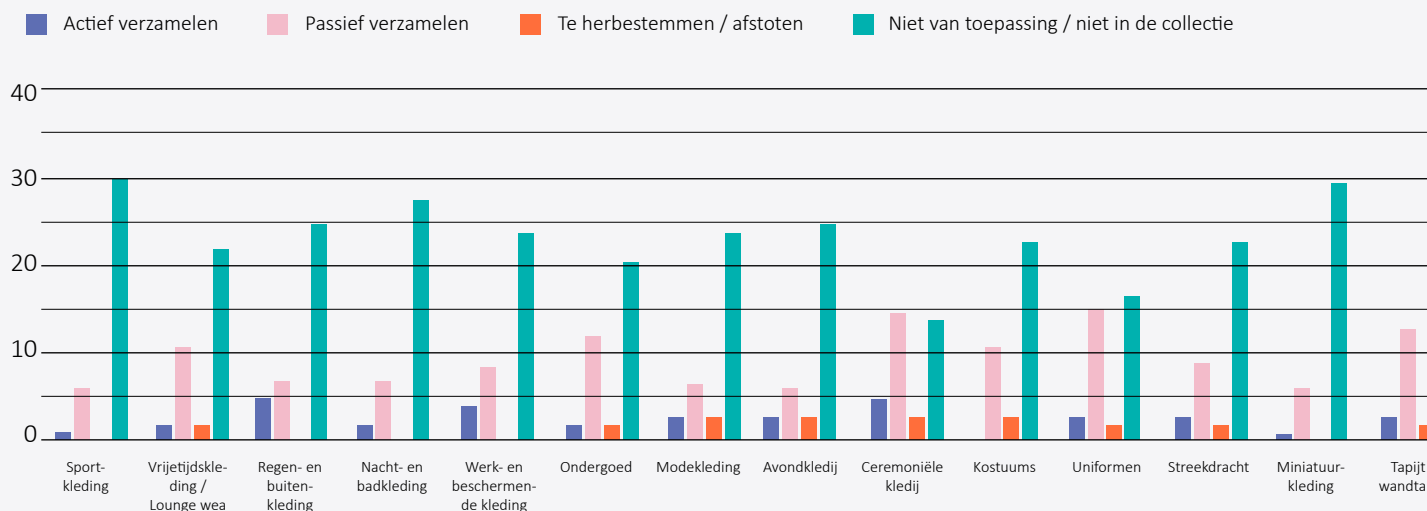
De meeste musea verzamelen, actief of passief, meerdere objecttypes vanuit een thematische, regionale of tijdgerelateerde focus. Musea met een thematische focus op religie zoals Museum de Mindere, PARCUM en Abdijmuseum Ten Duinen hebben kledij gelinkt aan religieuze activiteiten, waaronder ceremoniële kledij en religieus interieurtextiel. Musea met een lokale of regionale focus hebben een veelheid aan afgewerkte producten in de collectie, maar steeds gelinkt aan de stad of regio waar de producent of gebruiker van afkomstig was. Verschillende objecttypes zijn ter herbestemming.

Dit ligt in lijn met het collectieprofiel en het verzamelbeleid van het museum:

- vrijetijdskleding (2x),
- ondergoed (2x),
- modekleding (3x),
- avondkleding (3x),
- ceremoniële kleding (3x),
- kostuums (3),
- uniformen (2x),
- streekdracht (2x),

52

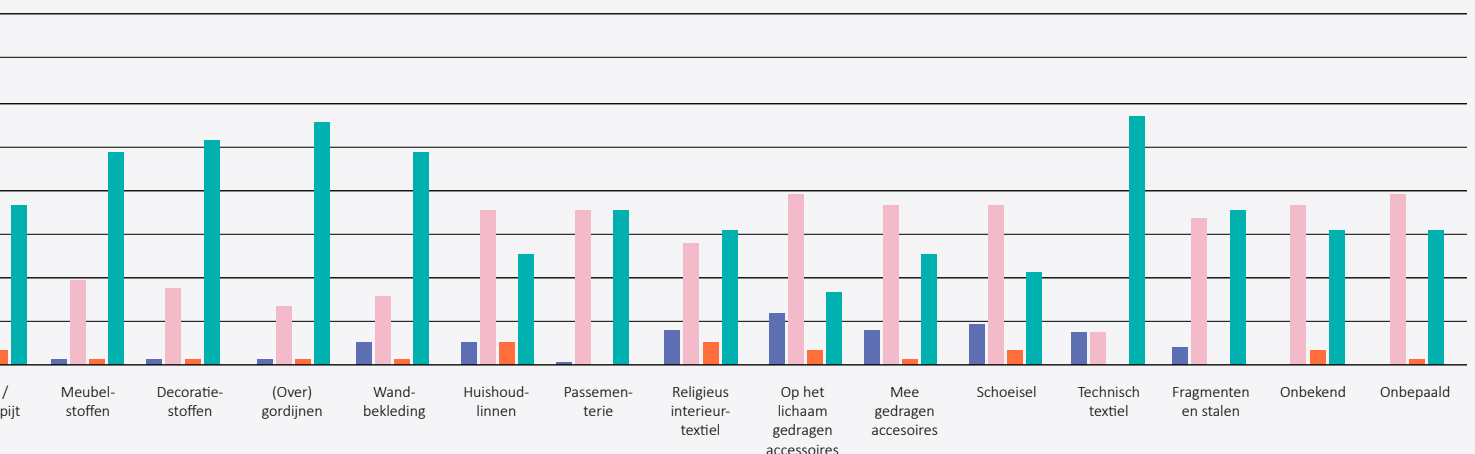
Afgewerkte producten

- “De wā
versch

“De wā
versch

“De wā
versch

“We verzamelen voornamelijk sportkledij voor wielrenners met ca. 2.000 wielervedtruien als kernstuk van de textielcollectie. Daarbij horen ook in iets mindere mate wielervedbroeken, wielervedschoenen, helmen, wielervedpetten/supporterspetten, trainingskledij, vrijetijdskledij en kleine accessoires zoals handschoenen, kousen, bandana’s ...”

(KOERS)

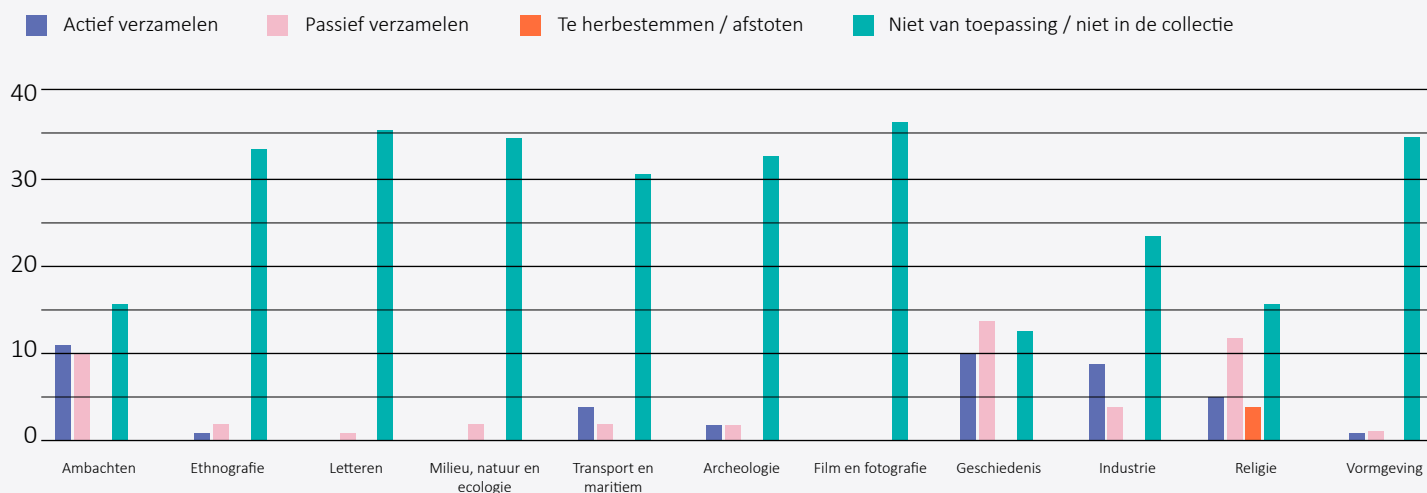
Niemand verzamelt actief kostuums; alle andere objecttypes worden door minstens één museum actief verzameld.

Thematisch

De meeste musea hebben één thematische focus, gelinkt aan het collectieprofiel, waar ook textielerfgoed deel van uitmaakt. Niet alle thema’s worden echter actief en/of passief verzameld, waardoor hiaten kunnen ontstaan.

Religie (4x), podium (2x), mode en kleding (2x) zijn thema’s die een aantal keer ter herbestemming genoteerd worden.

Thematisch

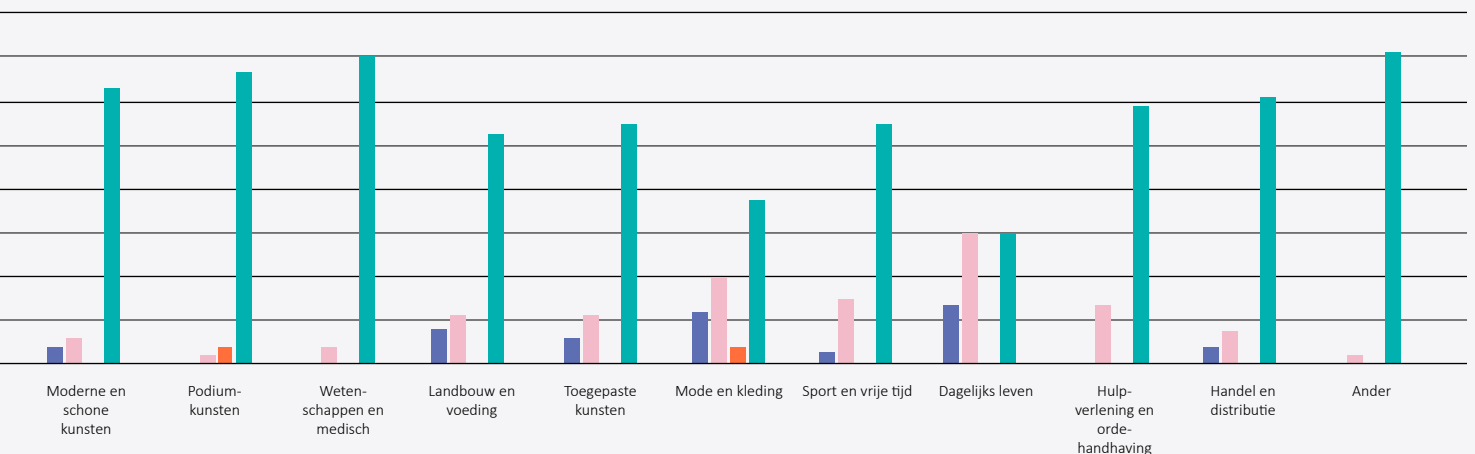
De meest actief verzamelde thema's zijn ambachten (11x), geschiedenis (10x), mode en industrie (9x), dagelijks leven (7x), kleding (6x) en religie (5x). Dit zijn ook de thema's waar de aanwezigheid van textiel in de collectie voor de hand liggend is.

Opmerkingen

Bij de bevraging werd ruimte gelaten voor het geven van opmerkingen. Zo wordt de vraag gesteld wat de plaats is van textiele kunstwerken in deze mapping. Musea voor beeldende en hedendaagse kunsten zijn niet opgenomen in deze bevraging en mapping. Wanneer hier nood aan zou zijn, dan kan deze bevraging alsnog georganiseerd worden.

Sommige musea geven aan dat bepaalde objecttypes zich op de grens bevinden tussen actief en passief verzamelen. Een verzamelbeleid is niet in steen gebeiteld en kan dus veranderen. Wat ooit actief verzameld werd, kan evolueren naar een passief verzamelbeleid of omgekeerd.

Sommige zeer specifieke objecten konden niet geplaatst worden in de mapping: bvb. dwangkledij, bepaalde soorten religieus textiel (palla, kelkdoek) en knuffel-speelgoed. Deze objecttypes kwamen pas aan bod bij het invullen door musea die deze specifieke objecten in hun verzameling hebben. Wellicht zijn er nog tal van andere objecttypes die door de mazen van deze mapping vallen doordat ze zeer specifiek gebonden zijn aan een aspect of thema.

Algemene conclusies in verband met het verzamelbeleid van bibliothecair textiel-erfgoed en archiefbestanden

Musea

Bibliothecair erfgoed en archieven vinden we niet alleen terug bij archiefinstellingen en erfgoedbibliotheken. Veel musea beschikken, naast de objectencollectie, over een museumbibliotheek. Het is belangrijk om hier kort aandacht te besteden aan het verwervingsbeleid bij musea. Het verwervingsbeleid van bibliothecair erfgoed ligt bij musea in het verlengde van het collectieprofiel en de bibliotheek contextualiseert de collectie. Een uitgebreide, actieve bibliothecaire werking met betrekking tot textielerfgoed vinden we enkel terug bij het Industriemuseum en Modemuseum Antwerpen. Bij MoMu worden naast een bibliothecaire en studiec collectie bedrijfsarchieven verworven van ontwerpers en modeateliers.

“Als museumbibliotheek verzamelen we boeken, tijdschriften en documentatie over de onderwerpen mode, kleding, kledinggeschiedenis, streekdrachten, accessoires en alle aangrenzende onderwerpen.” (Modemuseum Antwerpen)

De bibliotheek van het Industriemuseum richt zich op textieltechnieken en de productie van textiel. Het verzamelbeleid van de bibliotheek gaat breder dan het verwervingsbeleid van de museumcollectie, maar verwerft ook boeken en tijdschriften m.b.t. thema's en domeinen waarrond ETWIE werkt.

De bibliotheek van MoMu en Industriemuseum werken en verwerven complementair qua thematiek.

Bij de andere musea die textielerfgoed actief in het verwervingsbeleid hebben, vinden we minder uitgebreide bibliothecaire collecties. Zo beheren onder andere Modemuseum Hasselt, MAS, Openluchtmuseum Bokrijk en Stadsmuseum Lokeren een handbibliotheek waarbij de bibliothecaire collectie de vaste collectie en tijdelijke projecten volgt. De bibliotheek van Design Museum Gent werd mee opgenomen in de Gentse Kunstenbibliotheek, die de collecties van KASK, S.M.A.K., Design Museum, STAM, HISK en de Gentse Gidsen samen onder één dak brengt.

De bibliothecaire collectie van Must in Ronse wordt beheerd door het Stadsarchief Ronse. Hier is echter te weinig geweten wat de bibliothecaire waarde van de collectie is en dringt een waardering zich op.

Handelscatalogus Textielcentrale,
Collectie MOT, Grimbergen

Een interessante bron, ook voor onderzoek naar ons textielerfgoed, is het Repertorium van de Belgische Handelscatalogi aanwezig bij het Museum voor Oudere Technieken (MOT).³²

Archieven en bibliotheken

Om de veldtekening textielerfgoed in Vlaanderen en Brussel verder aan te vullen werden de culturele archieven en beheerders van bibliothecair erfgoed bevroegd naar de aanwezigheid van textielerfgoed, en bronnen naar dit erfgoed, in hun collectie en hun verzamelbeleid hieromtrent. Zij beheren immers een rijkdom aan collecties voor de studie van de geschiedenis van technische ontwikkelingen, mode, maatschappelijke trend en de link met kledij, productieprocessen, kostumering edm.

Geen van de respondenten (zie boven) heeft een actief verzamelbeleid m.b.t. textielerfgoed. Wanneer dit binnen het verzamelbeleid en collectieprofiel past worden boeken, archief, objecten of ander textielerfgoed wel verworven. Vaak houdt het textielerfgoed in de collectie verband met het lokaal gerichte verzamelbeleid. Het aandeel textielerfgoed hierin wordt passief verzameld, vaak op basis van handgiften of schenkingen.

“Er wordt niet specifiek gefocust op textielerfgoed. Het is één van de vele terreinen waarop de interactie tussen religie, cultuur en samenleving zichtbaar wordt of waarop archiefvormers en schenkers actief waren.”

(KADOC)

“Bibliotheek Hasselt Limburg heeft geen verzamelbeleid rond textielerfgoed, tenzij collectievorming over mode, klederdrachten en textielkunst op het niveau van een openbare bibliotheek met wetenschappelijke functie.”

Een uitzondering binnen alle respondenten is AMVB, het Archief en Museum van het Vlaamse leven te Brussel, waar in de beginjaren de museumfunctie primeerde. In deze periode werden veel textielobjecten zoals vaandels verworven.

In de culturele archieven KADOC, Amsab-ISG, Liberaal Archief en ADVN bevinden zich onder andere vlaggen, kledij en andere textiele objecten afkomstig van vakbonds- of andere verenigingen.

“Anderzijds bewaren we de archieven/collecties van vakorganisaties/vakbonden van textielarbeiders (Spinners, wevers, Textielarbeiderscentrale van België, ABVV Textiel, kleding en Diamant) en van coöperatieve textielfabrieken. Rode draad: arbeid m.b.t. textielproductie.” (Amsab-ISG)

Dit geldt tevens voor bibliotheek- en archiefcollecties van de Vlaamse universiteiten waar ook objecten bewaard worden gelinkt aan het studentenleven.

“In onze memorabiliacollectie bewaren wij: toga’s, T-shirts, truien, petten, linten, vlaggen, mutsen, mondmaskers, gerelateerd aan de Universiteit Antwerpen.” (Universiteitsarchief Antwerpen)

De collecties, zowel bibliotheek als archief, zijn in de meeste gevallen (deels) ontsloten en vaak deels gedigitaliseerd. Van de objecten bestaan minstens werkfoto’s. Inventarissen zijn niet altijd publiek toegankelijk.

Uit de bevraging kunnen we een aantal meer algemene conclusies trekken:

- Textielerfgoed bevindt zich overal. Er zijn een aantal thema’s waarbinnen textielerfgoed zeer aanwezig is zoals bij religieus of kerkelijk textiel.
- Het aanwezige erfgoed, gerelateerd aan textiel, houdt verband met het collectieprofiel. Textielerfgoed is nooit de kern van het verzamelbeleid en is geen aparte deelcollectie, maar maakt deel uit van verschillende deelcollecties.

Er kwamen tevens een aantal vragen of noden aan bod:

- Eenmaal wordt er melding gemaakt van een te herbestemmen deelcollectie, namelijk de verzameling damesmagazines bij Museum voor Kunst en Geschiedenis te Brussel.
- De vraag wordt ook gesteld naar de bewaaromstandigheden van objecten in de collectie. Doordat in collecties een grote diversiteit aan materialen aanwezig is, is één standaard naar bewaaromstandigheden moeilijk te bepalen. Samenhangend hiermee is er nood aan het herkennen en aanpakken van schadebeelden en -gevallen van textiele objecten in de collectie. Verschillend van bijvoorbeeld bibliothecair erfgoed, bestaat er geen schadeatlas voor textielerfgoed.³³

- Een laatste vraag stelt zich naar richtlijnen en/of een overzicht voor de verwerving van textiel gerelateerde bibliotheekmaterialen. Samenhangend hiermee is er nood aan selectie en herbestemming van materiaal dat niet langer in het collectieprofiel past. Een waardering van het aanwezige textielerfgoed in bibliotheken en van bibliothecair textielerfgoed bij musea kan hier een oplossing bieden. ETWIE plant deze actie in in 2026-2027.

Naast noden of vragen worden ook mogelijkheden of opties gezien. Een specifiek trefwoord kan gekoppeld worden in de catalogus aan de textielcollectie en zou de textiel gerelateerde objecten makkelijker vindbaar maken (bvb. textielfocus). Over de verschillende instellingen heen zou dit trefwoord kunnen gebruikt worden in het eigen systeem. Dit is echter een zeer ambitieus en niet evident te implementeren actie, gezien de verschillende beheersystemen die gebruikt worden. In de Collectiewijzer van VEB is wel het trefwoord 'mode en design' opgenomen op niveau van collectiebeschrijvingen. Dit geeft een indicatie, maar gezien textielerfgoed breder gaat dan mode, kunnen niet alle collecties hieronder gevonden worden.

Algemene conclusies over de invalshoeken rond textielerfgoed bij culturele archieven en erfgoedbibliotheken

In de bevraging worden, analoog aan de musea, vormen van textielerfgoed bevraagd aan de hand van verschillende invalshoeken. De invalshoeken en hun invulling werden aangepast aan de specifieke types erfgoed die te vinden zijn in archieven en erfgoedbibliotheken. Hieronder worden de verschillende invalshoeken en de antwoorden besproken.

Vorm

Textielerfgoed in bibliotheken en archieven kunnen verschillende vormen aannemen:

- Foto's en audiovisuele bronnen
- Verenigings- en ander archief
- Personenarchief
- Bedrijfsarchief
- Handleidingen
- Documentatie
- Objecten, waar textiel deel van uitmaakt
- Boeken voor 1830
- Boeken na 1830
- Tijdschriften
- Handschriften
- Kaarten en/of plannen
- Kranten
- Stalenboeken
- Digitale publicaties
- Verhandelingen, onderzoek e.a.

Alle types van erfgoed worden verzameld. Objecten, waar textiel deel van uitmaakt, zijn aanwezig bij het merendeel van de respondenten. Ook boeken na 1830, foto's, tijdschriften en verhandelingen bevinden zich frequent in de collectie. Het minst aanwezig (tot in hoeverre hier zicht op is) zijn stalenboeken, digitale publicaties, boeken voor 1830 en handleidingen.

Herbestemming lijkt niet aan de orde bij de respondenten. Slechts eenmaal wordt melding gemaakt dat een deelcollectie damestijdschriften ter herbestemming wordt overwogen. Wanneer deze actie doorgevoerd wordt, is (nog) niet geweten.

Periode

Alle periodes worden (actief) verzameld. Het textiel erfgoed dat zich in de collectie bevindt volgt het algemene verzamelbeleid en is voor het grootste deel afkomstig uit de 20e eeuw. Net zoals bij de musea blijkt hier: hoe ouder, hoe minder textiel erfgoed er zich in de collectie bevindt.

Het aandeel textiel erfgoed waarvan het moment van productie of gebruik niet gekend of onbepaald is, is in de minderheid.

Herbestemming is hier niet aan de orde.

Afkomst

Afkomst gaat over het niveau waarop de collectie (de geschiedenis van) het textiel erfgoed illustreert:

- Lokaal
- Bovenlokaal of regionaal
- Vlaanderen
- België
- Internationaal

61

Er zijn stukken/collecties aanwezig afkomstig van diverse plaatsen. Wel valt op dat hoe dichterbij huis, hoe meer textiel erfgoed er aanwezig is in de collectie. Ook erfgoed van bovenlokale afkomst is in het merendeel van de bevraagde collecties aanwezig. Het aandeel textiel erfgoed van Vlaamse, Belgische of internationale afkomst is quasi gelijk.

In de meeste collecties is de afkomst van het textiel erfgoed gekend of bepaald.

Grondstoffen

In geval van objecten in de collectie wordt de vraag gesteld of er een focus is op een bepaald type grondstof. Daarnaast kan er ook een specifiek verzamelbeleid zijn voor bronnen die specifiek ingaan op een bepaalde grondstof.

Wanneer geweten, worden zowel natuurlijke als kunstmatig geproduceerde vezels, of bronnen hierover, verzameld. Ongeveer de helft van de respondenten geven echter aan niet te weten of er specifieke grondstoffen zich in de collectie bevinden. Er zijn geen organisaties die op één specifieke grondstof focussen.

Productieproces

Om inzicht te krijgen in de aanwezigheid van bronnen die meer vertellen over het productieproces, wordt gevraagd naar archieven, documenten, publicaties, tijdschriften, handleidingen ed. die focussen op een bepaald aspect van het productieproces; vezel-, garenproductie, spinnen, weven, tuften, breien, haken, naald- en kantwerk, koord- en touwslagerij, non woven, confectie en veredeling.

Gereedschappen en machines, inclusief bronnen hierover, bevinden zich weinig tot niet in de collecties, of dit is niet geweten. Enkel met betrekking tot naald- en kantwerk, weven en confectie bevinden zich bronnen in meerdere archieven en erfgoedbibliotheken.

Thema

Als laatste wordt gevraagd naar de thema's waarmee het textiel erfgoed in de collectie verband houdt:

- Politiek
- Ethnografie
- Letteren
- Milieu, natuur en ecologie
- Transport en maritiem
- Archeologie
- Film en fotografie
- Geschiedenis
- Industrie
- Religie
- Vormgeving
- Moderne en schone kunsten
- Podiumkunsten
- Wetenschappen en medisch erfgoed
- Landbouw en voeding
- Toegepaste kunsten en ambachten
- Mode en kleding
- Sport en vrije tijd
- Dagelijks leven
- Hulpverlening en ordehandhaving

Alle thema's worden verzameld, maar sommige thema's of onderwerpen worden bij archieven en bibliotheken meer actief verzameld. De thema's geschiedenis, religie, industrie, dagelijks leven en mode en kleding worden het meest frequent verzameld in relatie tot textiel erfgoed. Textiel erfgoed gerelateerd aan landbouw en voeding, wetenschappen, kunsten, vormgeving en transport en maritiem worden slechts bij een aantal respondenten verzameld.

Conclusie

Na vier jaar onderzoek naar het textiel erfgoed in Vlaanderen en Brussel leveren we met deze veldtekening een bijdrage aan de oorspronkelijke doelstellingen die in het begin van deze tekst vermeld staan:

- De veldtekening brengt het netwerk van experts en organisaties die bezig zijn met textiel erfgoed in kaart;
- Collectiebeherende instellingen kunnen op basis van de veldtekening de collectieprofielen en het verzamelbeleid beter op elkaar afstemmen;
- Hiaten in collecties kunnen opgevangen worden en de herbestemming van objecten kan inhoudelijk makkelijker verlopen;
- Ten slotte kunnen uit de veldtekening aanbevelingen komen om het beleid rond het textiel erfgoed in Vlaanderen na 2023 te versterken.

Als uitsmijter laten we nog volgende ballonnetjes op:

Een veldtekening is een momentopname. Collectieprofielen en verzamelbeleid worden bij musea, archieven en bibliotheken steeds bijgesteld en kunnen dus in de loop van de tijd veranderen, zoals dit ook in het verleden gebeurde. De veldtekening schetst de situatie zoals deze is in 2020-2023 en legt de kiem voor een toekomst voor ons textielerfgoed. Dat wil zeggen dat anno 2023 sommige van de elementen opgenomen in de veldtekening reeds aan een update toe kunnen zijn.

Textielerfgoed is een breed begrip. We gingen in deze veldtekening uit van een ruime definitie in plaats van een enge afbakening. Door onder textielerfgoed alle erfgoederen te verstaan, willen we textielerfgoed zo integraal mogelijk benaderen. Toch vielen er (onvermijdelijk) bepaalde objecttypes of vormen van textielerfgoed uit de boot, zoals textiel gebruikt in speelgoedknuffels of textiele kunstwerken.

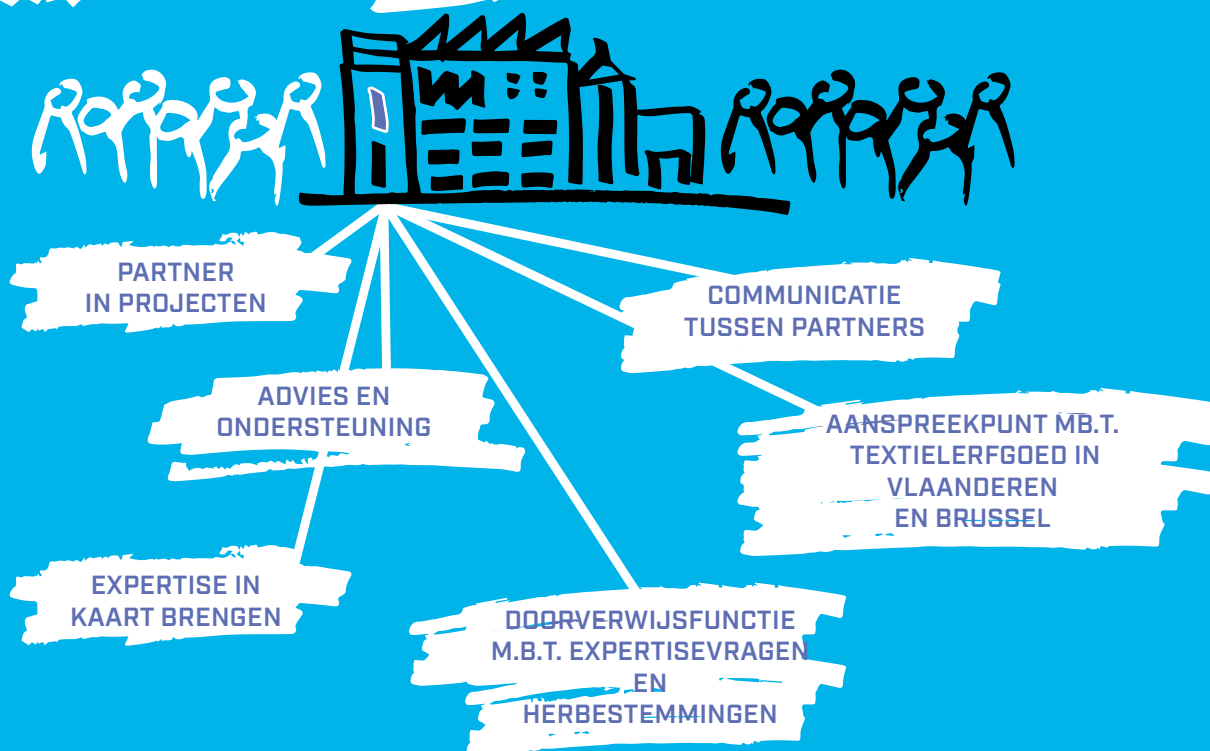
Textielerfgoed is overal. Dat is de stelling die aan het begin van deze veldtekening geponeerd wordt. Uit het onderzoek en de veldtekening blijkt dat dit ook het geval is. 55 organisaties werkten mee aan deze veldtekening. Hieronder bevinden zich zowel musea, archieven en bibliotheken. In deze veldtekening zitten niet-erkende musea, vrijwilligersorganisaties, onderwijsinstellingen, bedrijven en andere experts nog niet vervat. Dit in kaart brengen kan een taak zijn voor de komende jaren. Uit de veldtekening blijkt dat sommige categorieën, vormen van textielerfgoed of thema's net wel frequent of helemaal niet (actief of passief) verzameld worden. Het in kaart brengen van verweesde collecties en verder afstemmen in het netwerk zal een aandachtspunt blijven.

Veldtekening en netwerk. Dit onderzoek bracht een netwerk rond textielerfgoed in Vlaanderen en Brussel tot stand. Dit uit zich in de eerste plaats in de werking van een stuurgroep waar de musea met een actief verzamelbeleid m.b.t. textielerfgoed in zetelen. Daarnaast heeft deze publicatie en alle acties daarrond (waardering, terminologie edm.) een beweging in gang gezet met aandacht voor het textielerfgoed. ETWIE neemt de taak op zich om een verdere afstemming, het uitvoeren van gezamenlijke acties te coördineren en samenwerken rond gemeenschappelijke noden.

We hopen dat deze veldtekening geen eindpunt is, maar net het begin van een samenwerking rond textielerfgoed in Vlaanderen en Brussel.

ETWIE

ETWIE DIENSTVERLENENDE ORGANISATIE
M.B.T. TEXTIELERFGOED 2019-2023

65

Meer weten?

Op de ETWIE-website lees je meer over de acties die in kader van deze samenwerking uitgevoerd werden en de plannen voor de komende jaren. Met alle vragen en opmerkingen kan je steeds terecht bij ETWIE:info@etwie.be

Colofon

Auteur

Sanne Van Bellingen

Redactie en inhoudelijk advies

Joeri Januarius, Lieselot Cornelis, Hilde Langerlaert, Gerald Delvaux, Dieter Suls, Hadewijch Bal, Sylvie De Coster, Annelies De Mey, Roselyne Francken, Kim Leenders, Jan Klinckaert, Pieter-Jan Lachaert, Isabelle Libbrecht, Phaedra Bosmans, Anaïs Huyghe, Karolien De Clippel, Ann Van Nieuwenhuysse

Vormgeving

The cat's whiskers

Verantwoordelijke uitgever

Sami Souguir- Stadhuis- Botermarkt 1- 9000 Gent

Fotoverantwoording cover

Industriemuseum Gent © Corlazzzoli

Uitgave

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd bestand en/of openbaar gemaakt worden, in enige vorm, of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enige andere manier, zonder voorafgaande toestemming van de uitgever. Er werd naar gestreefd de wettelijke voorschriften inzake copyright toe te passen. Wie denkt nog rechten te kunnen doen gelden, wordt verzocht zich tot de uitgever te wenden. © ETWIE/Industriemuseum Gent, 2023

D/2023/0341/12

Eindnoten

- 1 Zie ook: https://www.vlaanderen.be/cjm/nl/cultuur/cultureel-erfgoed/erkenningen/kwaliteitslabel-voor-collectiebeherende-organisaties/zoeken?s=&ro_type=295&classification_level=&city=&province= (laatst geraadpleegd op 09/12/2022)
- 2 Deze veldtekening is een momentopname. Beleidsplannen veranderen, andere accenten worden gelegd onder invloed van diverse factoren, het verzamelbeleid wordt aangepast, collecties generationaliseerd etc. Collecties groeien aan op basis van schenkingen, aankopen en verwervingen, maar slanken ook af door herbestemming van deelcollecties.
- 3 R. DE HERDT, Vijfde Nationaal Kongres voor Industriële Archeologie. Textiel. Gent, 26-27 november 1977. Handelingen, p. 5-6.
- 4 A. LINTERS in R. DE HERDT, Vijfde Nationaal Kongres voor Industriële Archeologie. Textiel. Gent, 26-27 november 1977. Handelingen, p. 292.
- 5 De erfgoedtypes die de Inventaris Onroerend Erfgoed beschrijft zijn te vinden op https://thesaurus.onroerenderfgoed.be/conceptschemas/ERFGOEDTYPES/c/20?view_tree (laatst geraadpleegd op 28/02/22)
- 6 Zie: <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten?typologie=https://id.erfgoed.net/thesauri/erfgoedtypes/20> (laatst geraadpleegd op 28/02/22)
- 7 Cultuurgoederen: roerende goederen die omwille van hun erfgoedwaarde van algemeen belang zijn, waarvan het samen voorkomen met het gebouw een bijzondere waarde heeft en die ofwel ontworpen zijn voor of vervaardigd met het beschermd goed ofwel gerelateerd zijn aan de functie van het beschermd goed en waarvoor historische verbondenheid met het beschermd goed aangetoond kan worden (zie ook: https://www.onroerenderfgoed.be/sites/default/files/2022-10/Richtlijn-over-cultuurgoederen-15102022-bijlage_0.pdf laatst geraadpleegd op 5/01/2023).
- 8 Een roerend goed of een verzameling geldt als topstuk als het vanwege de archeologische, historische, cultuurhistorische, artistieke of wetenschappelijke betekenis ervan voor de Vlaamse Gemeenschap als zeldzaam en onmisbaar beschouwd moet worden (zie ook <https://www.vlaanderen.be/cjm/nl/cultuur/cultureel-erfgoed/erkenningen/topstukken> laatst geraadpleegd op 5/01/2023)
- 9 <https://immaterieelerfgoed.be/nl/wat-is-immaterieel-erfgoed> (geraadpleegd op 27/08/2021)
- 10 <https://immaterieelerfgoed.be/nl/erfgoederen/kant-maken-in-vlaanderen> (geraadpleegd op 12/08/2022)
- 11 <https://immaterieelerfgoed.be/nl/erfgoederen/vilten>, <https://immaterieelerfgoed.be/nl/erfgoederen/vlas-slijten>, <https://immaterieelerfgoed.be/nl/erfgoederen/meubelstoffen> (allen laatst geraadpleegd op 28/02/22)

- 12 Zie: <https://www.vlaanderen.be/cjm/nl/cultuur/cultureel-erfgoed/subsidies/beurzen-voor-het-doorgeven-van-vakmanschap-een-meester-leerlingtraject> (laatst geraadpleegd op 28/02/22)
- 13 Zie: <https://immaterieelerfgoed.be/nl/inspiratie/register-van-inspirerende-voorbeelden#:~:text=De%20opzet%20van%20het%20Register,te%20geven%20aan%20toekomstige%20generaties>. (laatst geraadpleegd op 28/02/22)
- 14 <https://immaterieelerfgoed.be/nl/kennis/werking-van-doek-vzw-als-artistiek-en-ambachtelijk-textielplatform#:~:text=DOEK%20vzw%20is%20een%20textielplatform,van%20DOEK%20transdisciplinair%20en%20sectoroerschrijdend> (laatste geraadpleegd op 12/08/2022)
- 15 Fedustria is de Belgische federatie voor de textiel-, hout- en meubelindustrie , zie: <https://www.fedustria.be/> (laatst geraadpleegd op 8/8/2023).
- 16 de Waart, Simone, Textielwarenkast, grondstoffen voor textiel, gisteren, vandaag en morgen, Tilburg, 2001.
- 17 AAT: Kleding die wordt gedragen door sporters en sportteams, Kledingstukken en accessoires om te dragen bij het beoefenen van een bepaalde actieve sport
- 18 AAT: Kleding bestemd om te dragen wanneer men niet aan iets werkt, maar ontspant en Kleding die bedoeld is om thuis te worden gedragen en waarbij comfort voorop stond bij het ontwerp, maar die vaak modieus is en soms in het bijzijn van gasten wordt gedragen.
- 19 AAT: Kledingstukken die over andere kleding worden gedragen als buitenste laag, vooral wanneer ze worden gedragen voor de warmte of ter bescherming tegen het weer.
- 20 AAT: Kledingstukken die worden gedragen ter bescherming tegen vuil of gevaar
- 21 AAT: Lingerie: Van oorsprong Franse term voor kinder- en dames(onder)kleding van witte katoen of linnen. Later gangbaar voor verfijnd ondergoed voor vrouwen uit het hogere marktsegment.
- 22 AAT: Formele gelegenheidskleding voor 's avonds, in contrast met de meer informele kleding die men overdag draagt. Gebruik "nachtkleding" voor kledingstukken die men in bed draagt.
- 23 AAT: Kleding of andere uitdossing die een voornamelijk ceremoniële of rituele functie heeft.
- 24 AAT: De kleding van een acteur of actrice die een personage speelt in een toneelstuk of een film. Men gebruikt de term ook in het algemeen voor de kleding van personen die een rol of een personage spelen, zoals tijdens carnaval of Sinterklaas.
- 25 AAT: Onderscheidende kleding gedragen door leden van een bepaalde beroepsgroep, organisatie of rang.
- 26 AAT: Traditionele kleding waarmee de regionale, nationale, etnische of andere identiteit van een bevolkingsgroep wordt uitgedrukt. Klederdracht kan voor ceremoniële gebeurtenissen of voor alledaags gebruik bestemd zijn

- 27 AAT: Kleding in miniatuurvorm, gemaakt voor poppen in poppenhuizen, als verzamelobject of als oefenwerkstuk op meisjesscholen
- 28 <https://www.fedustria.be/textiel-hout-meubel-industrie/textielindustrie/technisch-textiel>
- 29 Alle musea met een kwaliteitslabel voor collectiebeherende organisaties kunnen gevonden worden op: https://www.vlaanderen.be/cjm/nl/cultuur/cultureel-erfgoed/erkenningen/kwaliteitslabel-voor-collectiebeherende-organisaties/zoeken?s=&ro_type=295&classification_level=&city=&province= (laatst geraadpleegd op 25/08/2023).
- 30 Zie ook <https://faro.be/kennis/projectfiches/antwerpen-glossy-surfaces-momu> (laatst geraadpleegd op 12/08/2022)
- 31 De termen actief en passief verzamelen worden anders ingevuld in museale context dan bij beheerders van bibliothecair erfgoed en archiefinstellingen. In samenspraak met Vlaamse Erfgoedbibliotheken en Archiefpunt werd de bevraging hieraan aangepast.
- 32 Handelscatalogi kunnen zowel informatie verschaffen over de producent als over de verkoper of de producten. Het RCB is online te vinden: <https://www.mot.be/nl/opzoeken/rcb> (laatst geraadpleegd op 8/09/2023).
- 33 De schadeatlas bibliotheken kan gevonden worden op de website van de Vlaamse Erfgoedbibliotheken: <https://vlaamse-erfgoedbibliotheken.be/en/node/3330> (laatst geraadpleegd op 1/09/2023).

FICHE

TEXTIELERFGOED VLAANDEREN

ADV N

Praktisch

Koen Van Keer - koen.vankeer@advn.be
Lange Leemstraat 26 - 2018 Antwerpen

Collectieprofiel / Situering

Het ADVN is een archief en onderzoekscentrum, erkend door de Vlaamse Gemeenschap als landelijke culturele archiefinstelling.

Het ADVN verzamelt het erfgoed van de Vlaamse beweging, het Vlaams-nationalisme, nationalisme in brede zin, identiteit,...

Over het textielerfgoed in de collectie

Textielerfgoed bevindt zich in de collectie aan wat inhoudelijk gelinkt is met de thema's in het collectieprofiel. Het gaat onder andere over vlaggen, uniformen, maar ook T-shirts, petjes, edm. Deze bevinden zich in een aparte deelcollectie.

Digitalisering

De collectie is deels gedigitaliseerd.

Vorm

In de collectie worden foto's en audiovisueel archief, vereniging-, personen- en bedrijfsarchieven, objecten, boeken voor en na 1830, tijdschriften, kaarten of plannen, kranten, digitale publicaties en verhandelingen of onderzoeken verzameld.

Handleidingen en documentatie bevinden zich in de collectie, maar worden niet langer verzameld.

Periode

Erfgoed vanaf de 19de eeuw tot op het heden wordt verzameld.

Afkomst / gebruik

Erfgoed van of met betrekking tot verschillende afkomsten wordt verzameld.

Grondstoffen

Alle grondstoffen worden verzameld.

Productieproces

Er is geen zicht op bronnen of erfgoed mbt productieprocessen.

Thematisch

De thema's politiek en etnografie worden verzameld.

FICHE

TEXTIELERFGOED VLAANDEREN

ABDIJMUSEUM TEN DUINEN

Praktisch

Gianna Huber
gianna.hubert@koksijde.be

A. Verbouwelaan 15
8670 Koksijde

*Palla met kruis en florale motieven,
ca. 1900-1930,
Collectie Abdijsmuseum Ten Duinen -
Collec Religieus erfgoed, inv.nr. M 680*

Collectieprofiel / Situering

Het Abdijsmuseum Ten Duinen verzamelt het materieel en immaterieel erfgoed van de verdwenen abdij Onze-Lieve-Vrouw-Ten Duinen, de belangrijkste cisterciënzerabdij uit het middeleeuwse Graafschap Vlaanderen.

Over het textiel(erf)goed in de collectie

Algemeen gezien is het aantal van textielstukken in het Abdijsmuseum zeer beperkt in vergelijking met overige materialen zoals natuursteen, grof keramisch materiaal, aardewerk, glas, leer, religieus zilver, etc. De collectie bevat onder andere archeologisch textiel en religieuze kledij.

Inventaris

De volledige collectie van het Abdijsmuseum wordt stapsgewijs ingevoerd via Adlib.

Digitalisering

Een deel van de collectie is ontsloten via [Erfgoedinzicht](#).

Vorm

Bibliotheek en documentatie worden actief verzameld.
Objecten worden passief verzameld.

Periode

Geen actieve verwerving.
Alle periodes worden passief verzameld met uitzondering van de 21e eeuw.

Vervaardiger

Alle vervaardigers worden passief verzameld, met uitzondering van internationale vervaardigers.

Geografische afkomst

Alle afkomsten worden passief verzameld.

Grondstoffen

Met uitzondering van kunstmatig geproduceerde vezels en materialen worden alle grondstoffen passief verzameld.

Productieproces

Geen gereedschappen en machines in de collectie aanwezig.

Afgewerkte producten

Geen actieve verwerving.
Passief: ceremoniële kledij, tapijt, passementerie, religieus interieurtextiel, op het lichaam gedragen accessoires, fragmenten en stalen, onbekend, onbepaald

Thematisch

Geen actieve verwerving.

Passief: archeologie, geschiedenis en religie

*Archeologische textielfragmenten uit de Duinenabdij, 12de-16de eeuw,
Collectie Abdijmuseum Ten Duinen, inv.nr. 8724*

FICHE

TEXTIELERFGOED VLAANDEREN

AMSAB-ISG

Praktisch

Kim Robensyn
kim.robensyn@amsab.be
LaBagattenstraat 174
9000 Gent

Vlag van de Socialistische Vrouwenbond Isegheem-1931 Collectie AMSAB-ISG

Collectieprofiel / Situering

Amsab is het Instituut voor Sociale Geschiedenis.

Het erfgoed van maatschappelijke actoren, zoals politieke partijen, vakbonden, mutualiteiten, coöperaties en actiecomités die onrecht bestrijden, wordt door Amsab-ISG bewaard, ontsloten, bestudeerd en bekendgemaakt.

Meer concreet verzamelt en bewaart Amsab-ISG het roerend en immaterieel erfgoed over thema's als arbeid, milieu, migratie, gender, mensenrechten en mondiale rechtvaardigheid.

Chronologisch gaat het verzameldomein terug tot het midden van de 19e eeuw en reikt het tot vandaag. Geografisch concentreert het zich op Vlaanderen/België, en indien relevant, ook op de internationale context.

Naar de vorm is dit erfgoed uiterst gevarieerd: archiefbestanden, bibliotheekcollecties, audiovisueel materiaal, mondelinge bronnen, diverse vormen van kunst, artefacten en immaterieel erfgoed. Dit erfgoed neemt steeds meer een digitale vorm aan.

Het collectieprofiel van Amsab-ISG ligt dus in het verlengde van en sluit aan op de missie. Het is tevens het voornaamste criterium voor collectievorming.

Over het textielerfgoed in de collectie

Amsab-ISG heeft geen verzamelbeleid specifiek voor textielerfgoed. Textiel wordt ook opgenomen in zoverre het raakpunten heeft met de missie en het collectieprofiel (bijvoorbeeld vlaggen van een vakbond, ...).

Textielerfgoed zijn enerzijds de textiel-objecten zelf (vlaggen, banieren, uniformen) die vanuit verschillende contexten (archiefvormers) binnengekomen zijn (bepaalde vakbonden, muziekkorpsen, verenigingen, ...). Anderzijds wordende archieven/collecties van vakorganisaties/vakbonden van textielarbeiders (Spinners, wevers, Textielarbeiderscentrale van België, ABVV Textiel, kleding en Diamant) en van coöperatieve textielfabrieken bewaard. Rode draad is de arbeid m.b.t. textielproductie. In die collecties zijn er ook publicaties/tijdschriften van die organisaties.

Er is geen aparte deelcollectie textielerfgoed. Dit zit verspreid over de gehele collectie. De specifieke archieven (zie boven) zijn wel terug te vinden als aparte collecties in het collectie-overzicht.

Inventaris

Onze collectie is ontsloten via de onlinecatalogus <https://opac.amsab.be>. Van een aantal archieven zijn inventarissen gemaakt.

Digitalisering

Een groot deel van de textielobjecten zijn ontsloten en gedigitaliseerd (en dus online terug te vinden).

Vorm

Wordt verzameld: foto's en audiovisuele bronnen, verenigings- en personenarchief, documentatie, objecten, boeken na 1830, tijdschriften, handschriften, kaarten of plannen, kranten, digitale publicaties en verhandelingen/onderzoek.

Bedrijfsarchief is aanwezig in de collectie, maar wordt niet verder verzameld.

Er bevinden zich geen handleidingen en boeken voor 1830 in de collectie.

Het is niet geweten of er zich stalenboeken in de collectie bevinden.

Periode

In de collectie bevinden zich stukken vanaf de 19e eeuw tot heden.

Er zijn geen stukken voor de 19e eeuw aanwezig in de collectie.

Afkomst / gebruik

Alle afkomsten zijn aanwezig in de collectie. Enkel stukken met internationale afkomst worden niet meer verzameld.

Grondstoffen

Het is niet geweten of er zich stukken m.b.t. grondstoffen in de collectie bevinden.

Productieproces

Er is niet geweten of er zich stukken m.b.t. productiemethodes in de collectie bevinden.

Thematisch

De thema's politiek, milieu, natuur en ecologie, transport en maritiem, film en fotografie, geschiedenis, industrie, podiumkunsten, sport en vrije tijd, dagelijks leven en hulpverlening en ordehandhaving worden verzameld.

Aanwezig in de collectie, maar niet verder verzameld zijn de thema's letteren, moderne en schone kunsten en mode en kleding.

**ARCHIEF EN MUSEUM VOOR HET VLAAMS LEVEN TE BRUSSEL
VZW - AMVB****Praktisch**

Christopher De Keyser- christopher.dekeyser@amvb.be
Arduinkaai 28- 1000 Brussel

Collectieprofiel / Situering

Op thematisch vlak omvat de collectie al het erfgoed met betrekking tot de huidige en vroegere Nederlandstalige gemeenschap in Brussel, met een sterke nadruk op het Nederlandstalige middenveld. Dit middenveld wordt zeer breed ingevuld en gaat van sportverenigingen over culturele organisaties tot aan politieke groeperingen. Het AMVB hanteert hierbij een pluralistische insteek en maakt geen onderscheid tussen ideologieën en historische zuilen. Ook de term 'Nederlandstalig' wordt breed geïnterpreteerd. Niet alleen personen en verenigingen die het Nederlands als voertaal hanteren of hanteerden, maar ook actoren die het Nederlands gebruiken binnen Brussel als meertalige stad krijgen een plaats in onze collectie. Voor nog bestaande middenveldorganisaties legt het AMVB sterk, doch niet exclusief, de nadruk op groepen en entiteiten die gesteund worden door de Vlaamse Gemeenschapscommissie.

Over het textiel(erfgoed) in de collectie

In de beginjaren van het AMVB primeerde de museumfunctie en vormden de museumobjecten (waaronder textielobjecten zoals vlaggen en vaandels) dan ook de kern van de AMVB-collectie. Het merendeel van de verwervingen binnen dit collectieonderdeel zijn in die periode gebeurd, onder andere via een actief aankoopbeleid. Nu ligt de focus op het verwerven, bewaren en beheren van archieven en is de museumcollectie minder van belang geworden. Ze wordt slechts in beperkte mate verder aangevuld. De meeste aanvullingen zijn afkomstig als onderdeel van archiefoverdrachten. Van een afzonderlijk aankoopbeleid is niet langer sprake.

Er zijn textielobjecten zoals vlaggen, vaandels, vaantjes, theaterkostuums, 'gebruikstextiel' (zoals bv. T-shirts van scholen of ter gelegenheid van bepaalde evenementen), petjes, rugzakken, enz. Deze objecten zitten verspreid doorheen de hele museumcollectie, maar zijn wel gerubriceerd. Doorheen de archieven en bibliotheek zit mogelijks relevante informatie, maar wat en of is nog onbepaald. De archieven van Brusselse productiehuzen (zoals de Koninklijke Vlaamse Schouwburg), beroepstheatergezelschappen en amateurtoneelgezelschappen zijn grote kanshebbers om relevante informatie met betrekking tot textiel te bevatten.

Inventaris

De archieven zijn voor het merendeel voorzien van plaatsingslijsten en/of inventarissen. Sommige daarvan zijn raadpleegbaar in de digitale leeszaal op de website van het AMVB. De andere kunnen per e-mail aangevraagd worden.

De bibliotheek en museumcollectie kan doorzocht worden via de digitale leeszaal op de website van het AMVB.

Digitalisering

Echter is niet de volledige museumcollectie ontsloten.

Een groot deel van de museumcollectie is gefotografeerd (de textielobjecten quasi allemaal). Slechts een deel van deze foto's is raadpleegbaar via de digitale leeszaal op de website van het AMVB. Ze kunnen wel per e-mail aangevraagd worden.

Vorm

Foto's en audiovisuele bronnen, verenigings-, personen- en bedrijfsarchief, objecten, boeken na 1830, tijdschriften, digitale publicaties en verhandelingen worden verzameld.

In de collectie bevinden zich tevens handleidingen, documentatie, handschriften, kaarten of plannen en kranten. Deze worden niet verder verzameld.

Boeken voor 1830 en stalenboeken bevinden zich niet in de collectie.

Periode

Stukken vanaf de 19e eeuw tot op heden worden verzameld. Erfgoed voor de 19e eeuw bevindt zich niet in de collectie.

Afkomst / gebruik

Stukken lokaal of bovenlokaal afkomstig worden verzameld. Andere afkomsten bevinden zich niet in de collectie.

Grondstoffen

Zowel natuurlijke als kunstmatig geproduceerde vezels en materialen worden verzameld.

Productieproces

In de collectie bevinden zich geen stukken die betrekking hebben op het productieproces.

Thematisch

De thema's politiek, letteren, geschiedenis, podiumkunsten, sport en vrije tijd en dagelijks leven worden verzameld. Andere thema's bevinden zich niet in de collectie.

FICHE

TEXTIELERFGOED VLAANDEREN

ARCHIEF LIER VAN STAD & OCMW

Praktisch

Els Michielsens - archieff@lier.be
Paradeplein 3 - 2500 Lier

Collectieprofiel / Situering

Archief Lier is het officieel lokaal overheidsarchief van stad en OCMW Lier. Het bewaard erfgoed gaat van de 13e eeuw tot op heden. Daarnaast zijn ze ook beheerder van een (kleine) deelcollectie van Lierse privé-archieven, bekomen via handgiften. Ze beheren een documentatiecentrum, met een Archiefbib en de Beeldbank Lier, waaronder een 19e eeuwse Lierse krantencollectie, oude drukken en handschriften, lokale tijdschriften, affiches,

Over het textielerfgoed in de collectie

Textielerfgoed is geen specifieke deelcollectie, gezien de eerder geringe omvang in het grotere geheel. Textiel zit verspreid over de gehele collectie: Archiefbib, privé-archieven, beeldbank, ...

In 2017 ontving archief Lier een handgift van de voormalige firma Bogaert-Timmermans, gespecialiseerd in Lierse kant (vooral pailletten en perlage). De handgift bestaat uit een 30-tal boeken met patroontekeningen en stalen en een tiental archiefdozen losse patroontekeningen. In de archiefbib heeft men ook verschillende publicatie rond Lierse kant. Een van de vrijwilligers doet momenteel ook onderzoek naar de historische kantateliers in Lier.

Inventaris

Aanwezig

Digitalisering

De collectie is deels ontsloten en deels gedigitaliseerd. De komende jaren bekijkt men (verder) hoe men online beter kan ontsluiten, door bvb. inventarissen online raadpleegbaar te maken, door gedigitaliseerde archief- en documentatiestukken online aan te bieden. Nu gebeurt dit enkel voor de Archiefbib, de beeldbank en is het ook voor het genealogisch bronnenmateriaal reeds van toepassing.

Vorm

Alle vormen van textiel erfgoed, met uitzondering van objecten, worden verzameld in de collectie.

Periode

Alle periodes worden verzameld.

Afkomst / gebruik

Enkel erfgoed van lokale afkomst wordt verzameld.

Grondstoffen

Er bevinden zich geen bronnen of publicaties m.b.t. natuurlijke of kunstmatig geproduceerde vezels en materialen in de collectie.

Productieproces

Gereedschappen en machines (en/of bronnen en publicaties) m.b.t. naald- en kantwerk worden verzameld.

Thematisch

De thema's letteren, geschiedenis, industrie, vormgeving, toegepaste kunsten en ambachten, mode en kleding en dagelijks leven worden verzameld.

FICHE

TEXTIELERFGOED VLAANDEREN

ARCHIEF TURNHOUT

Praktisch

Bart Sas- bart.sas@turnhout.be
Warandestraat 42 - 2300 Turnhout

Collectieprofiel / Situering

In het archief zijn privé-archieven uit Turnhout en publicaties uit de Antwerpse Kempen te vinden.

Over het textiel erfgoed in de collectie

Er is geen verzamelbeleid m.b.t. textiel.

Wel aanwezig zijn bedrijfsarchieven en publicaties over kant. Deze zitten verspreid over de gehele collectie.

Inventaris

Aanwezig

Digitalisering

Archiefcollectie is online ontsloten via www.archiefbankkempen.be; de wetenschappelijke bibliotheek is ontsloten via Anet (SA-Turnhout).

Vorm

Archief Turnhout verzamelt foto's en audiovisuele bronnen, personen- en bedrijfsarchief, handleidingen, documentatie, boeken na 1830, tijdschriften, kaarten of plannen, stalenboeken en verhandelingen en onderzoeken.

Andere vormen van textielerfgoed bevinden zich niet in de collectie.

Periode

Erfgoed vanaf de 19e tem de 20e eeuw wordt verzameld.
Erfgoed uit andere periodes bevindt zich niet in de collectie.

Afkomst / gebruik

Het textielerfgoed in de collectie is van lokale afkomst. Er bevindt zich geen erfgoed uit andere regio's in het archief.

Grondstoffen

Het is niet geweten uit welke materialen of over welke grondstoffen het archief gaat.

Productieproces

In het archief bevinden zich bronnen m.b.t. weven en kant- en naaldwerk. Over andere productie-methodes bevindt zich geen erfgoed in het archief.

Thematisch

De thema's geschiedenis, industrie, vormgeving, toegepaste kunsten en ambachten, mode en kleding en dagelijks leven worden in het archief verzameld.

De andere thema's bevinden zich niet in de collectie.

Opmerking

Zie ook de stedelijke musea van Turnhout: in het museumdepot bewaart men een grote collectie kantpatronen en stalenboeken: <https://speelkaartenmuseum.turnhout.be/doorzoek-de-collectie>

FICHE

TEXTIELERFGOED VLAANDEREN

BAKKERIJMUSEUM VEURNE

Praktisch

Ina Ruckebusch
ina@bakkerijmuseum.be

Albert I-Laan 2
8630 Veurne

*Bakkersmuts in katoen, ca. 1920,
Collectie Bakkerijmuseum*

Collectieprofiel / Situering

Sinds haar ontstaan heeft het Bakkerijmuseum voorwerpen verzameld die refereren naar de ambachtelijke brood- en banketbakker die vroeger alles zelf vervaardigde van brood tot consumptie-ijs. Het zwaartepunt in de collectie van het Bakkerijmuseum ligt dan ook in materiële en immateriële getuigenissen die rechtstreeks verwijzen naar het leven en werk van de professionele brood- en banketbakker tussen 1850 tot heden.

Over het textielerfgoed in de collectie

Het verzamelbeleid is zowel actief als passief: bij aanbiedingen toetst men deze af aan de selectiecriteria, waarbij onder andere bepaald wordt dat er geen objecten meer aanvaard worden die men reeds in de collectie heeft zitten. Op vlak van textiel heeft men van verschillende soorten collectiestukken al verschillende exemplaren zitten. Die verzamelt men dus niet meer actief (vb. kleding). Voor andere stukken zoals vlaggen van bakkersverenigingen, wordt nog een actief verzamelbeleid gevoerd.

Inventaris

De collectie is voor 95% op basisniveau geregistreerd in Adlib.

Digitalisering

Een deel van de collectie is ontsloten via [Erfgoedinzicht](#).

Vorm

Objecten worden actief verzameld.
Documentatie wordt passief verzameld.
Andere vormen van erfgoed bevinden zich niet in de collectie.

Periode

Textielerfgoed vanaf de 19e eeuw wordt actief verzameld.

Vervaardiger

Actief: lokaal, bovenlokaal, Vlaanderen, België
Passief: Internationaal, onbekend, onbepaald

Geografische afkomst

Actief: lokaal, bovenlokaal, Vlaanderen en België
Passief: onbekend, onbepaald
Objecten van internationale afkomst bevinden zich niet in de collectie.

Grondstoffen

Zowel natuurlijke als kunstmatig geproduceerde vezels en materialen worden actief verzameld.

Productieproces

Er bevinden zich geen gereedschappen en machines m.b.t. textielproductie in de collectie.

Afgewerkte producten

Werk- en beschermende kledij, huishoudlinnen en technisch textiel worden actief verzameld. Schoeisel wordt passief verzameld.

Thematisch

De thema's ambachten en landbouw en voeding worden actief verzameld.
De thema's geschiedenis, industrie, dagelijks leven en handel en distributie worden passief verzameld.

*Meelzak Citoyens de Vallyfield, Eerste Wereldoorlog,
Collectie Bakkerijmuseum*

FICHE

TEXTIELERFGOED VLAANDEREN

BIBLIOTHEEK HASSELT LIMBURG

Praktisch

Raf Schepers - raf.schepers@hasselt.be
Martelarenlaan 17 - 3500 Hasselt

Collectieprofiel / Situering

Bibliotheek Hasselt Limburg is behalve een openbare bibliotheek met wetenschappelijke functie ook een erfgoedbibliotheek. De erfgoedcollecties zijn gericht op het papieren erfgoed van de Belgische provincie Limburg.

Over het textiel(erf)goed in de collectie

Het verzamelbeleid is zowel actief als passief: bij aanbiedingen toetst men deze af aan de Bibliotheek Hasselt Limburg heeft geen verzamelbeleid rond textiel(erf)goed, tenzij collectievorming over mode, klederdrachten en textielkunst op het niveau van een openbare bibliotheek met wetenschappelijke functie.

Behalve de boeken, brochures en tijdschriften uit de openbare collectie bewaart Bibliotheek Hasselt Limburg slechts twee stukken met betrekking tot het textiel(erf)goed:

- De aflatbrief van Herkenrode uit 1363: bevat textiele doekjes die afkomstig zijn uit Spanje, Venetië en China en die gewikkeld zijn rond wassen zegels
- Een documentaire verzameling over de textielkunstenaar Simone Reynders (wandtapijten)

Inventaris

Aanwezig

Digitalisering

De documenten uit de openbare collectie zijn ontsloten via de automatische catalogus.
De aflatbrief is gedigitaliseerd.

Vorm

Wordt verzameld: documentatie, objecten, boeken voor en na 1830, tijdschriften, verhandelingen en onderzoeken.

Zit in de collectie, maar wordt niet verder verzameld: personenarchief.
De overige bevinden zich niet in de collectie.

Periode

In de collectie bevindt zich textielerfgoed uit de 10-15e eeuw, het laatste kwart van de 20e eeuw, maar dit wordt niet verder verzameld. Uit andere periodes bevindt zich geen erfgoed in de collectie.

Afkomst / gebruik

In de collectie is textielerfgoed te vinden van lokale, bovenlokale en internationale afkomst.

Grondstoffen

Er bevinden zich enkel publicaties en bronnen m.b.t. natuurlijke vezels en materialen in de collectie.

Productieproces

In de collectie zitten geen bronnen die het productieproces illustreren.

Thematisch

Thematisch bevinden de onderwerpen geschiedenis, religie, toegepaste kunsten en ambachten zich in de collectie, maar deze worden niet verder verzameld.

FICHE

TEXTIELERFGOED VLAANDEREN

CAVA

Praktisch

Ellen Van Impe - Ellen.Van.Impe@vub.be
Pleinlaan 2 - 1050 Elsene

Collectieprofiel / Situering

CAVA neemt in Vlaanderen en Brussel een unieke positie in wat betreft de verwerving van de archieven en erfgoed van de vrijzinnig-humanistische gemeenschap en van het academisch erfgoed van de Vrije Universiteit Brussel. Dit is ook de kerncollectie.

Over het textiel(erf)goed in de collectie

Momenteel verzamelt CAVA al het textiel(erf)goed dat in het collectieprofiel past. Het textiel(erf)goed zit verzameld binnen de deelcollectie 'objecten'.

Inventaris

Aanwezig

Digitalisering

Het textiel(erf)goed is volledig ontsloten en gedigitaliseerd.

Vorm

In de collectie bevinden zich objecten die textielgerelateerd zijn.

Periode

Erfgoed vanaf het midden van de 20e eeuw tot op heden wordt verzameld. Van de andere periodes is geen textielergoed aanwezig in de collectie.

Afkomst / gebruik

Textielergoed van alle afkomsten worden verzameld.

Grondstoffen

Alle grondstoffen worden verzameld.

Productieproces

Er bevinden zich geen bronnen m.b.t. het productieproces in de collectie.

Thematisch

De thema's politiek, religie, podiumkunsten, wetenschappen en medisch, mode en kleding, dagelijks leven, sport en vrije tijd worden verzameld.

Noden

Een dermate grote variabiliteit binnen deze collectie zorgt voor moeilijke standaardisering van de bewaaromstandigheden. Misschien zijn hier dan nog extra procedures of handleidingen wenselijk. Ook schadeherkenning en behandeling zijn heel specifiek en is moeilijk om te benaderen wanneer er geen textielspecialist in huis aanwezig is, zoals bij ons.

FICHE

TEXTIELERFGOED VLAANDEREN

ERFGOED ANNUNTIATEN HEVERLEE

Praktisch

Ria Christens - ria.christens@ce.annuntiaten.be
Heilig Hartinstituut - Naamsesteenweg 355 - 3001 Heverle

Collectieprofiel / Situering

Cultureel erfgoed annuntiaten Heverlee heeft zijn wortels in het gelijknamige religieuze instituut. Er wordt het erfgoed van het religieus instituut Annuntiaten, zijn vestigingen en de activiteiten die er uit zijn voortgekomen op het vlak van onderwijs, noord-zuidwerking, opvang en begeleiding bewaard.

Over het textiel erfgoed in de collectie

Het archief is in situ, elke categorie is aanwezig en wordt bewaard. De verzameling is in deelcollecties ondergebracht; tapijtschool: kartons, afgewerkte stukken, weefgetouwen en materialen. Onderwijs: werken van leerlingen en leerkrachten, didactisch materiaal, apparatuur, werken van leerlingen uit het basisonderwijs, secundair onderwijs en de lerarenopleiding. Handwerken zusters: materiaal voor tapisserie, kantklossen en andere vaardigheden, afgewerkte stukken. Religieus textiel: kledij en kerktextiel, processiekledij en toebehoren. Toneelkledij. Etnografische collectie: kledij, rituele en andere voorwerpen uit Afrika. Audiovisuele collectie en boeken.

Inventaris

Aanwezig

Digitalisering

De collectie is ontsloten: volledig gearchiveerd, gefotografeerd en gedigitaliseerd.

Vorm

Worden verzameld: foto's en audiovisuele bronnen, verenigings- en personenarchief, handleidingen, documentatie, objecten, boeken na 1830, handschriften, stalenboeken en verhandelingen. Andere vormen van textielerfgoed zijn niet terug te vinden in de collectie.

Periode

In de collectie wordt textielerfgoed vanaf de 20e eeuw tot op heden verzameld.

Afkomst / gebruik

Er wordt textielerfgoed verzameld m.b.t. lokale en bovenlokale afkomst. Andere afkomsten bevinden zich niet in de collectie.

Grondstoffen

Alle grondstoffen worden verzameld.

Productieproces

Er worden bronnen rond verschillende productiemethodes verzameld: vezel- en garenp productie, spinnen, weven, breien en haken, naald- en kantwerk en confectie. De andere bevinden zich niet in de collectie.

Thematisch

De thema's etnografie, religie, podiumkunsten, toegepaste kunsten en ambachten, mode en kleding, sport en vrije tijd en dagelijks leven worden verzameld. De andere thema's bevinden zich niet in de collectie.

Noden

Er dringt zich een selectie en herbestemming op van bibliotheekcollectie en-materiaal die niet strikt binnen het collectieprofiel passen.

FICHE

TEXTIELERFGOED VLAANDEREN

DESIGN MUSEUM GENT

Praktisch

Annelies De Mey
Annelies.DeMey@stad.gent

Jan Breydelstraat 5
9000 Gent

Philippe Tonnard Axel Enthoven, Collectie Design Museum Gent (CC BY-NC-ND 4.0)

Collectieprofiel / Situering

De focus van het huidige verzamelbeleid ligt op objecten die representatief zijn voor design in België en op actuele internationale sleutelstukken. Het museum neemt het wonen als leidraad voor zijn collectie. In de deelcollectie textiel ligt de huidige focus dan ook uitsluitend op interieurtextiel (tapijt, beddengoed, keukentextiel, gordijnen, etc.).

Over het textielerfgoed in de collectie

Design Museum Gent heeft een deelcollectie textiel van ca. 5000 stukken. Het museum vindt zijn oorsprong in een 'modellenmuseum', opgericht in 1903 door de private Union des Arts Industriels & Décoratifs, waar ook textielindustriëlen bij betrokken waren, waaronder Maurice de Smet de Naeyer, Ferdinand de Hemptinne en Lucien Morel de Boucle St. Denis. Daardoor werd van bij het prille begin textiel verzameld. In de jaren 1930 en 1940 drukte Jacques Bergmans, verbonden aan de Nijverheidsschool, zijn stempel op de collectie.

Het overgrote deel van de textilia is van Europese oorsprong en dateert van de 15de eeuw tot de 21ste eeuw. Niet-Europees textiel werd nooit gericht verzameld.

De bibliotheek van Design Museum Gent is ondergebracht in de Kunstenbibliotheek en is voor wat betreft het thema textiel gelinkt aan de opbouw van de collectie (klemtoon op de ontwerpers en op textiel als artistieke expressie, eerder dan op het maakproces).

Inventaris

De collectie is volledig geregistreerd in Adlib.

Digitalisering

Quasi heel de collectie is gefotografeerd. De collectie is slechts beperkt ontsloten op [Erfgoedinzicht](#).

Vorm

Stalenboeken worden actief verzameld.
Objecten, archief, bibliotheek en documentatie worden passief verzameld.

Periode

Actief verzamelen vanaf 19de eeuw
Passief: 10e- 15e eeuw, 18e eeuw, onbekend, onbepaald

Vervaardiger

Erfgoed uit Vlaanderen en België worden actief verzameld.
Passief: Lokaal, bovenlokaal, internationaal, onbekend, onbepaald

Geografische afkomst

Actief: Vlaanderen en België
Passief: Lokaal, bovenlokaal, internationaal, onbekend, onbepaald

Grondstoffen

Alle vezels en materialen worden actief verzameld.

Productieproces

Geen actieve verwerving van gereedschappen of machines.
Passief: confectie

Afgewerkte producten

Actief: tapijt / wandtapijt, meubelstoffen, decoratiestoffen, gordijnen, wandbekleding, huishoudlinnen, fragmenten en stalen

Passief: passementerie, onbekend, onbepaald

Verskillende deelcollecties zijn te herbestemmen: vrijetijdskleding, ondergoed, mode- en avondkleding, ceremoniële kleding, kostuums, uniformen, alle accessoires, schoeisel, religieus interieurtextiel.

Thematisch

Actief: geschiedenis, industrie, vormgeving, moderne en schone kunsten, toegepaste kunsten, dagelijks leven

Passief: ambachten, letteren

Textiel dat verband houdt met mode, kleding en religie is ter herbestemming.

*Gordijnstoffen Octave Landuyt
Collectie Design Museum Gent
(CC BY-NC-ND 4.0)*

FICHE

TEXTIELERFGOED VLAANDEREN

EPERON D'OR [STEDELIJKE IZEGEMSE MUSEA]

Praktisch

Lie Cauwelier
eperondor@izegem.be

Prins Albertlaan 5
8870 Izegem

*Rood en roze leren sandalets Jan Jansen, 2013,
Collectie Eperon d'Or*

Collectieprofiel / Situering

Eperon d'Or heeft een verzameling rond de schoen- en borstelnijverheid. Dit omvat zowel grondstoffen, ambachtelijke en industriële technieken als de afgewerkte producten. Izegemse producten en getuigenissen zijn het uitgangspunt vermits Izegem voor beide nijverheden lange tijd het belangrijkste centrum is geweest.

Over het textielerfgoed in de collectie

Textiel is geen verzamelobjectief in de collectie. Er is wel een belangrijke collectie 'toebehoren of accessoires' voor het modetextiel, nl. schoenen. De deelcollecties die hier van toepassing zijn:

- 1) een collectie schoenen daterend tussen 1830 en vandaag met enkele oudere uitzonderingen. Het actief verzamelbeleid voor de schoenen richt zich op Belgische productie, schoenen met vernieuwende eigenschappen wat betreft design, materialen of techniek en schoenen van Belgische ontwerp(st)ers;
- 2) er is een beperkte collectie werkkledij daterend van de 2de helft van de 20ste eeuw;
- 3) een beperkte collectie dames- en herenkledij uit de 20ste eeuw. Deze is niet geïnventariseerd en kan dienen als decoratie bij een presentatie of als verkleedkledij.

Inventaris

Aanwezig in adlib, schoeisel 98%; geschreven fiches: werktuigen 100%, machines 60%

Digitalisering

De collectie is deels ontsloten via [Erfgoedinzicht](#).

Vorm

Objecten, archief, documentatie en bibliotheek worden actief verzameld.
Studiecollectie, audiovisuele collectie, stalenboeken, digitale collectie en onroerend erfgoed (museumgebouw) worden passief verzameld.

Periode

Actieve verwerving vanaf de 19e eeuw tot eind 20e eeuw. Passief: onbekend, onbepaald

Vervaardiger

Actief: lokaal, bovenlokaal
Alle andere vervaardigers worden passief verzameld.

Geografische afkomst

Actief: lokaal, bovenlokaal, Vlaanderen
Passief: België, internationaal, onbekend, onbepaald

Grondstoffen

Zowel natuurlijke als kunstmatig geproduceerde vezels en materialen worden actief verzameld.
Passief: onbekend, onbepaald

Productieproces

Schoeisel wordt actief verzameld.
Passief: op het lichaam en mee gedragen accessoires

Afgewerkte producten

Actief: tapijten / wandtapijten, wandbekleding

Passief: meubelstoffen, decoratiestoffen, religieus interieurtextiel, fragmenten en stalen

Thematisch

Actief: ambachten, industrie, mode en kleding, dagelijks leven

*Witte katoenen afwasborstels, 1940 – 1950,
Collectie Eperon d'Or*

FICHE

TEXTIELERFGOED VLAANDEREN

ERFGOEDBIBLIOTHEEK HENDRIK CONSCIENCE

Praktisch

Steven Van Impe - steven.vanimpe@antwerpen.be
Hendrik Conscienceplein 4 - 2000 Antwerpen

Collectieprofiel / Situering

Erfgoedbibliotheek Hendrik Conscience verzamelt alles wat te maken heeft met de Nederlandse taal- en letterkunde en de (cultuur)geschiedenis van Vlaanderen, België en de Nederlanden.

Over het textiel(erfgoed) in de collectie

Er is geen specifiek verzamelbeleid m.b.t. textiel. Er zijn wel werken over textiel(erfgoed) wanneer dat binnen bovenstaande collectieprofiel past.

Verspreid over de hele bibliotheekcollectie zijn werken te vinden over textiel(erfgoed), gaande van kostuumboeken uit de zestiende-negentiende eeuw over handleidingen voor kleermakers, patronen en reclame voor naaimachines in gespecialiseerde kleermakerstijdschriften of algemene damesbladen (Maandblad voor de katholieke vrouw, Libelle, Rijk der vrouw, ...). Er is geen specifieke onderwerpsterm voor dit soort erfgoed, dit valt onder de koepelterm 'Manuele constructietechnologie' (waaronder naast pottenbakken en edelsmeedkunst bijvoorbeeld ook breien, naaien, batiken, weven en kantklossen ressorteren). Daarnaast zijn er enkele boekbanden uit textiel, en zit in veel boeken een linnen of zijden leeslint.

Inventaris

De volledige collectie is doorzoekbaar via de online bibliotheekcatalogus, te bereiken via onze website www.consciencebibliotheek.be of rechtstreeks via <https://anet.be/desktop/ehc>

Digitalisering

Onderdelen van de collectie (maar niet specifiek rond textiel) zijn gedigitaliseerd, hetzij intern, hetzij in samenwerking met verschillende externe partners zoals Meemoo (vnl. kranten) en Google Books (geselecteerde werken gepubliceerd voor 1896, 100.000 volumes).

Vorm

In de collectie worden boeken voor en na 1830 verzameld, tijdschriften, handschriften, kranten, digitale publicaties en verhandelingen of onderzoeken. In de collectie bevinden zich tevens kaarten en/of plannen, maar deze worden niet verder verzameld. Andere vormen van textielerfgoed bevinden zich niet in de collectie.

Periode

Er wordt textielerfgoed verzameld van de 16e eeuw tot heden.

Afkomst / gebruik

Zowel lokaal, bovenlokaal als erfgoed afkomstig uit Vlaanderen en België wordt verzameld. Internationaal afkomstig erfgoed bevindt zich in de collectie, maar wordt niet meer verzameld.

Grondstoffen

Er bevinden zich geen objecten of bronnen m.b.t. grondstoffen in de collectie.

Productieproces

Van alle productiemethodes wordt erfgoed verzameld.

Thematisch

Worden verzameld: politiek, etnografie, letteren, transport en maritiem, archeologie, film en fotografie, geschiedenis, religie, vormgeving, moderne en schone kunsten, podiumkunsten, toegepaste kunsten en ambachten, mode en kleding en dagelijks leven.

Aanwezig in de collectie, maar wordt niet meer verzameld: milieu, natuur en ecologie, industrie, wetenschap en medisch, landbouw en voeding, sport en vrije tijd en hulpverlening en ordehandhaving.

FICHE

TEXTIELERFGOED VLAANDEREN

GALLO-ROMEINS MUSEUM TONGEREN

Praktisch

Igor Van den Vonder
igor.vandenvonder@stadttongeren.be

Kielenstraat 15
3700 Tongeren

Gesp, 610-640 n. Chr., afkomstig uit de Merovingische begraafplaats van Rosmeer, Collectie Gallo Romeins Museum Tongeren

Collectieprofiel / Situering

De collectie van het Gallo-Romeins Museum getuigt van de menselijke aanwezigheid in Limburg van de vroegste prehistorie tot en met de Merovingische periode (ca. 500 000 jaar geleden tot 750 n. Chr.).

Over het textiel erfgoed in de collectie

Textiel uit de oudheid blijft in onze gebieden uiterst zelden bewaard. In de collectie bevinden zich slechts enkele fragmentjes gemineraliseerd textiel (of de negatieve afdruk daarvan) bewaard in corrosiemateriaal van grote ijzeren voorwerpen (bijlen, messen, etc.). M.a.w. kleine fragmentjes textiel zijn door contact met een roestend ijzeren voorwerp beschermd gebleven tegen ontbinding.

Inventaris

De collectie werd geïnventariseerd in TMS.

Digitalisering

De collectie is op [verschillende platformen](#) online ontsloten.

Vorm

Objecten en bibliotheek m.b.t. textiel worden actief verzameld.

Periode

Enkel objecten van voor de 10e eeuw worden actief verzameld.
Passief: onbekend, onbepaald

Vervaardiger

Actief: lokaal, bovenlokaal
Passief: onbekend, onbepaald

Geografische afkomst

Actief: lokaal, bovenlokaal
Passief: onbekend, onbepaald

Grondstoffen

Uitsluitend natuurlijke vezels en materialen worden actief verzameld.

Productieproces

Actief: vezelproductie, spinnen, weven, breien en haken
Passief: onbekend, onbepaald

Afgewerkte producten

Actief: op het lichaam gedragen accessoires, schoeisel

Thematisch

Actief: archeologie

Opmerking

Er is geen specifieke kennis over textiel in huis. Vooral kennis inzake oude productietechnieken (spinnen, weven e.d.) is vereist voor de interpretatie van werktuigen als spinschijfjes en weefgewichten. Mogelijk zijn daardoor specifieke werktuigen nog niet als dusdanig herkend.

FICHE

TEXTIELERFGOED VLAANDEREN

HOPMUSEUM POPERINGE

Praktisch

Nele Rubrecht
hopmuseum@poperinge.be

Gasthuisstraat 71
8970 Poperinge

*Hoedje, gedragen door de Stoetpages,
Collectie Hopmuseum Poperinge*

Collectieprofiel / Situering

Het Hopmuseum Poperinge is een museum van stad Poperinge over het Belgisch erfgoed rond hop en bier, met een bijzondere aandacht voor het hoperfgoed uit de regio Poperinge en Belgische (Hop) bieren.

Over het textielerfgoed in de collectie

Het Hopmuseum verzamelde kledij van groepen die in de Hoppestoet meestappen. De collectie oude kostuums uit de hoppestoet werden in 2021 afgestoten. Het museum bewaart enkel nog juten zakken en plukmouwen als textiel.

Inventaris

De collectie is volledig geïnventariseerd in Adlib.

Vorm

Geen actieve verwerving
Objecten, studiecollectie, bibliotheek, archief, documentatie, audiovisuele collectie, immaterieel erfgoed rond gebruiken en gemeenschappen worden passief verzameld.

Periode

Geen actieve verwerving.
Passief: 20e en 21e eeuw

Vervaardiger

Geen actieve verwerving.
Passief: lokaal, bovenlokaal, Vlaanderen

Geografische afkomst

Geen actieve verwerving.
Passief: lokaal, bovenlokaal, Vlaanderen

Grondstoffen

Geen actieve verwerving.
Passief: natuurlijke vezels en materialen

Productieproces

Geen actieve verwerving.
Machines en gereedschappen m.b.t. confectie (naaimachines om hopbalen in jutezakken te stikken) worden passief verzameld.

Afgewerkte producten

Enkel technisch textiel wordt actief verzameld.
Werk- en beschermende kleding wordt passief verzameld.

Thematisch

Geen actieve verwerving
Passief: ambachten, landbouw en voeding

*Meisjeskledij uit de groep Hoppebellen. Rok, hemd
en cape, Collectie Hopmuseum Popering*

FICHE

TEXTIELERFGOED VLAANDEREN

HUIS VAN ALIJN

Praktisch

Laurent De Maertelaer
laurent.demaertelaer@stad.gent

Kraanlei 65
9000 Gent

Isis zakdoeken, Collectie Huis van Alijn

Collectieprofiel / Situering

Het Huis van Alijn bouwt samen met en voor een divers publiek een referentiecollectie uit over de cultuur van het dagelijks leven, uit een recent of verder verleden.

Over het textiel erfgoed in de collectie

Textiel in de collectie heeft steeds een inhoudelijke link met dagelijks leven (bvb. communiekleed, fanfarevlag, vaandels, reuzenkledij, trouwkleed, etc.)

Belangrijkste actie is de actualisering en diversifiëring van de collectie. Concreet betekent dit hiaten opvullen. Voor het textiel wordt steeds gekeken naar het verhaal verbonden aan het object.

Inventaris

De collectie werd grotendeels in Adlib geregistreerd.

Digitalisering

Op de [website](#) van het museum en [Erfgoedinzicht](#) worden delen van de collectie ontsloten.

Vorm

Objecten, studiecollectie, bibliotheek, documentatie, audiovisuele collectie, immaterieel erfgoed rond gebruiken en gemeenschappen worden actief verzameld.

Passief: digitale collectie

Periode

Actieve verwerving vanaf 19e eeuw

Passief: onbekend en onbepaald

Vervaardiger

Alle vervaardigers worden passief verzameld.

Geografische afkomst

Actief: lokaal, bovenlokaal, Vlaanderen

Passief: België, onbekend, onbepaald

Grondstoffen

Geen actieve verwerving.

Alle grondstoffen passief verzamelen.

Productieproces

Geen actieve verwerving van gereedschappen en machines.

Passief: spinnen, weven, breien en haken, naald- en kantwerk, confectie, onbepaald en onbekend

Afgewerkte producten

Geen actieve verwerving.

Passief: sport- en vrijetijdskleding, regen- en buitenkleding, nacht- en badkleding, ondergoed, ceremoniële kleding, kostuums, uniformen, streekdracht, miniatuurkleding, gordijnen, huishoudlinnen, religieus interieurtextiel, op het lichaam en mee gedragen accessoires, schoeisel, onbekend en onbepaald.

Thematisch

Actieve verwerving rond het thema dagelijks leven.
Passief: geschiedenis, sport en vrije tijd

*Acrobatenpak van jongleursduo de Dougalls,
Collectie Huis van Alijn*

*Wieg met bekleding,
Collectie Huis van Alijn*

FICHE

TEXTIELERFGOED VLAANDEREN

INDUSTRIEMUSEUM

Praktisch

Hilde Langeroot
Hilde.Langeroot@stad.gent

Minnemeers 10
9000 Gent

*Moodboard voor textiel van UCO Sportswear
Collectie, Industriemuseum*

Collectieprofiel / Situering

In het verzamelbeleid van het Industriemuseum komt de hele industriële keten aan bod, zowel de ambachtelijke als de industriële productie en gebruikte technieken. In de collectie bevindt zich kledij (waaronder onder andere ondergoed, sport- en beroepskleding), vlak textiel, passementerie, machines uit de vlas- en katoenspinnerij en -weverij en stalen en grondstoffen.

<https://www.industriemuseum.be/nl/collectieplan>

Over het textiel erfgoed in de collectie

Het Industriemuseum is gehuisvest in een voormalige katoenspinnerij in Gent. Het textielverleden van Gent ligt aan de basis van het ontstaan van het Industriemuseum. De textielcollectie focust op de 19de- en 20ste-eeuwse textielgeschiedenis, van grondstof tot afgewerkt product. Drie belangrijke groepen voor Gent/Vlaanderen zijn: de katoenindustrie, de vlas/linnen industrie en de veredeling (bleken, bedrukken, verven...).

Inventaris

De collectie is geregistreerd in Adlib.

Digitalisering

De collectie wordt ontsloten via de [eigen website](#) en en [Erfgoedinzicht](#) .

Wat actief, passief? Wat ter afstoot?

Het Industriemuseum verworft enkel objecten wanneer dit binnen de logistieke mogelijkheden valt en een aanvulling is op de bestaande collectie. Het museum tracht daarnaast tevens documentair materiaal te verzamelen en stemt het verzamelbeleid af op de mogelijkheid tot het borging van immateriële kennis rond de werking van de objecten.

Vorm

Objecten, educatieve collectie, immaterieel erfgoed over technieken en gemeenschappen, digitale collectie, audiovisuele collectie worden actief verzameld.
Bibliotheek, documentatie en stalenboeken worden passief verzameld.

Periode

Actief: 19e, 20e en 21e eeuw
Passief: onbekend en onbepaald

Vervaardiger

Actief: Lokaal, bovenlokaal, Vlaanderen en België
Passief: Internationaal, onbekend, onbepaald

Geografische afkomst

Actief: Lokaal, bovenlokaal, Vlaanderen en België
Passief: Internationaal, onbekend, onbepaald

Grondstoffen

Zowel natuurlijke als kunstmatig geproduceerde vezels en materialen worden actief verzameld.
Passief: onbekend en onbepaald

Productieproces

Actief: vezelproductie, garenproductie, spinnen, weven, veredeling, non-woven, technisch textiel
Passief: tuften, naald- en kantwerk, koord- en touwslagerij, confectie, onbekend en onbepaald
De deelcollectie breien en haken is grotendeels herbestemd. Hierover werden afspraken gemaakt met SteM Sint-Niklaas.

Afgewerkte producten

Werk- en beschermende kleding en technisch textiel worden actief verzameld.
Passief: sport- en vrije tijdskleding, regen- en buitenkleding, nacht- en badkleding, ondergoed, uniformen, meubel- en decoratiestoffen, gordijnen, wandbekleding, huishoudlinnen, passementerie, op het lichaam en mee gedragen accessoires, schoeisel, fragmenten en stalen.
De deelcollecties mode-, avond en ceremoniële kleding, kostuums, religieus erfgoed, streekdracht en tapijt zijn ter herbestemming.

Thematisch

Actief: transport en maritiem erfgoed, geschiedenis, industrie, handel en distributie, milieu, natuur, ecologie
Passief: ambachten, wetenschappen en medisch erfgoed, landbouw en voeding, toegepaste kunsten, sport en vrije tijd, dagelijks leven en hulpverlening en ordehandhaving
De deelcollecties gerelateerd aan mode, kleding en podiumkunsten zijn ter herbestemming.

Opmerking

Het museum heeft een uitgebreide bibliotheek met een technische en historische insteek en documentatie over bedrijven, opleidingen en fabrieken.

*Jas en broek van het merk Deva
voor de brandweer, Collectie Industriemuseum*

*Educatieve kader met katoenstalen
Collectie Industriemuseum*

FICHE

TEXTIELERFGOED VLAANDEREN

JENEVERMUSEUM

Praktisch

Joanie Dehullu
joanie.dehullu@hasselt.be

Witte Nonnenstraat 19
3500 Hasselt

*Naaïset
Collectie Jenevermuseum, Hasselt*

Collectieprofiel / Situering

De huidige collectie is representatief voor de geschiedenis van de Belgische jenever in de 19de en 20ste eeuw, maar bevat ook heel wat oudere objecten. Met collectiestukken, foto's, filmpjes en interactives, maakt de presentatie je jeneverwijs.

Over het textiel erfgoed in de collectie

Textiel erfgoed is slechts sporadisch in de collectie van het Jenevermuseum aanwezig. Textiel erfgoed zit in de collectie van het museum voornamelijk binnen de deelcollectie 'promotiemateriaal'. Daarnaast bevat de collectie ook manteltjes en toebehoren van het Borrelmanneke.

Inventaris

De collectie is geregistreerd in Adlib.

Digitalisering

De collectie is [online](#) raadpleegbaar.

Vorm

Objecten worden actief verzameld.
Immaterieel erfgoed rond gebruiken wordt passief verzameld.

Periode

Actief verwerven vanaf de 19e eeuw.
Passief: onbekend, onbepaald

Vervaardiger

Geen actief verzamelbeleid.
Passief: lokaal, bovenlokaal, Vlaanderen, België

Geografische afkomst

Actief: lokaal, bovenlokaal, Vlaanderen, België

Grondstoffen

Zowel natuurlijke als kunstmatig geproduceerde vezels en materialen worden actief verzameld.
Passief: onbekende en onbepaalde vezels en materialen

Productieproces

Er bevinden zich geen gereedschappen of machines in de collectie.

Afgewerkte producten

Geen actieve verwerving.
Passief: sport- en vrijetijdskleding, werk- en beschermende kleding, miniatuurkleding, huishoudlinnen

Thematisch

Actief: landbouw en voeding, dagelijks leven

Passief: geschiedenis

*Gobelinschilderij met voorstelling van een herbergscene
Collectie Jenevermuseum, Hasselt*

FICHE

TEXTIELERFGOED VLAANDEREN

KADOC-KU LEUVEN

Praktisch

Katrien Weyns - katrien.weyns@kuleuven.be
Vlamingenstraat 39 - 3000 Leuven

Collectieprofiel / Situering

KADOC is een cultureel archief en richt zich op de interactie tussen religie, cultuur en samenleving na 1750 in België in een internationale context.

Over het textiel erfgoed in de collectie

Er wordt niet specifiek gefocust op textiel erfgoed. Het is één van de vele terreinen waarop de interactie tussen religie, cultuur en samenleving zichtbaar wordt of waarop archiefvormers en schenkers actief waren.

Aanwezig zijn: collectie habijten (aparte deelcollectie met textiel), collectie vlaggen, vaantjes en kledij (aparte deelcollectie met textiel en poppen) die verband houden met bewaarde archieven bv. Uniformen zoeaven, uniformen jeugdbewegingen, publicaties over klederdracht, technieken, naaiopleiding etc. (geen aparte deelcollectie, onderdeel van de bibliotheekcollectie) bv. tijdschrift *L'art d'église revue des arts religieux et liturgiques*, *Navetex*. Vakblad voor mode en distributie, *Mode Unie*. Persberichten, bibliotheekcollectie Jozef De Ridder met info over religieuze kledij, leerplannen van de opleiding snit en naad, populaire magazines met naaipatronen bv. *Rijk der Vrouw*, archieven en collecties van vakbonden, ateliers, beroepsorganisaties, kunst- en naaiopleidingen onder de hoede van religieuzen, toneelverenigingen, verwante personen. Bv. verslagen en nota's van *Textura* (christelijke textielvakbond), ontwerptekeningen van ateliers zoals Algemeen Koophuis, foto's van werkkledij van Boerenbond, dossiers over naaiopleidingen van Ursulinen van O.-L.-V.-Waver of Praktische school van KAV, collectie Maillart met prenten van religieuzen in kledij, collecties kant en kantattributen afkomstig van kantscholen verbonden aan vrouwelijke religieuze instituten, etc.

Inventaris

Aanwezig

Digitalisering

De collectie is online ontsloten via <http://libis.limo.be/KADOC> met link naar het e-depot voor gedigitaliseerde collecties. De prentencollectie Maillaert en het tijdschrift L'art d'église revue des arts religieux et liturgiques zijn bijvoorbeeld (bijna) volledig gedigitaliseerd en online beschikbaar. Wat niet digitaal toegankelijk is, kan gedigitaliseerd worden op aanvraag of kan ingekeken worden op vraag in de leeszaal. De collectie habijten is nog niet ontsloten.

Vorm

Verzamelen: alles met uitzondering van stalenboeken (niet in de collectie)

Periode

Tot en met 17e eeuw niet in de collectie.
Van 18e t.e.m. 21e eeuw verzamelen.

Afkomst / gebruik

Alle afkomsten worden verzameld.

Grondstoffen

Zowel bronnen m.b.t. natuurlijke als kunstmatig geproduceerde materialen worden verzameld.

Productieproces

Bronnen met betrekking tot breien, haken, naald- en kantwerk en confectie worden verzameld.
Andere productiemethodes: is niet geweten

Thematisch

Religie wordt verzameld.
De thema's industrie, vormgeving, landbouw en voeding, toegepaste kunsten en ambachten, mode en kleding en sport en vrije tijd bevinden zich in de collectie, maar worden niet verder verzameld.
Andere thema's bevinden zich niet in de collectie.

FICHE

TEXTIELERFGOED VLAANDEREN

KOERS. MUSEUM VAN DE WIELERSPORT

Praktisch

Siegfried Aneca
siegfried.aneca@roeselare.be

Polenplein 15
8800 Roeselare

*Vaandel Sportwereld, jaren 1920,
Collectie KOERS, Museum van de Wielersport*

Collectieprofiel / Situering

De collectie van KOERS bestaat uit drie grote pijlers: de (koers)fietscollectie, de wielersportcollectie en de documentaire collectie.

Over het textiel erfgoed in de collectie

KOERS heeft een uitgebreide collectie textiel. Deze bestaat voornamelijk uit sportkledij voor wielrenners met ca. 2.000 wielertuien als kernstuk van de textielcollectie. Na de truien vormen de petten in aantal de grootste categorie (ca. 400).

Inventaris

De collectie werd geïnventariseerd in Adlib (en in eigen lijsten voor wat nog niet in Adlib zit). Ca. 80% is minimaal geïnventariseerd, maar slechts zowat 10% is optimaal geïnventariseerd.

Digitalisering

De collectie is ontsloten via [Erfgoedinzicht](#).

Vorm

Objecten, archief, bibliotheek en documentatie worden actief verzameld
Studiecollectie wordt passief verzameld.

Periode

Actief verzamelbeleid vanaf de 20e eeuw.
Passief: onbekend en onbepaald

Vervaardiger

Geen actieve verwerving.
Alle vervaardigers worden passief verzameld.

Geografische afkomst

Actief: lokaal, bovenlokaal, Vlaanderen, België
Passief: internationaal, onbekend, onbepaald

Grondstoffen

Geen actieve verwerving.
Alle grondstoffen worden passief verzameld

Productieproces

Geen actieve verwerving.
Passief: confectie

Afgewerkte producten

Actief: sportkleding, vrijetijdskleding, regen- en buitenkleding, op het lichaam en mee gedragen accessoires, schoeisel

Thematisch

Actief: sport en vrije tijd
Passief: ambachten

Opmerking

Recent werd het archief van lokaal schoenmakersbedrijf Racing Shoes Thomas overgebracht naar het museum (ca. 300 archiefdozen), inclusief zo'n 100 paar schoenen, waardoor de collectie schoenen momenteel wat overaanwezig is.
Er zijn enkele stukken gereedschap rond het vervaardigen van koersschoenen.

*Wielertui van de Belgische nationale ploeg,
Ronde van Frankrijk 1959-1961, Collectie KOERS,
Museum van de Wielersport*

FICHE

TEXTIELERFGOED VLAANDEREN

M LEUVEN

Praktisch

Marjan Debaene
marjan.debaene@mleuven.be

Leopold Vanderkelenstraat 28
3000, Leuven

Kazuifel met bijbelse taferelen, Bartholomeus van de Kerckhove, 1558, M Leuven, foto: artinflanders.be, Cedric Verhelst

Collectieprofiel / Situering

De kerncollectie van M Leuven omvat meer dan 53.000 objecten, historisch te situeren in de periode van de Steentijd tot vandaag. Al deze objecten kwamen samen in een organisch gegroeide kunst- en erfgoedverzameling, die een spiegel vormt van het symbolisch kapitaal in de stad Leuven en haar ruime omgeving.

Over het textiel erfgoed in de collectie

De collectie textiel bevat archeologica, bedrukt textiel, borduurwerk, kant, kledij uit de 18e, 19e en 20e eeuw, passement, religieus textiel, vlaggen en vaandels, vloertapijten, wandtapijten en weefsels.

Inventaris

Circa 98 % van de collectie is digitaal en op papier geregistreerd én online ontsloten.

Wat actief, passief? Wat ter afstoot?

Er is geen proactief verzamelbeleid met betrekking tot de textielcollectie, maar receptief wordt bij een aanbod op de kunstmarkt of via particulieren wel bekeken of een eventuele verwerving lacunes in de collectie opvult of de collectie verrijkt. Dit gebeurt aan de hand van de verwervingscriteria die M aftoetst in al haar verwervingsprocedures.

Vorm

Bibliothecair erfgoed wordt actief verzameld.
Objecten, studiecollectie, archief en documentatie worden passief verzameld.

Periode

Geen actieve verwerving.
Alle periodes worden passief verzameld.

Vervaardiger

Geen actieve verwerving.
Alle vervaardigers worden passief verzameld.

Geografische afkomst

Geen actieve verwerving.
Alle afkomsten worden passief verzameld.

Grondstoffen

Geen actieve verwerving.
Alle grondstoffen worden passief verzameld.

Productieproces

Geen actieve verwerving.
Geen gereedschappen en machines in de collectie.

Afgewerkte producten

Geen actieve verwerving.
Passief: ceremoniële kledij, kostuums, uniformen, miniatuurkledij, tapijt, meubelstoffen, decoratiestoffen, wandbekleding, passementerie, religieus interieurtextiel, op het lichaam en mee gedragen accessoires, schoeisel, fragmenten en stalen, onbekend en onbepaald

Thematisch

Geen actieve verwerving.

Passief: ambachten, archeologie, geschiedenis, religie, vormgeving, moderne en schone kunsten, toegepaste kunsten, mode en kleding, sport en vrije tijd, dagelijks leven, hulpverlening en ordehandhaving, ander.

*Vaandel van het Sacrament van Mirakel van Leuven,
Onbekend textielatelier en Joseph De Backer,
ca. 1840-1860, M Leuven, foto: artinfla*

FICHE

TEXTIELERFGOED VLAANDEREN

MAS

Praktisch

Roselyne Francken
Roselyne.Francken@antwerpen.be

Hanzestedenplaats 1
2000 Antwerpen

Over het textiel erfgoed in de collectie

De MAS-verzameling bestaat uit drie collectieclusters: Antwerpen, Wereld en Maritiem. Textiel is terug te vinden in alle collectieclusters.

Collectiecluster Antwerpen: De voormalige Vleeshuiscollectie omvat huiselijk en religieus textiel, textiel verband houdende met gilden, ambachten en vrijmetselarij, militair textiel, ceremoniële en ambtskostuums, vlaggen en waaiers. De collectie culturele tradities omvat een deelverzameling vlaggen, kleding en sieraden, die aansluit op de verzamelingen 'religieuze cultuur' en 'identiteiten in Antwerpen'.

Collectiecluster Wereld: De collectie kunst en culturele tradities van Afrika omvat een zeer verscheiden textielverzameling uit diverse Afrikaanse regio's met een cultuurhistorische en informatieve waarde op landelijk niveau. Het gaat onder meer om kostuums, hoofdtooiën, schoeisel, persoonlijke accessoires in leder- en of kraalwerk, gebruikt in het dagelijkse leven of in een rituele context. De collectie kunst en culturele tradities van Azië omvat een zeer verscheiden deelverzameling textiel, waaronder uitzonderlijke Indonesische en Indiase textielobjecten die een verscheidenheid aan weef- en afbindtechnieken, en gebruiken weerspiegelen. Daarnaast omvat de Aziëcollectie ook verzamelingen kledij en juwelen uit Anatolië en uit landen die langs de zijderoute lagen, zoals Kazachstan, Oezbekistan en Turkmenistan.

De collectiecluster Maritiem omvat weinig afzonderlijke textielstukken, met als uitzondering vlaggen, uniformen en uniformonderdelen.

De bibliotheek bevat publicaties die relevant zijn voor de MAS-verzameling en wordt als handbibliotheek bijgehouden in MAS en in bibliotheek Etnografische Verzamelingen Antwerpen – Hessenhuis.

Koorkap in 'opus anglicanum', AV.1906.001, Collectie Stad Antwerpen, MAS, MAS, foto: Michel Wuyts

Collectieprofiel / Situering

De collectie van het MAS is een verzameling van meer dan 500.000 objecten over kunst, culturele tradities en geschiedenis van de stad en de haven van Antwerpen. Maar ook over de overzeese scheepvaart en handel, en over kunst, culturele tradities en geschiedenis van Europa, Azië, Afrika, Amerika en Oceanië. De collectie vertelt verhalen over Antwerpen, de haven en de wereld. Over de wereld verbonden met Antwerpen en over de wereld in Antwerpen.

Inventaris

De hele collectie is basis geregistreerd in Adlib

Digitalisering

De collectie is [online](#) raadpleegbaar.

Vorm

Objecten en immaterieel erfgoed rond gemeenschappen worden actief verzameld. Studiecollectie, archief, bibliotheek, documentatie en stalenboeken worden passief verzameld.

Periode

Met uitzondering van de 21e eeuw worden alle periodes passief verzameld.

Vervaardiger

Actief: lokaal, Vlaanderen
Passief: bovenlokaal, België, internationaal, onbekend, onbepaald

Geografische afkomst

Actief: lokaal
Passief: bovenlokaal, Vlaanderen, België, internationaal, onbekend, onbepaald

Grondstoffen

Actief: zowel natuurlijke als kunstmatig geproduceerde vezels en materialen
Passief: onbekend, onbepaald

Productieproces

Geen actieve verwerving van gereedschappen en materialen.
Passief: spinnen, breien en haken, naald- en kantwerk, confectie, onbekend, onbepaald

Afgewerkte producten

Geen actieve verwerving.
Passief: vrijetijdskleding, nacht- en badkleding, werk- en beschermende kleding, ondergoed, mode- en avondkleding, ceremoniële kleding, kostuums, uniformen, streekdracht, miniatuurkleding, decoratiestoffen, gordijnen, wandbekleding, huishoudlinnen, passementerie, religieus interieurtextiel, accessoires, schoeisel, fragmenten en stalen, onbekend, onbepaald

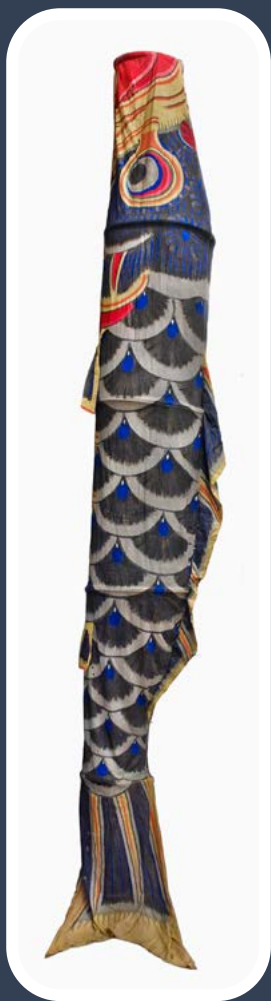
Thematisch

Actief: ambachten, etnografie, transport en maritiem, geschiedenis
Passief: industrie, religie, mode en kleding, dagelijks leven, handel en distributie

Opmerking

MAS voert onderzoek naar de problematische herkomst van de in koloniale context verworven vlaggen uit de Hans Christoffelcollectie.

*Vaandel van karperfiguur,
AE.1953.0013.0092, Collectie Stad
Antwerpen, MAS,
foto: Michel Wuyts*

*Amtskledij van burgemeester Jan Van Rijswijck,
AV.1907.002, Collectie Stad Antwerpen, MAS,
foto: Bart Huysmans en Michel Wuyts*

FICHE

TEXTIELERFGOED VLAANDEREN

MEMORIAL MUSEUM PASSCHENDAELE 1917

Praktisch

Evy Van de Voorde - evy.vandevoorde@passchendaele.be
Berten Pilstraat 5A - 8980 Zonnebeke

Collectieprofiel / Situering

Het Memorial Museum Passchendaele 1917 beheert een militair-historische collectie die het historische verhaal vertellen van de Eerste Wereldoorlog, met bijzondere aandacht voor de Slag bij Passendale.

Over het textiel erfgoed in de collectie

De deelcollectie kledij bevat uniformjassen, mantels, hoofddeksels, beenwindsels, enz. Ook zijn er enkele vlaggen in collectie.

Inventaris

Nagenoeg volledig geregistreerd (basisregistratie) in Adlib.

Digitalisering

De collectie is ontsloten via [Erfgoedinzicht](#).

Vorm

Geen actieve verwerving.
Objecten en studiecollectie worden passief verzameld.

Periode

Geen actieve verwerving.
Passief: Eerste kwart 20e eeuw

Vervaardiger

Geen actieve verwerving.
Alle vervaardigers worden passief verzameld.

Geografische afkomst

Geen actieve verwerving.
Passief: lokaal, bovenlokaal, Vlaanderen, internationaal

Grondstoffen

Geen actieve verwerving.
Alle grondstoffen worden passief verzameld.

Productieproces

Geen actieve verwerving.
Passief: vezel- en garenproductie, spinnen, weven

Afgewerkte producten

Geen actieve verwerving.
Passief: regen- en buitenkleding, werk- en beschermende kleding, ondergoed, uniformen, op het lichaam en mee gedragen accessoires, technisch textiel

Thematisch

Geen actieve verwerving.
Passief: geschiedenishulpverlening en ordehandhaving

FICHE

TEXTIELERFGOED VLAANDEREN

MODEMUSEUM ANTWERPEN (MOMU)

Praktisch

Dieter Sul
Dieter.suls@momu.be

Nationalestraat 28
2000 Antwerpen

Japon à la française, in Chinees, gestreept zijdedamast, 1770-80, MoMu collectie, inv. T13/587AB/J254, schenking Jacoba de Jonge, © Stany Dederen.

Collectieprofiel / Situering

MoMu is gegroeid uit de collectie van het voormalige Provinciale Kostuum- en Textielmuseum Vrieselhof. In het Museum Vrieselhof lag de focus op kleding, textiel en artefacten betreffende de textielnijverheid. Bij de oprichting van het ModeMuseum in 1998 werd de aanzet van de hedendaagse designercollectie gegeven.

Over het textielerfgoed in de collectie

MoMu beheert een grote collectie kledij, vlak textiel, gereedschappen en grondstoffen. Het museum focust voornamelijk op Belgische avant-garde mode, maar heeft ook een ruime collectie historische kledij en accessoires. De collectie geeft een representatief overzicht van de westerse damesmode van de 18e eeuw tot op vandaag.

Het archief omhelst zowel historisch als hedendaags en het eigen archief. De museumarchieven worden ontsloten in Archiefbank Vlaanderen. Het museum heeft een uitgebreide bibliotheek met boeken, catalogi en tijdschriften (ca. 13000 boeken, 1000 tijdschrifttitels). MoMu richt tevens een studiecollectie in. Dit houdt een collectie artefacten in die het culturele thema 'mode-kleding-textiel' representeren en die verzameld worden om geconsulteerd te worden als bronmateriaal.

Inventaris

Aanwezig

Digitalisering

MoMu zet sterk in op het digitaliseren en ontsluiten van de collectie. De collectie is [online](#) te raadplegen en op [Europeana Fashion](#).

Wat actief, passief? Wat ter afstoot?

In haar verzamelbeleid focust het museum op het werk van Belgische ontwerpers en oud-studenten van de modeafdeling van de Koninklijke Academie voor Schone Kunsten Antwerpen. Ook verschillende grote namen uit de hedendaagse internationale modewereld zijn vertegenwoordigd in de collectie.

Vorm

Objecten, studiecollectie, archief, bibliotheek, documentatie en een audiovisuele collectie worden actief verzameld.

Stalenboeken, digitale collectie, immaterieel erfgoed rond technieken, gebruiken en gemeenschappen worden passief verzameld.

Periode

Actief: vanaf 18e tem 21e eeuw

Passief: 10e tem 17e eeuw, onbekend, onbepaald

Vervaardiger

Actief: lokaal, bovenlokaal, Vlaanderen, België, internationaal

Passief: onbekend, onbepaald

Geografische afkomst

Actief: lokaal, bovenlokaal, Vlaanderen

Passief: België, internationaal, onbekend, onbepaald

Grondstoffen

Zowel natuurlijke als kunstmatig geproduceerde vezels en materialen worden actief verzameld.

Passief: onbekend, onbepaald

Productieproces

Geen actieve verwerving van gereedschappen en machines.

Passief: vezel- en garenp productie, spinnen, weven, breien en haken, naald- en kantwerk, confectie, onbekend, onbepaald

Afgewerkte producten

Actief: regen- en buitenkledij, nacht- en badkleding, ondergoed, mode- en avondkledij, accessoires, schoeisel

Passief: sport- en vrijetijdskleding, werk- en beschermende kleding, ceremoniële kleding, kostuums, uniformen, streekdracht, miniatuurkleding, passementerie, fragmenten en stalen, onbekend, onbepaald

Tapijt/wandtapijt, meubelstoffen, decoratiestoffen, wandbekleding en huishoudlinnen zijn ter herbestemming.

Thematisch

Actief: mode en kleding

Passief: ambachten, etnografie, toegepaste kunsten, sport en vrije tijd, dagelijks leven

De deelcollecties gelinkt aan religie en podiumkunsten zijn ter herbestemming.

Opmerking

MoMu maakt de oefening of objecten over bepaalde productieprocessen, zoals vezel- en garenp productie, spinnen en weven, herbestemd zullen worden.

Dries Van Noten, silhouet met trui, rok, handschoenen, sandalen en handtas, in zijde, kunstzijde, katoen, leder, kunststof, tricot, fantasieweefsel en lovertjes- en kralenborduurwerk, lente-zomer 2020, MoMu collectie, inv. X1579, schenking Dries Van Noten, © Stany Dederen.

FICHE

TEXTIELERFGOED VLAANDEREN

MODEMUSEUM HASSELT

Praktisch

Karolien De Clippel
Karolien.DeClippel@hasselt.be

Gasthuisstraat 11
3500 Hasselt

Ecrukleurige cape met versiering van borduurwerk in goud- en zilverlamé, parels, pailletten en schelpen. Pondichery mantel, Christian Dior, 1948, Collectie Modemuseum Hasselt

Collectieprofiel / Situering

Modemuseum Hasselt (MMH) wil aan de hand van kledingstukken en accessoires de geschiedenis van de westerse mode vanaf 1750 tot vandaag vertellen. Daarnaast geeft MMH specifiek aandacht aan mode die verband houdt met de Stad Hasselt, de provincie Limburg en bij uitbreiding de Euregio Maas-Rijn.

Over het textiel erfgoed in de collectie

Hoofdmoot in de collectie van Modemuseum Hasselt zijn kledij en accessoires; bovenkleding, ondergoed, overkleding en gedragen en meegedragen accessoires. De westerse vrouwenmode vanaf 1750 kan vrijwel volledig geïllustreerd worden aan de hand van de eigen collectie. Vlak textiel en stalen worden niet actief verzameld, maar sijpelden doorheen de tijd sporadisch de collectie in. Een kleine hoeveelheid textielbewerkingsgereedschap (naaimachines, speldenkussens, plooimachines) wordt ook bewaard.

Een handbibliotheek wordt vooral intern gebruikt en wordt aangevuld naar aanleiding van onderzoek, tentoonstellingen of museologische inzichten.

Inventaris

De basisregistratie voor de hele collectie werd vervolledigd in Adlib.

Digitalisering

De collectie is voor ca. 70% gefotografeerd en wordt gedeeltelijk ontsloten via Erfgoedplus, Modemuze en Europeana Fashion.

Wat actief, passief? Wat ter afstoot?

Bij het actief verzamelen geeft MMH de voorkeur aan ontwerpersmode en historische kledij. Het museum werkt aan een hiatenlijst op basis waarvan lacunes in de collectie weggewerkt zullen worden. Een hiaat in de collectie is het historische overzicht wat betreft mannen- en kinderkledij. Het wegwerken van lacunes in de huidige collectie is hierbij prioritair. Men wil een volledig overzicht van de mode van 1750 tot vandaag geven waarbij specifieke 'verhalen', kleine geschiedenissen, lokale informatie... ook een plaats krijgen.

Vorm

Objecten, bibliotheek en immaterieel erfgoed rond gemeenschappen worden actief verzameld. Studiecollectie, documentatie, audiovisuele collectie en stalenboeken worden passief verzameld.

Periode

Actief: vanaf 18e eeuw t.e.m. 21e eeuw
Passief: onbekend en onbepaald

Vervaardiger

Actief: lokaal, bovenlokaal, Vlaanderen, België, internationaal
Passief: onbekend, onbepaald

Geografische afkomst

Actief: lokaal, bovenlokaal, Vlaanderen, België, internationaal
Passief: onbekend, onbepaald

Grondstoffen

Actief: zowel natuurlijke als kunstmatig geproduceerde vezels
Passief: onbekend en onbepaald

Productieproces

Geen actieve verwerving van gereedschappen en machines.

Passief: breien en haken, naald- en kantwerk, confectie, onbekend, onbepaald

Afgewerkte producten

Actief: vrijetijdskledij, regen- en buitenkleding, nacht- en badkleding, ondergoed, mode- en avondkleding, accessoires, schoeisel

Passief: sportkleding, werk- en beschermende kleding, ceremoniële kleding, passementerie, fragmenten en stalen, onbekend, onbepaald

De deelcollecties streekdracht en huishoudlinnen zijn ter herbestemming.

Thematisch

Mode en kleding worden actief verzameld.

Passief: sport en vrije tijd, dagelijks leven

*Ecrukleurige caraco met
geborduurde bloemen circa 1770,
Collectie Modemuseum Hasselt*

*Lange jurk in geplisseerde zalmroze zijde, Mariano
Fortuny circa 1910-1930, Collectie Modemuseum
Hasselt*

FICHE

TEXTIELERFGOED VLAANDEREN

MUSEUM VOOR DE OUDERE TECHNIEKEN (MOT)

Praktisch

Joris Spolspoel
joris.spolspoel@mot.be

Guldendal 20
1850 Grimbergen

*Garenwinder,
Collectie MOT, Grimbergen*

Collectieprofiel / Situering

Het MOT is een actief museum dat jong en ouder al doende laat kennismaken met handwerk-
tuigen en met technieken gedreven door water, wind en spieren.
Het museum is verspreid over drie historische gebouwen in Grimbergen, in de groene rand bij
Brussel.

Over het textielerfgoed in de collectie

Handwerk-
tuigen en manuele toestellen uit textielberoepen worden actief verzameld, net als
bepaalde huisraad zoals textiel in de keuken, lichaamsbescherming, werkkleding van ambachts-
mannen zoals voorschoten.

Er is een diversiteit in gebruik van textielstoffen als materiaal bij de vervaardiging van werktuigen of
ambachtsproductie en in de aanwezigheid van textiel in dagelijks leven.

Textielberoepen zijn echter geen prioriteit bij collectieverwerving of tentoonstellingsplannen, tenzij
kleinere handwerktuigen en uitrusting lederbewerkers.

Inventaris

De collectie is grotendeels geregistreerd in adlib.

Digitalisering

Het MOT heeft verschillende delen van zijn kennis en collectie, waaronder de handelscatalogi, online ontsloten: <https://www.mot.be/nl/opzoeken>

Vorm

Objecten, bibliotheek, documentatie en immaterieel erfgoed rond technieken worden actief verzameld.

Studiecollectie, audiovisuele collectie, stalenboeken, digitale collectie en immaterieel erfgoed rond gebruiken worden passief verzameld.

Periode

Actief: vanaf 19e eeuw

Passief: 16e, 17e en 18e eeuw, onbekend en onbepaald

Vervaardiger

Actief: lokaal, bovenlokaal, Vlaanderen, België en internationaal

Passief: onbekend en onbepaald

Geografische afkomst

Actief: lokaal, bovenlokaal, Vlaanderen, België en internationaal

Passief: onbekend en onbepaald

Grondstoffen

Alle grondstoffen worden actief verzameld.

Productieproces

Actief: spinnen, weven, breien en haken, naald- en kantwerk, koord- en touwslagerij

Passief: vezel- en gareproductie, non woven, confectie, veredeling, onbepaald en onbepaald

Afgewerkte producten

Actief: werk- en beschermende kleding, technisch textiel

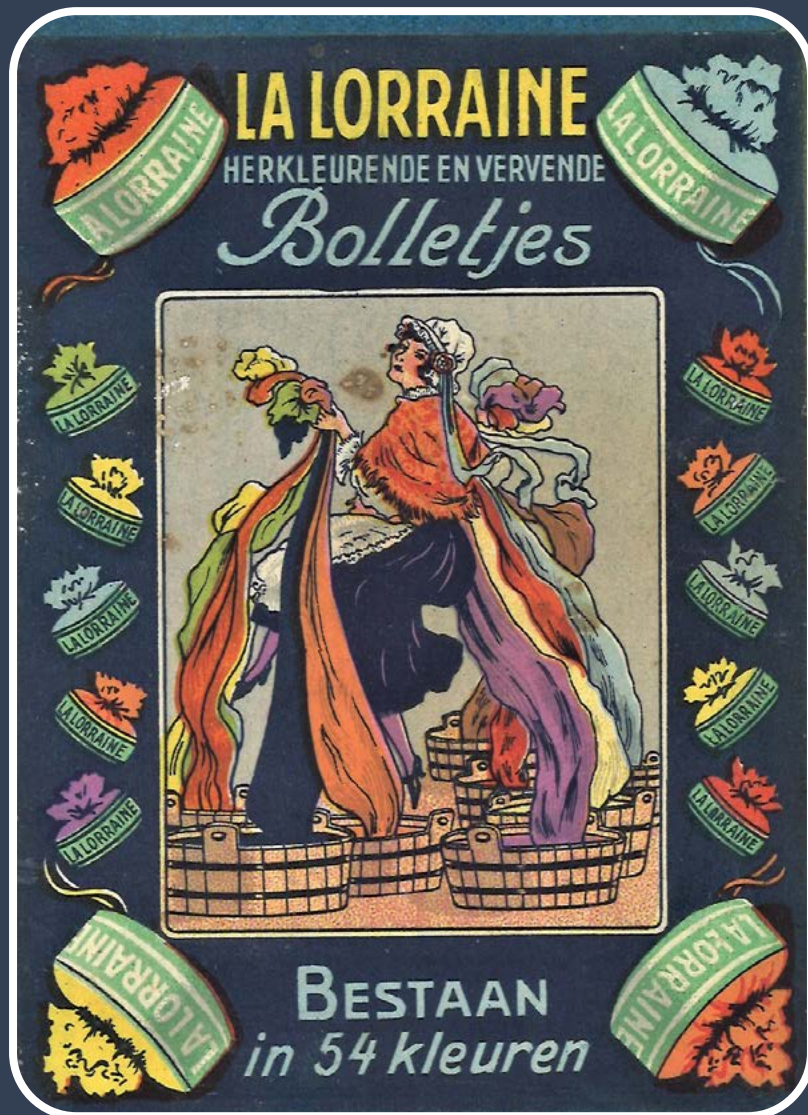
Passief: regen- en buitenkleding, ondergoed, huishoudlinnen, op het lichaam gedragen accessoires, schoeisel, fragmenten en stalen, onbekend, onbepaald

Thematisch

Actief: ambachten, transport en maritiem, industrie, landbouw en voeding

Passief: dagelijks leven, handel en distributie

Kleurstof voor textiel in bolletjesvorm,
Collectie MOT, Grimbergen

FICHE

TEXTIELERFGOED VLAANDEREN

**MOU MUSEUM
OUDENAARDE**

Praktisch

Geertrui Van Kerkhoven
mou@oudenaarde.be

Stadhuis - Markt
9700 Oudenaarde

*Grootbladig groenwerk met een hert en een leeuw,
Oudenaarde, 16de eeuw, foto: Paul Maeyaert,
Collectie Museum Oudenaarde*

Collectieprofiel / Situering

MOU is het museum van de stad Oudenaarde. Het museum heeft een collectie Oudenaardse wandtapijten en een collectie edelsmeedkunst.

Over het textiel erfgoed in de collectie

De wandtapijtencollectie bestaat uit 37 wandtapijten. Het MOU streeft naar een representatief overzicht van de verschillende genres van de Oudenaardse wandtapijtkunst. Genres die reeds aan bod komen in de collectie zijn: beeldwandtapijten (verhalen uit het Oude Testament, verhalen uit de Klassieke Oudheid, mythologische onderwerpen, het landelijke leven) en verdures of groentapijten (de specialiteit van Oudenaarde).

Inventaris

De registratie in Adlib is voltooid in 2010. Het gaat hier om een standaardregistratie.

Digitalisering

Alle wandtapijten zijn gepubliceerd op [Erfgoedinzicht](#).

Vorm

Objecten, bibliotheek, documentatie, digitale collectie en immaterieel erfgoed rond technieken worden actief verzameld. Stalenboeken en studiecollectie worden passief verzameld.

Periode

Geen actief verzamelbeleid.
Passief: van de 16e tot eind 20e eeuw.

Vervaardiger

Actief: lokaal, bovenlokaal, Vlaanderen

Geografische afkomst

Actief: Vlaanderen, internationaal

Grondstoffen

Actief: natuurlijke vezels en materialen

Productieproces

Geen actief verzamelbeleid.
Geen machines en gereedschappen in de collectie

Afgewerkte producten

Actief: tapijten / wandtapijten, wandbekleding
Passief: meubelstoffen, decoratiestoffen, religieus interieurtextiel, fragmenten en stalen

Thematisch

Actief: ambachten, toegepaste kunsten
Passief: geschiedenis, industrie, dagelijks leven, handel en distributie

*Handjeklap, Oudenaarde va 1600-1620,
foto: Paul Maeyaert,
Collectie Museum Oudenaarde*

FICHE

TEXTIELERFGOED VLAANDEREN

MUSEA BRUGGE

Praktisch

Anne Van Oosterwijk
(directeur collectie)
anne.vanoosterwijk@brugge.be

Geert Souvereyns (conservator
erfgoed van het dagelijks leven)
geert.souvereyns@brugge.be

Dijver 12
8000 Brugge

Verdure van wol en zijde, Antoon Segon, 1528
Collectie Musea Brugge

Collectieprofiel / Situering

Musea Brugge beheert een collectie van ruim 75.000 erfgoedobjecten, die momenteel ondergebracht zijn op 13 diverse musea en monumenten in het historisch hart van Brugge. De collectie is heel divers en bevat kunst en erfgoed van de 1e eeuw voor onze tijdrekening tot en met de 21e eeuw: van Vlaamse primitieven tot actuele kunsten, van klassieke schone kunsten tot archeologische vondsten, en objecten uit het dagelijks leven, van wandtapijten tot kantwerkjes, en van meubelen tot fragiel glaswerk. Textiel erfgoed is zowel terug te vinden in de deelcollecties toegepaste kunsten als de volkskundige collectie. Hieronder valt een diversiteit aan textiel: archeologica, borduurwerk, kant, merklappen, bedrukt textiel, (feest)kledij en kostuums, religieus textiel, vlaggen en vaandels, wandtapijten, weefsels en huishoudelijk textiel (linnen, beddengoed, keukentextiel,...), maar evengoed gereedschap, van kantklosjes tot naaimachines, en patroontekeningen.

Over het textiel erfgoed in de collectie

Het actieve verzamelbeleid van Musea Brugge focust op twee identiteitsbepalende periodes voor Brugge: de Bourgondische en Habsburgse periode (15e en 16e eeuw), en de lang negentiende eeuw. Daarnaast wil Musea Brugge ook een nieuwe verhaallijn uitbouwen rond Brugge en de wereld van vandaag. Het verzamelde textiel moet bijgevolg aan één van deze criteria voldoen. Zo wordt de collectie Brugse wandtapijten bijvoorbeeld actief aangevuld, maar wordt kant passief verworven gezien daarvan reeds een mooi overzicht aanwezig is.

Inventaris

De collectie textiel is voor circa 70 % basis geregistreerd in Adlib/ Axiell Collections.

Digitalisering

De collectie is [online](#) te raadplegen.

Vorm

Objecten, archief, bibliotheek, documentatie en stalenboeken worden actief verzameld. Studiecollectie wordt passief verzameld.

Periode

Erfgoed vanaf de 10e tot het midden van de 20e eeuw en uit de 21e eeuw wordt actief verzameld. Erfgoed voor de 10e eeuw en de tweede helft van de 20e eeuw wordt passief verzameld.

Vervaardiger

Alle vervaardigers worden actief verzameld. Onbekende of onbepaalde vervaardigers worden passief verzameld.

Geografische afkomst

Erfgoed van lokale, bovenlokale en internationale afkomst worden actief verzameld. Vlaamse en Belgische afkomst worden passief verzameld.

Grondstoffen

Zowel natuurlijke als kunstmatig geproduceerde vezels en materialen worden verzameld.

Productieproces

Er worden geen gereedschappen en machines actief verzameld.

Machines en gereedschappen m.b.t. breien en haken, naald- en kantwerk en veredeling worden passief verzameld.

Afgewerkte producten

Enkel tapijten / wandtapijten worden actief verzameld.

Passief worden vrijetijds-, nacht- en badkleding, ondergoed, mode- en avond- en ceremoniële kledij, kostuums, uniformen, streekdracht, miniatuurkleding, meubel- en decoratiestoffen, gordijnen, wandbekleding, huishoudlinnen, passementerie, accessoires, schoeisel, technisch textiel en fragmenten en stalen verzameld.

Thematisch

Actief: ambachten, geschiedenis, toegepaste kunsten

Passief: etnografie, archeologie, industrie, religie, vormgeving, moderne en schone kunsten, podiumkunsten, mode en kleding, sport en vrije tijd, dagelijks leven, hulpverlening en ordehandhaving, handel en distributie

FICHE

TEXTIELERFGOED VLAANDEREN

MUSEUM KUNST & GESCHIEDENIS BRUSSEL

Praktisch

Ria Cooreman - r.cooreman@kmkg.be
Parc du Cinquantenaire 10 - 1000 Brussel

Over het textielerfgoed in de collectie

Het KMKG is een nationaal museum met een grote verzameling textiel, wandtapijten, kostuums en kantwerk. De collectie is opgebouwd door de eeuwen heen sinds het begin van het museumbestaan.

In totaal gaat het om zo'n 15000 stukken waaronder 200 wandtapijten.

Inventaris

Aanwezig

Digitalisering

Van alle stukken zijn er werkfoto's. De meeste stukken zijn gedigitaliseerd in het systeem van het museum, maar nog niet alles is digitaal toegankelijk.

Vorm

Objecten, handleidingen, documentatie, foto's en audiovisuele bronnen, boeken, tijdschriften, handschriften en stalenboeken worden actief verzameld.
Archief en onderzoek wordt passief verzameld.

Periode

Textielerfgoed van de 10e tot de 21e eeuw wordt actief verzameld.

Afkomst / gebruik

Zowel erfgoed van lokale, Belgische en internationale afkomst wordt actief verzameld.
Passief: bovenlokaal, Vlaanderen

Grondstoffen

Alle grondstoffen worden actief verzameld.

Productieproces

Machines en gereedschappen m.b.t. weven, breien en haken, naald- en kantwerk en confectie worden actief verzameld.
Andere bevinden zich niet in de collectie, of is er geen kennis omtrent.

Thematisch

Actief: etnografie, archeologie, geschiedenis, industrie, religie, toegepaste kunsten en ambachten, mode en kleding, sport en vrije tijd, dagelijks leven, hulpverlening en ordehandhaving
Omtrent de andere thema's is geen zicht of hier textielerfgoed aanwezig is in de collectie.

FICHE

TEXTIELERFGOED VLAANDEREN

MUSEA MAASEIK

Praktisch

Stephanie Cousin - stephanie.cousin@maaseik.be
Markt 45 - 3680 Maaseik

Collectieprofiel / Situering

Musea Maaseik bestaat uit het Apotheekmuseum, het Regionaal archeologisch museum en de Kerkschatten van de Sint-Catharinakerk. De Musea Maaseik verzamelen, bewaren, onderzoeken en presenteren het historisch erfgoed van de Maasregio in Belgisch-Limburg. De focus ligt op drie grote thema's, die de indeling van de museumruimtes en de indeling van collecties volgen: archeologie, farmacie en kunst(religieuze) geschiedenis.

Over het textiel(erfgoed) in de collectie

Textiel in de verschillende musea gaat van Angelsaksische weefsels uit de kerkchat, over vlaggen en vaandels van lokale verenigingen tot gereedschappen uit de archeologische collecties.

Inventaris

Een inventaris is aanwezig. Alle textiel uit de kerkschatten zijn geregistreerd. De archeologische collecties met onder andere spinklosjes worden in de toekomst op collectieniveau geregistreerd. Het grootste deel van de archeologische collecties is reeds geregistreerd.

Digitalisering

De kunsthistorische collecties zijn online ontsloten via de erfgoeddatabanken [Erfgoedinzicht](#), [Erfgoedplus](#) en [Europeana](#).

Vorm

Objecten worden actief verzameld.
Studiecollectie en documentatie worden passief verzameld.

Periode

Alle periodes worden actief verzameld.

Vervaardiger

Actief: lokaal, bovenlokaal
Passief: Vlaanderen, België, internationaal, onbekend, onbepaald

Geografische afkomst

Actief: lokaal, bovenlokaal

Grondstoffen

Geen actieve verwerving.
Alle grondstoffen worden passief verzameld.

Productieproces

Geen actieve verwerving.
passief: vezel- en garenproductie, spinnen, weven, breien en haken, naald- en kantwerk, confectie, onbekend, onbepaald.

Afgewerkte producten

Actief: ceremoniële kledij, streekdracht, religieus interieurtextiel
Passief: vrijetijdskleding, kostuums, uniformen, tapijt, meubelstoffen, gordijnen, op het lichaam en mee gedragen accessoires, schoeisel, onbekend, onbepaald

Thematisch

Actief: geschiedenis, dagelijks leven

Passief: ambachten, religie, landbouw en voeding, mode en kleding

FICHE

TEXTIELERFGOED VLAANDEREN

MUSEUM DE MINDERE

Praktisch

Leen Jansen
leen.jansen@demindere.be

Capucienessenstraat 1
3800 Sint-Truiden

*Stoffen voor het maken van bursa's,
Collectie van het Museum De Mindere, Sint-Truiden*

Collectieprofiel / Situering

Museum De Mindere bewaart en borgt het erfgoed van franciscaanse ordes en kloosters.

Over het textiel erfgoed in de collectie

De collectie textiel bestaat voornamelijk uit 19e en 20e eeuwse textiel uit franciscaanse kloosters zoals liturgische gewaden en habijten uit de franciscaanse orde, processievlaggen en vaandels uit franciscaanse gemeenschap.

Inventaris

De collectie is volledig geregistreerd in Adlib.

Vorm

Actief: objecten
Passief: educatieve collectie

Periode

Geen actief verzamelbeleid
Passief verzamelen vanaf de 18de eeuw.

Vervaardiger

Geen actief verzamelbeleid.
Passief: lokaal en bovenlokaal

Geografische afkomst

Actief: lokaal, bovenlokaal, Vlaanderen en België

Grondstoffen

Geen actief verzamelbeleid
Alle grondstoffen worden passief verzameld

Productieproces

Geen actief verzamelbeleid
Passief: koord- en touwslagerij, veredeling

Afgewerkte producten

Ceremoniële kledij wordt actief verzameld.
Wandbekleding, huishoudlinnen, passementerie, op het lichaam en mee gedragen accessoires en schoeisel wordt passief verzameld.

Thematisch

Er is een actief verzamelbeleid rond het thema religie.

*Soutane,
Collectie van het Museum De Mindere, Sint-Truiden*

FICHE

TEXTIELERFGOED VLAANDEREN

MUSEUM DR. GUISLAIN

Praktisch

Alexander Couckhuyt
alexander@museumdrguislain.be

Jozef Guislainstraat 43b
9000 Gent

*Willem van Genk, regenjas, 20ste eeuw,
kunststof, Collectie Museum Dr. Guislain*

Collectieprofiel / Situering

De collectie van het Museum Dr. Guislain bestaat uit twee deelcollecties: de geschiedenis van de psychiatrie enerzijds en de kunstcollectie anderzijds. De medische collectie is gegroeid uit een kleine 'kernverzameling' van oude objecten die binnen de muren van het Guislainziekenhuis bewaard werden. Het tweede luik in de collectie van het Museum Dr. Guislain is de outsiderkunst.

Over het textiel(erfgoed) in de collectie

In de collectie bevindt zich onder andere dwangkledij, kunstwerken met textiel, medische objecten, meubels en kledij.

Inventaris

Aanwezig in adlib.

Digitalisering

De collectie is ontsloten via [Erfgoedinzicht](#).

Vorm

Geen actieve verwerving.
Objecten en documentatie worden passief verzameld.

Periode

Geen actieve verwerving.
Passieve verwerving vanaf de 19e eeuw.

Vervaardiger

Geen actieve verwerving.
Alle vervaardigers worden passief verzameld.

Geografische afkomst

Geen actieve verwerving.
Alle afkomsten worden passief verzameld.

Grondstoffen

Geen actieve verwerving.
Alle grondstoffen worden passief verzameld.

Productieproces

Geen actieve verwerving.
Geen gereedschappen en machines in de collectie.

Afgewerkte producten

Geen actieve verwerving.
Passief: regen- en buitenkledij, werk- en beschermende kledij, modekleding, ceremoniële kleding, uniformen, meubelstoffen, technisch textiel, onbekend en onbepaald

Thematisch

Geen actieve verwerving.

Passief: religie, moderne en schone kunsten, wetenschappen en medisch, mode en kleding

Opmerking

In de collectie bevinden zich tevens textiele kunstwerken. Bijvoorbeeld de regenjassen in de collectie zijn eigenlijk kunstwerken. Waaronder hoort een geborduurd kunstwerk thuis?

*Dwangjak, eerste helft 20ste eeuw,
jute, leer en metaal.
Collectie Museum Dr. Guislain*

FICHE

TEXTIELERFGOED VLAANDEREN

MUSEUM MAYER VAN DEN BERGH

Praktisch

Rita Van Dooren
rita.vandooren@antwerpen.be

Lange Gasthuisstraat 19
2000 Antwerpen

*Onbekend, Palla met verschijning van Christus
aan Maria Magdalena MMB.0975 Museum
Mayer van den Bergh foto: Michel Wuyts*

Collectieprofiel / Situering

Het Museum Mayer van den Bergh in Antwerpen bewaart de rijke kunstcollectie van Fritz Mayer van den Bergh (1858-1901). In deze afgesloten collectie ligt de nadruk op schone en toegepaste kunsten uit de middeleeuwen en de renaissance in West-Europa.

Over het textiel erfgoed in de collectie

De deelcollectie textiel en kleding omvat borduurwerk, wandtapijten, doeken, objecten in kant, kleding en uitrusting en sieraden.

Inventaris

De collectie van het Museum Mayer van den Bergh is geregistreerd in AdLib, voor 80% volgens de minimale standaarden voor basisregistratie, en reeds voor 20% volgens de uitgebreide standaarden. Deze basisregistratie wordt projectgewijs verder uitgediept.

Digitalisering

De collectie is gedeeltelijk [online](#) ontsloten.

Vorm

Geen actieve verwerving.
Passief worden objecten, archief, bibliotheek en documentatie verzameld.

Periode

Geen actieve verwerving.
Passief t.e.m. de 19e eeuw, onbekend, onbepaald

Vervaardiger

Geen actieve verwerving.
Alle vervaardigers worden passief verzameld.

Geografische afkomst

Geen actieve verwerving.
Alle afkomsten worden passief verzameld.

Grondstoffen

Geen actieve verwerving.
Geen kunstmatig geproduceerde vezels en materialen aanwezig.

Productieproces

Geen actieve verwerving.
Geen gereedschappen en materialen aanwezig.

Afgewerkte producten

Geen actieve verwerving.
Passief: ondergoed, ceremoniële kledij, miniatuurkledij, tapijt, meubelstoffen, decoratiestoffen, wandbekleding, huishoudlinnen, religieus interieurtextiel, passementerie, op het lichaam en mee gedragen accessoires, schoeisel, fragmenten en stalen, onbekend, onbepaald

Thematisch

Geen actieve verwerving.
Passief: geschiedenis, religie.

Opmerking

De collectie Museum Mayer van den Bergh is een 'gesloten' collectie. Volgens de wil/bepalingen van de stichter van het museum, Henriëtte van den Bergh, omvat de collectie van het Museum Mayer van den Bergh tot op vandaag uitsluitend stukken aangekocht door ridder Fritz Mayer van den Bergh. Door het afgesloten karakter van de collectie worden er geen kunstwerken verworven noch afgestoten.

*Onbekend, Schoorsteenvaai in damast, MMB.1620,
Museum Mayer van den Bergh
foto: Bart Huysmans - Michel Wuyts*

FICHE

TEXTIELERFGOED VLAANDEREN

MODE & KANT MUSEUM - STAD BRUSSEL

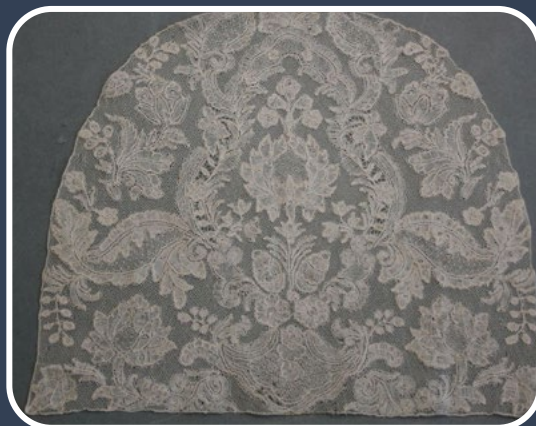

Praktisch

Caroline Esgain - hoofdconservator
caroline.esgain@brucity.be

Catherine Gauthier – conservator
catherine.gauthier@brucity.be

Violetstraat 12
1000 Brussel

*Mutsenbodem van Brusselse kant met
drochelgrond, 1730-1740. Inv. D2018.38.02
© MMD*

Collectieprofiel / Situering

De collectie van het museum bestond oorspronkelijk uit Brussels kant als kledingaccessoires. Historische kostuums werden aan de collectie toegevoegd om het kant te tonen. Geleidelijk aan ontstonden er twee collecties: één gericht op kant en de andere op historische kostuums. Sinds 2017 omvat het aankoopbeleid de verzameling van hedendaagse westerse mode, met een focus op Belgische productie uit Wallonië en Brussel. Vandaag bezit het museum bijna 10.000 stukken kant en bijna evenveel historische en hedendaagse kostuums en accessoires van de 17e tot de 21e eeuw.

Over het textielergoed in de collectie

Het aankoopbeleid is gebaseerd op drie collecties: kant, historisch kostuum en hedendaagse mode. Men koopt enkel westerse burgerkledij en accessoires (voornamelijk tassen, schoenen, waiers en hoeden). Er wordt speciale aandacht besteed aan Brusselse productie in kleding, naaiwerk en styling en aan ontwerpers uit de Federatie Wallonië-Brussel. Voor de kantverzameling is de prioriteit Brusselse kant aan te kopen; handgemaakte kant voor uitzonderlijke stukken en sinds enkele jaren ook modestukken waarin mechanische kant verwerkt is. Het museum verzamelt ook kunstwerken in hedendaags kantwerk. De voornaamste verwervingskanalen zijn schenkingen, aankopen op openbare veilingen en aankopen van particulieren.

Hoewel het museum liturgische kostuums, toneelkostuums (theater, opera) en uniformen bewaart, behoren deze niet tot de kerncollectie en worden ze niet meer aangekocht.

Inventaris

Ongeveer 60% van de collectie is geïnventariseerd (op papier en/of digitaal).

Vorm

Objecten, educatieve stukken, archief, bibliotheek, documentatie, audiovisuele stukken en stalen-boeken worden actief verzameld.

Periode

Alle textielerfgoed vanaf de 16e eeuw wordt actief verzameld.

Vervaardiger

Alle vervaardigers worden actief verzameld.

Geografische afkomst

Alle afkomsten worden actief verzameld.

Grondstoffen

Alle grondstoffen worden actief verzameld.

Productieproces

Naald- en kantwerk en confectie worden actief verzameld.
Garenproductie, breien en haken en veredeling worden passief verzameld.
Ter afstoot zijn gereedschappen en werktuigen m.b.t. weven en koord- en touwslagerij.

Afgewerkte producten

Actief: sportkleding, vrijetijdskleding, regen- en buitenkleding, nacht- en badkleding, ondergoed, modekleding, avondkledij, ceremoniële kledij, kostuums, op het lichaam en mee gedragen accessoires en schoeisel

Passief: werk- en beschermende kledij, uniformen, streekdracht, meubelstoffen, decoratiestoffen, huishoudlinnen, passementerie, technisch textiel en fragmenten en stalen.

Te herbestemmen: gordijnen, wandbekleding, religieus interieurtextiel

Thematisch

Actief: ambachten, letteren, geschiedenis, industrie, vormgeving, moderne en schone kunsten, podiumkunsten, toegepaste kunsten, mode en kleding, sport en vrije tijd, dagelijks leven en handel en distributie

Passief: etnografie, religie

Opmerking

Het museum is niet gespecialiseerd in het conserveren van veeleisende of technische materialen: met name de materialen die sinds de 20e eeuw worden geproduceerd en waarvan de kunstmatige samenstelling de ontwikkeling van knowhow vereist. Voorlopig is het museum niet uitgerust om zich bezig te houden met meer “ingewikkelde” materialen zoals bont, leer, chemische zijde, plastic, enz.

*Habit à la française. Galakostuum,
1785-1790. Inv. C2004.01.05-06
© MMD-Yvan Peeters*

*Lange jurk, tricot van katoen en
nylon, Ester Manas, collectie Herfst
Winter 2020-21. Inv. C2021.47.01
© MMD-Emilie Gomez*

FICHE

TEXTIELERFGOED VLAANDEREN

MUSEUM OCMW BRUSSEL

Praktisch

David Guillardian - david.guillardian@ocmwbxl.brussels
Hoogstraat 298A- 1000 Brussel

Collectieprofiel / Situering

Het Archief-Museum OCMW Brussel verzamelt het archief, documentatie en erfgoed van en over de zorgactiviteiten van het OCMW en zijn instellingen (ziekenhuizen, rusthuizen, weeshuizen enz.), van de middeleeuwen tot vandaag.

Over het textiel erfgoed in de collectie

Er is geen specifiek verzamelbeleid rond textiel erfgoed. Wel aanwezig is een kleine deelcollectie "Textiel", met een twintigtal liturgische gewaden, een twintigtal oosterse tapijten twee 18e-eeuwse wandtapijten (en accessoires zoals waaiers). In archieffondsen zijn nog een paar zeldzame kledingstukken te vinden van vondelingen (muts, handschoen), een vlag (jongensweeshuis) en kartons voor kant. In het archief van de *Ateliers de charité* (textielweverijen ca 1800-1835) zijn stalen te vinden en vermeldingen van andere ateliers (Cote C). Ook nog in de collectie bevindt zich het archief van de Linnendienst van het OCMW (19e-20e eeuw) en in het algemeen archief kunnen ook bronnen gevonden die getuigen van aandacht voor het kopen en uitdelen van kledij en schoenen in de instellingen (vanaf de middeleeuwen)

Inventaris

Aanwezig

Vorm

In de collectie bevinden zich bedrijfsarchieven en objecten, maar deze worden niet verder verzameld.

Periode

Enkel stukken uit de 18e en 19e eeuw bevinden zich in de collectie.

Afkomst / gebruik

In de collectie bevinden zich enkel stukken van lokale afkomst.

Grondstoffen

Er is geen kennis over bronnen m.b.t. grondstoffen.

Productieproces

Er is niet geweten of er bronnen m.b.t. het productieproces in de collectie aanwezig zijn.

Thematisch

De thema's industrie, religie, wetenschappen, dagelijks leven en hulpverlening en ordehandhaving zijn aanwezig in de collectie.

FICHE

TEXTIELERFGOED VLAANDEREN

MUST RONSE

Praktisch

Pieter-Jan Lachaert
Pieter-Jan.Lachaert@ronse.be

Hoge Mote - De Biesestraat 2
9600 Ronse

*Stalenboek van een textielbedrijf uit Ronse,
(c) Stadsarchief Ronse, collectie stalenboeken, nr.784*

Collectieprofiel / Situering

De focus van het museum heeft altijd op de weverij gelegen, naast het lokale verhaal. Alle getouwen worden werkend gehouden waardoor Must een levend museum is.

Over het textielerfgoed in de collectie

Must is gelegen in de oude textielfabriek 'Cambier-Robette' in Ronse. Het museum beheert een 40-tal werkende weefgetouwen, staalboeken en grondstoffen en toont een overzicht van de technische (r)evolutie in de textielsector tussen 1900 en 2000. Stadsarchief Ronse beheert daarnaast archiefmateriaal i.v.m. het textielverleden van Ronse, een bibliotheek en een collectie stalenboeken.

Inventaris

De collectie is niet geregistreerd.

Digitalisering

De collectie is niet ontsloten.

Vorm

Objecten, immaterieel erfgoed rond technieken en onroerend erfgoed (gebouw waar het museum in gevestigd is) worden actief verzameld.

Archief, bibliotheek, documentatie, stalenboeken en immaterieel erfgoed rond gemeenschappen worden passief verzameld.

Periode

Geen actieve verwerving.

Passief: van de 18e tem 20e eeuw

Vervaardiger

Geen actieve verwerving.

Passief: alle vervaardigers

Geografische afkomst

Geen actieve verwerving.

Passief: alle vervaardigers

Grondstoffen

Geen actieve verwerving.

Zowel natuurlijke als kunstmatig geproduceerde vezels worden passief verzameld.

Productieproces

Actief: weven

Passief: spinnen, koord- en touwslagerij, confectie

Afgewerkte producten

Geen actieve verwerving

Passief: kostuums, uniformen, tapijt, huishoudlinnen, passementerie, fragmenten en stalen

Thematisch

Actief: ambachten, industrie

Passief: geschiedenis

FICHE

TEXTIELERFGOED VLAANDEREN

OPENBARE BIBLIOTHEEK BRUGGE

Praktisch

Inge Geysen - inge.geysen@brugge.be
Kuipersstraat 3 - 8000 Brugge

Collectieprofiel / Situering

De Openbare Bibliotheek Brugge is een erkende Erfgoedbibliotheek. In het hoofdfiliaal (Biekorf) worden onder meer kostbare middeleeuwse manuscripten, incunabelen (boeken gedrukt voor 1501) en oude drukken, een indrukwekkende collectie historische kranten, Brugensia, tal van Brugse privébibliotheken en het Guido Gezellearchief bewaard.

De collectie wordt nog actief aangevuld. De grote lijnen daarbij zijn: boeken gemaakt in Brugge, boeken geschreven door Brugse auteurs, boeken die ooit aanwezig waren in Brugse collecties. Ook boeken over Brugge komen in aanmerking.

Als openbare bibliotheek bouwt men ook een magazijncollectie uit die door onderzoekers, studenten, makers... geraadpleegd kan worden. Binnen deze collectie ligt de nadruk op geschiedenis en hulpwetenschappen (heraldiek...), (toegepaste) kunst en literatuur m.b.t. Vlaanderen (inclusief Frans- en Zeeuws-Vlaanderen, Bourgondische Nederlanden...).

Over het textielerfgoed in de collectie

Er is geen specifiek verzamelbeleid rond textielerfgoed. De richtlijnen voor het verzamelen zoals hierboven vermeld, zijn prioritair. Als een boek onder een van de genoemde categorieën valt, komt het in aanmerking om in de erfgoed- of 'openbare' collectie opgenomen te worden. Recent werd bv. een 18de-eeuwse uitgave over kledij van religieuze ordes aangekocht (Brugge was een kloosterstad). Een boek over Kortrijks damast past dan weer in de onderzoekscollectie.

Boeken rond textielerfgoed kunnen ook deel uitmaken van ruimere collecties/fondsen die aan de bibliotheek worden aangeboden. Enkele jaren geleden ontving de bibliotheek bv. de boekencollectie van Mireille Madou, die o.a. onderzoek deed rond kostuumgeschiedenis (registratie van deze collectie is lopende).

In de collectie te vinden zijn: Modetijdschriften (19de en 20ste eeuw), 19de-eeuws tijdschrift over borduren 'op zijn middeleeuws', de boekencollectie van het voormalige Museum van Kunstnijverheid en Kunstambachten (met een rubriek textielkunst, weefkunst, tapijten, kanten en naaldkunst, kostuumkunde), Encyclopédie médiévale van Viollet-le-Duc, Encyclopédie van Diderot en D'Alembert (heel wat prenten van productieprocessen), oude drukken over kleding religieuze orden, handschrift met verfrecepten, enkele textielbanden in de handschriftencollectie, een brief aan Gezelle over Zeeuwse oorijzers...

Het materiaal zit verspreid over de gehele collectie, zowel de openbare als de erfgoedcollectie.

Inventaris

De collectie, inclusief de erfgoedcollectie, kan doorzocht worden via de catalogus van de Openbare Bibliotheek Brugge, te raadplegen via <https://brugge.bibliotheek.be/>

De historische kranten (<https://erfgoedbrugge.be/collection-pagina/historische-kranten/>), het Gezellearchief (<https://gezelle.be/>), de middeleeuwse handschriften en de incunabelen van Mansion (<https://www.mmm Monk.be/>) zijn grotendeels gedigitaliseerd. De overige collectieonderdelen zijn sporadisch gedigitaliseerd (<http://flandrica.be/> - tijdelijk niet raadpleegbaar).

Digitalisering

De erfgoedcollectie is ter plekke raadpleegbaar. Manuscripten, Mansion-incunabelen, historische kranten en documenten uit het Gezellearchief zijn grotendeels digitaal raadpleegbaar.

Vorm

In de collectie worden objecten, boeken voor en na 1830, tijdschriften, handschriften, kranten en verhandelingen/onderzoeken verzameld.

Er bevinden zich geen andere vormen van textielerfgoed in de collectie.

Dit alles wordt verzameld in de mate waarin het bij de richtlijnen aansluit. Objecten uit textiel: het betreft enkele textielbanden rond handschriften; die worden niet verzameld omwille van de band maar omwille van het handschrift.

Periode

Enkel erfgoed voor de 10e eeuw bevindt zich niet in de collectie. Van de andere periodes wordt erfgoed verzameld.

Afkomst / gebruik

Er wordt textielerfgoed verzameld van alle afkomsten.

Grondstoffen

Er wordt enkel erfgoed verzameld dat gemaakt is uit of betrekking heeft op natuurlijke materialen en vezels. Van kunstmatig geproduceerde materialen en vezels is het niet geweten of dit zich in de collectie bevindt.

Productieproces

Bronnen met betrekking tot breien, haken, naald- en kantwerk en confectie worden verzameld. Andere productiemethodes: is niet geweten

Productieproces

Bronnen m.b.t. naald- en kantwerk worden verzameld. Rond weven en confectie wordt er niet verder verzameld, maar dit is wel in de collectie terug te vinden. Non woven en veredeling bevindt zich niet in de collectie. Van de andere productiemethodes is het niet geweten of het zich in de collectie bevindt.

FICHE

TEXTIELERFGOED VLAANDEREN

BOKRIJK

Praktisch

Kim Leenders
Kim.Leenders@limburg.be

Bokrijklaan 1
3600 Genk

Weefgetouw (B.1963.00554).
© vzw Het Domein Bokrijk, Foto: Luc Daelemans

Collectieprofiel / Situering

De focus van het museum is de cultuur van het dagelijks leven in Vlaanderen. Het geheel van ca. 40.000 voorwerpen, in combinatie met de historische gebouwen en het natuurlijk en levend erfgoed, geeft vooral een goed beeld van het leven van alledag van gewone mensen, voornamelijk op het 'platteland', en bij uitbreiding stedelijk.

Over het textielerfgoed in de collectie

Het Openluchtmuseum Bokrijk heeft verschillende deelcollecties, waaronder een deelcollectie kleding en textiel. In de deelcollectie bevindt zich (plattelands)kleding, huishoudelijk textiel en objecten om textiel te vervaardigen (weefgetouwen, naaimachines, spinnenwielen...). Wat kledij betreft gaat het meestal om onderdelen van plattelandskledij, waarbij vooral de karakteristieke hoofddeksels goed vertegenwoordigd zijn. De collectie huishoudelijk textiel bevat o.a. tafellakens, strozakken, gordijntjes... De collectie historische plattelandskledij is een unieke collectie die een volledig beeld geeft van een ensemble van eind 19de eeuw.

Inventaris

De collectie wordt geregistreerd in Adlib. Momenteel werkt men een registratieachterstand weg.

Digitalisering

Weinig objecten werden recent gefotografeerd. De collectie is online niet ontsloten.

Vorm

Studiecollecties, bibliotheek, documentatie, immaterieel erfgoed rond gebruiken, technieken en gemeenschappen worden actief verzameld.

Objecten, archief, audiovisuele collectie en onroerend erfgoed worden passief verzameld.

Periode

Actief: 21ste eeuw

Passief verzamelen vanaf 16de eeuw

Vervaardiger

Geen actieve verwerving.

Alle vervaardigers worden passief verzameld, met uitzondering van internationale vervaardigers (niet van toepassing in de collectie)

Geografische afkomst

Geen actieve verwerving.

Alle afkomsten worden passief verzameld, met uitzondering van internationaal (niet van toepassing in de collectie).

Grondstoffen

Geen actieve verwerving.

Zowel natuurlijke als kunstmatig geproduceerde vezels en materialen worden passief verzameld.

Productieproces

Geen actieve verwerving.

Alle gereedschappen en machines, met uitzondering van non woven, worden passief verzameld.

Afgewerkte producten

Geen actieve verwerving.

Passief: regen- en buitenkleding, nacht- en badkleding, werkkleding, ondergoed, avond- en ceremoniële kleding, kostuums, uniformen, streekdracht, decoratiestoffen, gordijnen, huishoudlinnen, passementerie, religieus interieurtextiel, accessoires, schoeisel

Thematisch

Geen actieve verwerving.

Passief: ambachten, geschiedenis, religie, landbouw en voeding, mode en kleding, dagelijks leven, hulpverlening en ordehandhaving

Naar aanleiding van de tentoonstelling BK RK Textiel werd de textielcollectie onder de loop genomen en onderzocht. Zie: [LINK WERKT NIET](#) (laatst geraadpleegd op 9/06/2022)

BOKRIJK_Zonnehoed (B.1978.00242),

© vzw Het Domein Bokrijk, Foto: Luc Daelemans

FICHE

TEXTIELERFGOED VLAANDEREN

PARCUM

Praktisch

Phaedra Bosmans
phaedra.bosmans@parcum.be

Abdij van Park 7
3001 Leuven

*Vioolkistkazuifel met toebehoren
in goud en zilverlaken, 18de eeuw,
© PARCUM, Foto: Phaedra Bosmans*

Collectieprofiel / Situering

PARCUM heeft enerzijds een dienstverlenende rol met betrekking tot het religieuze leven in Vlaanderen, van de middeleeuwen tot nu.

Het museum PARCUM beheert anderzijds een deelcollectie religieus textiel. Het collectieprofiel van het museum focust zich op materiële en immateriële getuigenissen van boven-lokale betekenis en kunsthistorische waarde met een representatief karakter en een hoge presentatie- of educatieve waarde. De focus ligt ook op bijzonder of zeldzaam religieus erfgoed.

Over het textiel erfgoed in de collectie

In de deelcollectie van het museum bevinden zich liturgische gewaden, collecties van ateliers die religieus textiel produceerden, habijten, priesterkledij, religieus handwerk, beeldkledij, tapijten, processiekledij, vlaggen, vaandels, passement en kerklinnen en-textiel. Deze deelcollecties vormen veelal een representatief staal voor het religieuze leven in Vlaanderen.

Inventaris

Ongeveer de helft van de collectie is op objectniveau geregistreerd.

Digitalisering

PARCUM beheert een niet publiek toegankelijke databank waar ook collecties van buiten PARCUM in vervat zitten.

Vorm

Objecten, studiecollectie en immaterieel erfgoed rond gebruiken en gemeenschappen worden actief verzameld.

Bibliotheek, documentatie en stalenboeken worden passief verzameld.

Periode

Geen actieve verwerving.

Passief vanaf 16e eeuw

Vervaardiger

Actief: lokaal, bovenlokaal, Vlaanderen

Passief: België; internationaal, onbekend, onbepaald

Geografische afkomst

Actief: lokaal, bovenlokaal, Vlaanderen

Passief: België, onbekend, onbepaald

Collectie met een internationale afkomst is ter afstoot.

Grondstoffen

Geen actieve verwerving

Alle grondstoffen worden passief verzameld.

Productieproces

Geen actieve verwerving

Passief: naald- en kantwerk, confectie

Afgewerkte producten

Actief: ceremoniële kledij, streekdracht, wandbekleding, religieus interieurtextiel
Passief: tapijt / wandtapijt, huishoudlinnen, passementerie, fragmenten en stalen, onbekend, onbepaald

Thematisch

Actief: ambachten, religie, dagelijks leven
Passief: etnografie

*Details van vioolkistkazuifel,
© PARCUM, Foto: Phaedra Bosmans*

*Vaandel, versierd met twee brandende
harten op een stralenkrans,
© PARCUM, Foto: Phaedra Bosmans*

FICHE

TEXTIELERFGOED VLAANDEREN

RED STAR LINE MUSEUM

Praktisch

Hilda Van Hove
hilda.vanhove@antwerpen.be

Montevideostraat 3
2000 Antwerpen

*Red Star Line brievenstasje,
Collectie Stad Antwerpen, Red Star Line Museum*

Collectieprofiel / Situering

De collectie van het Red Star Line Museum is tweeledig, de maritieme collectie enerzijds en anderzijds de verhalen van de landverhuizers die uit heel Europa naar Antwerpen kwamen om de boot te nemen naar de nieuwe wereld.

De maritieme collectie omvat de voorwerpen die gelinkt zijn aan de geschiedenis en werking van de Red Star Line rederij. De verhalen van landverhuizers dienen als vertrekpunt om een brede collectie aan te leggen van persoonsgebonden migratie-erfgoed die ook andere, meer recente migratiegolven omvat.

Over het textiel(erfgoed) in de collectie

Textiel in de collectie omvat onder andere:

- Textiel uitgegeven door de Red Star Line maatschappij zoals uniformjassen en-broeken, brievenstasjes, huishoudlinnen.
- De souvenirs van bemanningsleden zoals borduurwerk.
- Kleding bij verhalen ontvangen van privépersonen, gelinkt aan verhalen van migranten.

Inventaris

Kleding en accessoires zijn geregistreerd in Adlib. Vlak textiel in langdurige bruikleen (buiten borduurwerken) is niet geregistreerd.

Digitalisering

De collectie wordt online ontsloten in [DAMS](#), het beeldbeheersysteem van de Antwerpse musea.

Vorm

Objecten worden actief verzameld.
De studiecollectie wordt passief aangevuld.

Periode

Actief: 19e, 20e en 21e eeuw
Passief: onbekend en onbepaald

Vervaardiger

Geen actieve verwerving
Alle vervaardigers worden passief verzameld

Geografische afkomst

Geen actieve verwerving
Alles wordt passief verzameld

Grondstoffen

Zowel natuurlijke als kunstmatig geproduceerde vezels en materialen worden actief verzameld
Passief: onbekend, onbepaald

Productieproces

Geen gereedschappen en machines in de collectie, geen actieve verwerving

Afgewerkte producten

Actief: uniformen, huishoudlinnen

Passief: avondkledij, vrijetijdskleding, nacht- en badkleding, decoratiestoffen, op het lichaam en mee gedragen accessoires, schoeisel, onbekend en onbepaald

Thematisch

Actief: transport en maritiem, geschiedenis

*Jurk van moeder van migrant Rubin Weinstein,
Collectie Stad Antwerpen, Red Star Line Museum,
foto: Michel Wuyt*

*Witte spreij met in het midden een ster en het opschrift
'Red Star Line', Collectie Stad Antwerpen, Red Star Line,
Museumfoto: Bart Huysmans en Michel Wuyts*

FICHE

TEXTIELERFGOED VLAANDEREN

RUBENIANUM

Praktisch

Ute Staes - ute.staes@antwerpen.be
Kolveniersstraat 20 - 2000 Antwerpen

Collectieprofiel / Situering

Het Rubenianum is het kunsthistorisch onderzoeksinstituut voor Vlaamse kunst van de 16de en de 17de eeuw.

Over het textielergoed in de collectie

Rubenianum verwerft actief literatuur over de Europese textielkunst en mode van de 16de en 17de eeuw, met als zwaartepunt de Zuidelijke Nederlanden. Men heeft ook documentatie over wandtapijten, maar op dit vlak gebeurt geen actieve verwerving.

Inventaris

De collectie werd volledig geregistreerd in Brocade Anet.

Digitalisering

De catalogus is te raadplegen op <https://anet.be/desktop/rub>

Vorm

Archief, bibliotheek en documentatie worden actief verzameld.

Periode

Actief: 16e en 17e eeuw

Vervaardiger

Actief: lokaal, bovenlokaal, Vlaanderen
Passief: België

Geografische afkomst

Actief: lokaal, bovenlokaal, Vlaanderen
Passief: België

Grondstoffen

Niet van toepassing

Productieproces

Niet van toepassing

Afgewerkte producten

Niet van toepassing

Thematisch

Actief: geschiedenis, industrie, religie, moderne en schone kunsten, toegepaste kunsten, mode en kleding

FICHE

TEXTIELERFGOED VLAANDEREN

SPEELGOEDMUSEUM MECHELEN

Praktisch

Vanessa De Geest
conservatie@speelgoedmuseum.be

Nekkerspoelstraat 21
2800 Mechelen

*Knuffelbeertje Troetelbeer,
Collectie Speelgoedmuseum Mechelen*

Collectieprofiel / Situering

Het Speelgoedmuseum is het museum voor Belgische spel- en speelgoedcultuur.

Over het textiel erfgoed in de collectie

Textiel in de collectie bestaat voornamelijk uit knuffelspeelgoed, poppen en-toebehoren waarbij textiel verwerkt zit in de kledij of andere onderdelen zoals toebehoren voor poppenwieg.

Inventaris

Aanwezig in Adlib.

Digitalisering

De collectie is deels ontsloten via [Erfgoedinzicht](#).

Wat actief, passief? Wat ter afstoot?

Momenteel geldt er een algemene verzamelstop vanwege voorbereidingen voor verhuis van de collectie naar nieuwe stationsgebouw Mechelen (voorzien in 2024).

Vorm

Er is geen actieve verwerving.
Objecten worden passief verzameld.

Periode

Geen actieve verwerving.
Passief: vanaf begin 20e eeuw

Vervaardiger

Geen actieve verwerving.
Alle vervaardigers worden passief verzameld.

Geografische afkomst

Geen actieve verwerving.
Met uitzondering van objecten met een internationale afkomst, worden alle afkomsten verzameld.

Grondstoffen

Geen actieve verwerving.
Alle grondstoffen worden passief verzameld.

Productieproces

Geen actieve verwerving.
Machines en gereedschappen rond garenproductie zijn te herbestemmen.

Afgewerkte producten

Actief: miniatuurkleding

Te herbestemmen: vrijetijdskleding, ondergoed, kostuums, huishoudlinnen, op het lichaam gedragen accessoires, schoeisel

Thematisch

Geen actieve verwerving.

Passief: sport en vrije tijd

Opmerking

Knuffelspeelgoed werd als afgewerkt product niet opgenomen, maar bevindt zich wel in de collectie van het Speelgoedmuseum.

*Weeframen met Hoornkammen,
Collectie Speelgoedmuseum Mechelen*

*Pop Allan in original suite,
Collectie Speelgoedmuseum
Mechelen*

STADSARCHIEF BRUGGE**Praktisch**

Dieter Viaene - stadsarchief@brugge.be
Burg 11a - 8000 Brugge

Collectieprofiel / Situering

Het leeuwendeel van de collectie bestaat uit het archief van de Stad Brugge, het OCMW/ Mintus en de voorlopers ervan (COO, Bureel van Weldadigheid, Commissie van Burgerlijke Godshuizen, gods- en gasthuizen ...). Dit vloeit voort uit de wettelijke taken van het Stadsarchief Brugge, dat sinds 2019 samen is met het vroegere OCMW-Archief Brugge. Daarnaast vinden ook privé-archieven (families, bedrijven, verenigingen ...) hun weg naar het Stadsarchief. Bij dit laatste spelen verschillende criteria een rol, waaronder de link met Brugge. Het Stadsarchief heeft ook verschillende collecties: fotoverzameling, affiches, rouwdrukwerk ... Tot slot is er een bibliotheek.

Over het textielerfgoed in de collectie

Er is geen actief verzamelbeleid rond textielerfgoed. Wanneer zich een opportuniteit aandient wordt die wel bekeken.

Het voornaamste archief met betrekking tot textielerfgoed is het Archief Grossé. Dit bedrijfsarchief werd begin jaren 1990 naar het Stadsarchief overgebracht. Het is het archief van de voorlopers van het huidige Arte/Grossé, een Brugs bedrijf dat in religieus textiel, onder meer kazuifels, gespecialiseerd is. De geschiedenis ervan gaat terug tot 1783. Het bedrijfsarchief is heel uitgebreid (verschillende rekken en kasten) en heeft betrekking op de periode 19de-20ste eeuw. Enkele dossiers in de bestanden van de Brugse ambachten en het Modern Archief van de Stad Brugge bevatten staaltjes van textiel. In de fotoverzameling zitten ook enkele foto's. In de handbibliotheek zijn er enkele publicaties met betrekking tot textiel.

Inventaris

Voor het Archief Grossé is er een plaatsingslijst maar geen gedetailleerde inventaris. De dossiers in de bestanden van de Brugse ambachten en het Modern Archief van de Stad Brugge zijn op bestand-deelniveau ontsloten. De publicaties in de handbibliotheek zijn in het bibliotheeksysteem ontsloten.

Digitalisering

Er is niets van dit alles gedigitaliseerd. De foto's uit de fotoverzameling zijn wel gedigitaliseerd.

Vorm

In het archief bevinden zich foto's en audiovisuele bronnen, verenigings- en bedrijfsarchief, boeken na 1830, stalenboeken en verhandelingen en onderzoeken. Deze worden niet verder verzameld. Er wordt niet actief op zoek gegaan maar wanneer de kans zich aandient en het past binnen ons collectieprofiel wordt het verworven.

Periode

Tot de 18e eeuw bevindt er zich geen textielerfgoed in de collectie. Van de 18e tem de 20e eeuw bevindt er zich erfgoed in het archief. Van de andere periodes bevindt zich geen textielerfgoed in de collectie.

Afkomst / gebruik

Er bevindt zich textielerfgoed van alle afkomsten in de collectie, maar wordt niet verder verzameld.

Grondstoffen

Bronnen m.b.t. kunstmatig geproduceerde vezels en materialen bevindt zich in het archief, maar wordt niet verder verzameld. Van de andere grondstoffen is het niet geweten wat er zich in het archief bevindt.

Productieproces

Het is niet geweten of er zich bronnen m.b.t. een productiemethode in de archieven bevindt.

Thematisch

In de archieven bevindt zich textielerfgoed dat betrekking heeft tot industrie, religie, toegepaste kunsten en ambachten, mode en kleding en hulpverlening en ordehandhaving. Deze worden echter niet verder verzameld.

De andere thema's bevinden zich niet in de collectie.

FICHE

TEXTIELERFGOED VLAANDEREN

STADSARCHIEF HERENTALS

Praktisch

Ziggy Adriaenssens - ziggy.adriaenssens@herentals.be
Molenvest 19 - 2200 Herentals

Collectieprofiel / Situering

Stadsarchief Herentals verzamelt archieven en collecties in verband met de geschiedenis van Herentals en deelgemeenten.

Over het textiel erfgoed in de collectie

Er zijn een aantal historische vlaggen en een collectie historisch textiel uit het Begijnhof. Hierbij zit onder meer een aantal stukken kant, processiekledij, begijnenkledij en een aantal kazuifels.

Inventaris

Aanwezig .

Vorm

In de collectie bevinden zich archieven, objecten en foto- en videomateriaal m.b.t. textiel erfgoed. Bij de objecten gaat het over uniformen, tapijt, meubelstoffen, huishoudlinnen en religieus textiel.

Periode

Alle periodes worden verzameld.

Afkomst / gebruik

Het textiel(erf)goed is van lokale afkomst.

Grondstoffen

Er is geen specifieke focus op een bepaalde grondstof.

Productieproces

Er worden geen bronnen m.b.t. het productieproces bewaard.

FICHE

TEXTIELERFGOED VLAANDEREN

STADSARCHIEF MECHELEN

Praktisch

Willy Van de Vijver - stadsarchief@mechelen.be
Nokerstraat 2 - 2800 Mechelen

Collectieprofiel / Situering

Stadsarchief Mechelen is een historisch documentatiecentrum en bewaarplaats van het Mechelse archivalisch erfgoed. Het verzamelt alle mogelijke informatie over de stad, de regio en haar bewoners en maakt die toegankelijk voor het publiek. Die informatie bevindt zich in diverse documenten (archiefstukken, boeken, kranten, tijdschriften, cd-roms...) afkomstig van personen, families, verenigingen, bedrijven... Ze strekt zich uit vanaf de middeleeuwen tot vandaag. De collectievorming kent daarnaast ook enkele specifieke Mechelse thema's zoals de spoorwegen, adellijke hoven, meubelnijverheid, beiaardcultuur en klokkenproductie, kunstapijtweverij, kanonnen, spoorwegen, theaterleven, enz.

Over het textiel erfgoed in de collectie

Textiel an sich wordt niet doelgericht verzameld, maar in de archieven en collecties zijn er stukken van en over de plaatselijke textielnijverheid en enkele specimen te vinden, bijv. staaltjes voor uniformen burgerwacht of drukwerk op textiel (bijv. zijde).

Inventaris

Aanwezig .

Vorm

Archiven van personen, organisaties of bedrijven, foto- en videomaterialen en boeken, tijdschriften en kranten bevinden zich in de collectie. Ook fragmenten en stalen en drukwerk op textiel kan in de collectie teruggevonden worden.

Periode

Erfgoed uit alle periodes wordt verzameld.

Afkomst / gebruik

De collectie focust op stukken van lokale afkomst.

Grondstoffen

Er is geen specifieke focus op een bepaalde grondstof.

Productieproces

Er worden geen stukken m.b.t. het productieproces verzameld.

FICHE

TEXTIELERFGOED VLAANDEREN

STADSARCHIEF POPERINGE

Praktisch

Tijs Goethals - tijs.goethals@poperinge.be
Veurnestraat 69 - 8970 Poperinge

Collectieprofiel / Situering

Het Stadsarchief verzamelt archief, kunst en erfgoed die een duidelijke link hebben met Poperinge.

Over het textielerfgoed in de collectie

Er is geen actief verzamelbeleid rond textielerfgoed. Wat aangeboden wordt en binnen het collectieprofiel en de financiële mogelijkheden past, wordt in de collectie opgenomen. De collectie bevat naast archiefstukken voornamelijk vlaggen, die in een aparte deelcollectie zijn ondergebracht.

Inventaris

Er is een basisontsluiting via Adlib, maar deze wordt momenteel herwerkt (met aandacht voor fotografie en detailfotografie).

Vorm

Foto's en audiovisuele bronnen, verenigings- en personenarchief, objecten en kranten worden verzameld. Bedrijfsarchieven, handleidingen, documentatie, boeken, tijdschriften, handschriften, kaarten, stalenboeken, digitale publicaties en onderzoeken of verhandelingen bevinden zich niet in de collectie.

Periode

In de collectie worden stukken vanaf de 19e eeuw tot heden verzameld. Uit de andere periodes zijn geen stukken in de collectie aanwezig.

Afkomst / gebruik

De stukken in de collectie zijn van lokale afkomst. Andere afkomsten worden niet verzameld en bevinden zich niet in de collectie.

Grondstoffen

Zowel natuurlijke als kunstmatig geproduceerde vezels en materialen worden verzameld.

Productieproces

Stukken omtrent weven, naald- en kantwerk en veredeling worden verzameld. Er bevinden zich geen stukken m.b.t. andere productiemethodes in de collectie.

Thematisch

De thema's politiek, letteren, geschiedenis, religie, toegepaste kunsten en ambachten en mode en vrije tijd worden verzameld. De andere thema's bevinden zich niet in de collectie.

FICHE

TEXTIELERFGOED VLAANDEREN

HET STADSMUS

Praktisch

Veronique Van Nierop
Veronique.VanNierop@hasselt.be

Guido Gezellestraat 2
3500 Hasselt

Hoed Garde Civique, de Hasseltse burgerwacht (SMU.2015.0001.00), Collectie Het Stadsmus, Hasselt

Collectieprofiel / Situering

Het Stadsmus verzamelt, conserveert, interpreteert en presenteert collectiestukken over de cultuur en de geschiedenis van Hasselt en haar regio, en relateert ze aan mensen en verhalen.

Over het textielerfgoed in de collectie

Textiel in de collectie van het Stadsmus omvat voornamelijk vlak textiel zoals vlaggen en vaandels, kledij en accessoires.

De mantel van het beeld van Virga Jesse uit de tweede helft van de 19de eeuw werd als topstuk erkend.

Inventaris

De collectie is voor 95% geregistreerd in Adlib.

Digitalisering

De collectie is deels ontsloten via [Erfgoedinzicht](#) en [Erfgoedplus](#).

Vorm

Geen actieve verwerving.
Objecten en immaterieel erfgoed rond gebruiken en gemeenschappen worden passief verzameld.

Periode

Geen actieve verwerving
Passief verzamelen van alle periodes vanaf de 16e eeuw.

Vervaardiger

Geen actieve verwerving.
Passief: lokaal, bovenlokaal, onbekend, onbepaald

Geografische afkomst

Geen actieve verwerving.
Passief: lokaal, bovenlokaal, Vlaanderen

Grondstoffen

Geen actieve verwerving.
Alle grondstoffen worden passief verzameld.

Productieproces

Geen actieve verwerving.
Passief: confectie

Afgewerkte producten

Geen actieve verwerving.
Passief: ceremoniële kledij, uniformen, tapijt, religieus interieurtextiel, op het lichaam en mee gedragen accessoire, schoeisel

Thematisch

Geen actieve verwerving.

Passief: geschiedenis, religiesport en vrije tijd

*Vlag Hoveniersgilde (SMU.1979.1170.00),
foto: Marc Demeyer, Collectie Het Stadsmus, Hasselt*

FICHE

TEXTIELERFGOED VLAANDEREN

STADSMUSEUM LIER

Praktisch

Griet Van Opstal
griet.vanopstal@lier.be
Florent Van Cauwenberghstraat 14
2500 Lier

*Tapijtje Sint-Gummaruskapel, textiel,
stadsmuseum Lier*

Collectieprofiel / Situering

Stadsmuseum Lier vertelt verhalen over Lier en de Lierenaars. In 2018 transformeerden het cultuurhistorische Timmermans-Opsomerhuis en het schone kunsten gerichte Stedelijk Museum Wuyts Van Campen en Baron Caroly naar één stadsmuseum dat zich actief richt op erfgoed van Lier.

Over het textielerfgoed in de collectie

De totale collectie textiel bestaat uit 773 objecten. Hieronder vallen kleding en accessoires, vlak textiel, meubilair, gereedschappen en uitrusting, machines en stalenboeken.

Inventaris

90% van de textielcollectie is geregistreerd.

Digitalisering

De collectie is deels ontsloten via [Erfgoedinzicht](#).

Vorm

Objecten, studiecollectie, archief, documentatie, bibliotheek, stalenboeken, immaterieel erfgoed rond technieken, materialen en gemeenschappen wordt actief verzameld.

Periode

Actief verzamelen vanaf de 19e eeuw.
Passief: onbekend en onbepaald

Vervaardiger

Actief: lokaal en bovenlokaal
Passief: Vlaanderen, België, internationaal, onbekend, onbepaald

Geografische afkomst

Actief: lokaal, bovenlokaal, Vlaanderen, België, internationaal
Passief: onbekend, onbepaald

Grondstoffen

Zowel natuurlijke als kunstmatig geproduceerde vezels en materialen worden actief verzameld.
Passief: onbekend, onbepaald

Productieproces

Gereedschappen en materialen m.b.t. naald- en kantwerk worden actief verzameld.
Passief: spinnen, weven, confectie, veredeling, onbekend, onbepaald

Afgewerkte producten

Actief: mode- en avondkleding, ceremoniële kleding, uniformen, streekdracht, passementerie, op het lichaam en mee gedragen accessoires, fragmenten en stalen
Passief: tapijt, meubelstoffen, gordijnen, wandbekleding, huishoudlinnen, schoeisel, onbekend, onbepaald

Thematisch

Actief: ambachten, geschiedenis, religie, mode en kleding, dagelijks leven, handel en distributie
Passief: industrie, toegepaste kunsten

*Kanten sluier, katoendraad op tule,
stadsmuseum Lier*

FICHE

TEXTIELERFGOED VLAANDEREN

STADSMUSEUM LOKEREN

Praktisch

Isabelle Libbrecht
Isabelle.Libbrecht@lokeren.be

Markt 15a
9160 Lokeren

*Zwarte vilten hoed,
Collectie Stadsmuseum Lokeren*

Collectieprofiel / Situering

Stadsmuseum Lokeren verzamelt objecten die verband houden met Lokeren en omgeving.

Over het textiel erfgoed in de collectie

Het stadsmuseum heeft een unieke collectie i.v.m. de haarsnijderij-industrie, die bepalend was voor de stad in de 20ste eeuw, naast de collectie i.v.m. de lokale textielnijverheid. Deze collectie is quasi compleet na een actieve verwervingsperiode waarbij tevens het hele productieproces in kaart gebracht werd.

Stadsmuseum Lokeren startte in 2020 met een onderzoek naar de textielsector in Lokeren, op basis waarvan het plan voor actieve aanwerving zal worden opgesteld. In het onderzoek, en later ook in het aanwervingsplan, wordt naast de Lokerse textielindustrie ook de Lokerse / Wase vlasverwerking mee opgenomen.

Inventaris

De collectie wordt geregistreerd in Adlib. De collectie haarsnijderij is quasi volledig geregistreerd, de collectie hoedenmaker voor 60-80%, de kleding en modeaccessoires voor 60-80%. De overige deelcollectie voor 40-60%.

Digitalisering

Een deel van de collectie is ontsloten via [Erfgoedinzicht](#).

Vorm

Objecten, studiecollectie, immaterieel erfgoed rond technieken, gebruiken en gemeenschappen worden actief verzameld.

Archief, bibliotheek, documentatie en stalenboeken worden passief verzameld.

Periode

Actief: vanaf 19e eeuw tot einde 20e eeuw

Passief: 18e eeuw, onbekend, onbepaald

Vervaardiger

Actief: lokaal, bovenregionaal

Passief: Vlaanderen, België, onbekend, onbepaald

Geografische afkomst

Actief: Lokaal, bovenlokaal, Vlaanderen, België

Passief: onbekend, onbepaald

Grondstoffen

Actief: natuurlijke vezels en materialen

Passief: kunstmatig geproduceerde vezels en materialen, onbekend, onbepaald

Productieproces

Actief: Non-woven (haarsnijderij/vilten), confectie, veredeling

Passief: vezel- en garenproductie, spinnen, weven, breien en haken, naald- en kantwerk, koord- en touwslagerij, onbekend, onbepaald

Afgewerkte producten

Actief: regen- en buitenkleding, op het lichaam gedragen accessoires

Passief: vrijetijdskleding, nacht- en badkleding, werk- en beschermende kleding, ondergoed, mode- en avondkledij, ceremoniële kledij, kostuums, uniformen, streekdracht, tapijt, huishoudlinnen, passementerie, religieus interieurtextiel, mee gedragen accessoires, schoeisel, fragmenten en stalen, onbekend en onbepaald

Thematisch

Actief: ambachten, geschiedenis, industrie, mode en kleding

Passief: religie, landbouw en voeding, dagelijks leven

Opmerking

De bibliotheek en archiefmateriaal m.b.t. de haarsnijderij bevinden zich in het stadsarchief van Lokeren.

*Dubbele repelkam, 19de eeuw,
Collectie Stadsmuseum Lokeren*

FICHE

TEXTIELERFGOED VLAANDEREN

STAM STADSMUSEUM GENT

Praktisch

Wout De Vuyst
wout.devuyst@stad.gent

Bijlokesite - Godshuizenlaan 2
9000 Gent

*Wapenrok van een heraut, na 1598,
Collectie STAM – Stadsmuseum Gent, inv. 00904*

Collectieprofiel / Situering

Het STAM heeft als opvolger van het Oudheidkundig Museum (Bijlokemuseum) een heel diverse verzameling. Sinds de omvorming tot een stadsmuseum staat het verhaal van de stad-met Gent als casus- centraal in de werking.

Over het textiel erfgoed in de collectie

Textiel in de collectie van STAM omvat onder andere religieuze kledij, interieurtextiel, vlaggen en vaandels en militair textiel, allen gelinkt aan Gent.

Inventaris

De hele collectie is geregistreerd in Adlib.

Digitalisering

De collectie van STAM is ontsloten via de [eigen website](#) en via [Erfgoedinzicht](#).

Wat actief, passief? Wat ter afstoot?

Er moet een duidelijke Gentse link zijn bij het verwerven.

Vorm

Objecten worden actief verzameld.
Bibliotheek en documentatie worden passief verzameld.

Periode

Geen actieve verwerving.
Alle periodes worden passief verzameld.

Vervaardiger

Actief: lokaal, bovenlokaal
Passief: Vlaanderen, België, internationaal, onbekend, onbepaald

Geografische afkomst

Actief: lokaal, bovenlokaal
Passief: Vlaanderen, België, internationaal, onbekend, onbepaald

Grondstoffen

Geen actieve verwerving.
Alle grondstoffen worden passief verzameld.

Productieproces

Geen actieve verwerving.
Er bevinden zich geen gereedschappen en machines in de collectie.

Afgewerkte producten

Geen actieve verwerving.

Passief: sportkleding, avond- en ceremoniële kleding, kostuums, uniformen, tapijt, meubelstoffen, wandbekleding, huishoudlinnen, religieus interieurtextiel, op het lichaam en mee gedragen accessoires, schoeisel, fragmenten en stalen, onbekend, onbepaald

Thematisch

Geen actieve verwerving.

Passief: geschiedenis, religie, sport en vrije tijd, dagelijks leven, hulpverlening en ordehandhaving

*Herenjas, ca. 1780-1790,
Collectie STAM -Stadsmuseum Gent, inv. 10135*

*Schootsvel van een Prins Rozenkruiser, ca. 1870-1900,
Collectie STAM – Stadsmuseum Gent, inv. V.0377*

FICHE

TEXTIELERFGOED VLAANDEREN

STEDELIJK MUSEUM HOOGSTRATEN

Praktisch

Noor Van Coillie
museum@hoogstraten.be

Vrijheid 149
2320 Hoogstraten

*Vlag van de Koninklijke fanfare Sint-Catharina
Hoogstraten, 2e helft 20e eeuw,
Collectie Stedelijk Museum Hoogstraten*

Collectieprofiel / Situering

Het Stedelijk Museum Hoogstraten heeft tot doel het erfgoed van het Land van Hoogstraten, van de prehistorie tot het heden, te verzamelen, beheren, onderzoeken en ontsluiten.

Over het textiel(erfgoed) in de collectie

De collectie textiel en aanverwanten is beperkt. Wat men heeft is afkomstig van schenkingen van mensen uit de regio Hoogstraten met een link tussen de eigenaar of het voorwerp en Hoogstraten of deelgemeenten.

Inventaris

Aanwezig in adlib.

Digitalisering

De collectie is ontsloten via [Erfgoedinzicht](#).

Vorm

Objecten, audiovisuele collectie, stalenboeken, digitale collectie, immaterieel erfgoed rond technieken en gebruiken worden actief verzameld
Bibliotheek en documentatie worden passief verzameld.

Periode

Alle periodes worden actief verzameld.
In de collectie bevindt zich ook erfgoed van onbekende of onbepaalde periodes.

Vervaardiger

Enkel lokale en bovenlokale vervaardigers worden actief verzameld.

Geografische afkomst

Enkel erfgoed met een lokale en bovenlokale afkomst wordt actief verzameld.

Grondstoffen

Zowel natuurlijke als kunstmatig geproduceerde vezels en materialen worden actief verzameld.
Onbekende onbepaalde grondstoffen bevinden zich tevens in de collectie.

Productieproces

Geen actieve verwerving van machines en gereedschappen.
Passief verzamelen: spinnen, weven, breien en haken, naald- en kantwerk en confectie

Afgewerkte producten

Geen actieve verwerving.
Passief: vrijetijdskleding, ondergoed, modekleding, ceremoniële kledij, kostuums, uniformen, streekdracht, huishoudlinnen, religieus interieurtextiel, op het lichaam en mee gedragen accessoires, schoeisel

Thematisch

Geen actieve verwerving.

Passief: ambachten, geschiedenis, mode en kleding, dagelijks leven, hulpverlening en ordehandhaving

*Koorkap uit Wortel Kolonie,
geschonken door Jozef Bosch, 2e -3e kwart 20e eeuw,
Collectie Stedelijk Museum Hoogstraten*

FICHE

TEXTIELERFGOED VLAANDEREN

STEDELIJK MUSEUM SINT-NIKLAAS (STEM)

Praktisch

Gerald Delvaux
gerald.delvaux@sint-niklaas.be

Zwijgershoek 14
9100 Sint-Niklaas

Collectie SteM

Collectieprofiel / Situering

Het SteM toont in drie verhaallijnen, Mens en materie, Mens en machine en Mens en lichaam, met honderden voorwerpen, documenten, beeld en geluid de evolutie van Sint-Niklaas en het Waasland.

Over het textiel erfgoed in de collectie

SteM focust in de deelcollectie Mens en Machine op de textiel- en breinijverheid in Sint-Niklaas. Het regionale en lokale aspect is hier van groot belang. Het grootste deel van de collectie bestaat uit (werkende) breimachines. In het museum bevindt zich een uitgebreid breiatelier met vlakbreimachines (automatisch en handbrei), kousen-, rond- en huishoudbreimachines.

Documentatie (vnl. catalogi en handleidingen) is beperkt aanwezig en nog slechts gedeeltelijk geregistreerd. Ook de bibliotheek is beperkt en richt zich op vaktijdschriften en boeken over weven en breien.

Inventaris

De collectie is voor ca. 70% geregistreerd in Adlib.

Digitalisering

Een klein deel van de collectie is gefotografeerd. De collectie is niet online ontsloten.

Vorm

Immaterieel erfgoed rond technieken (met een focus op breien) wordt actief verzameld. Objecten, studiec collectie, archief, bibliotheek, documentatie, audiovisuele collectie en stalenboeken worden passief verzameld.

Periode

Actief: 20e en 21e eeuw
Passief: 19e eeuw

Vervaardiger

Alle vervaardigers worden actief verzameld.

Geografische afkomst

Actief: lokaal, bovenlokaal, Vlaanderen
Passief: België, internationaal, onbekend, onbepaald

Grondstoffen

Geen actieve verwerving
Passieve verwerving van natuurlijke en kunstmatig geproduceerde vezels en materialen

Productieproces

Actief: breien en haken
Passief: confectie

Afgewerkte producten

Geen actieve verwerving

Passief: ondergoed, modekleding, fragmenten en stalen

Thematisch

Actief: ambachten, industrie

Passief: mode en kleding, toegepaste kunsten

*Stalenboek textiel,
Collectie SteM*

FICHE

TEXTIELERFGOED VLAANDEREN

TAXANDRIAMUSEUM

Praktisch

Marieke Verboven
marieke.verboven@turnhout.be

Begijnenstraat 28
2300 Turnhout

*Kantzolder
Foto: Musea Turnhout*

Collectieprofiel / Situering

Het Taxandriamuseum brengt de cultuur en de geschiedenis van Turnhout en de Antwerpse Kempen in beeld. De naam 'Taxandria' verwijst naar de naam die de Romeinen aan de streek gaven in de eerste eeuw na Christus.

Over het textielerfgoed in de collectie

Een belangrijk gegeven voor Turnhout is de textielnijverheid. De oudste sporen van kant te Turnhout verwijzen naar het begijnhof. Op het einde van de 18de eeuw verdienden bijna 150 begijnen hun brood in de kantsector op het begijnhof. Naast het begijnhof werd kant ook onderricht in het weeshuis en werd de Modelkantschool opgericht. Kant heeft tot aan de Eerste Wereldoorlog een belangrijk aandeel gehad in de economische bedrijvigheid van Turnhout en heeft aan veel gezinnen een aanvulling gebracht aan het wekelijks loon. Het Taxandriamuseum bezit een uitgebreide collectie aangaande deze nijverheid, alsook een omvangrijke verzameling omtrent de Turnhoutse kantanijverheid. Deze deelcollectie is een belangrijke pijler in de collectie van het museum en omvat onder meer kantwerken uit Turnhoutse kantkantoren, bedrijfsarchief van verschillende kantkantoren waaronder kantkartons, kantontwerpen en staalboeken. Ook bevat deze deelcollectie heel wat kantalaam.

Naast de kant had men ook de weefnijverheid en de blekerijen. Enkele belangrijk voorwerpen bij deze deelcollecties zijn het weefgetouw, de Molse linnenpers van 1762, de windekens en spinnewielen, het staalboek en de vele stempels voor het vervaardigen van cotonnetten en siamoisen.

Inventaris

Een goede registratie, beschrijving en documentatie is primordiaal in het geval van de deelcollectie Kant en textiel. Het ontsluiten van deze gevarieerde en omvangrijke collectie vraagt expertise en tijd. Nader onderzoek zal uitwijzen welke hiaten er aanwezig zijn.

Digitalisering

De collectie is deels ontsloten via [Erfgoedinzicht](#).

Vorm

Objecten, studiec collectie, archief, documentatie, audiovisuele collectie, stalenboeken en immaterieel erfgoed rond technieken, gebruiken en gemeenschappen worden actief verzameld. Bibliothecair erfgoed wordt passief verzameld.

Periode

Textielerfgoed van de 17e en 18e eeuw en tweede helft 20e eeuw wordt passief verzameld. Erfgoed vanaf de 19e t.e.m. midden 20e eeuw wordt actief verzameld.

Vervaardiger

Lokale en bovenlokale vervaardigers worden actief verzameld. Vervaardigers uit Vlaanderen en België worden passief verzameld.

Geografische afkomst

Stukken van lokale en bovenlokale afkomst worden actief verzameld. Stukken van Vlaamse en Belgische afkomst worden passief verzameld.

Grondstoffen

Zowel natuurlijke als kunstmatig geproduceerde vezels en materialen worden passief verzameld.

Productieproces

Enkel stukken m.b.t. kant- en naaldwerk worden actief verzameld.

Passief worden stukken m.b.t. garenproductie, spinnen, weven, breien en haken en confectie verzameld.

Stukken rond koord- en touwslagerij zijn ter afstoot.

Afgewerkte producten

Actief: huishoudlinnen, passementerie, fragmenten en stalen

Passief: sport-, vrijetijds- en nacht en badkleding, werk- en beschermende kleding, ondergoed, modekleding, avondkledij, ceremoniële kledij, kostuums, uniformen, streekdracht, miniatuurkledij, tapijten, religieus interieurtextiel, accessoires en schoeisel.

Ter herbestemming: meubel- en decoratiestoffen, gordijnen en wandbekleding

Thematisch

Actief: ambachten

Passief: industrie, religie, podiumkunsten, landbouw en voeding, toegepaste kunsten, mode en kleding, sport en vrije tijd, dagelijks leven, hulpverlening en ordehandhaving, handel en distributie

Kantpatronen
Foto: Musea Turnhout

FICHE

TEXTIELERFGOED VLAANDEREN

TEXTURE

Praktisch

Sylvie De Coster
sylvie.decoster@kortrijk.be

Noordstraat 28
8500 Kortrijk

Foto (c) Philippe Debroe

Collectieprofiel / Situering

Texture is het voormalige Nationaal Vlas-, Kant- en Linnenmuseum in Kortrijk. Het museum heeft de vlas- en linnennijverheid in Zuid-West-Vlaanderen als leidraad, maar heeft daarnaast tevens aandacht voor het ondernemen en het vakmanschap in de regio.

Over het textiel erfgoed in de collectie

Wat betreft vlas toont Texture het hele proces van grondstof tot afgewerkt product en heeft het museum een referentiecollectie in Vlaanderen. In de collectie bevindt zich een grote hoeveelheid kledij, vlak textiel m.b.t. textieltechnieken en textielvormgeving en machines voor de productie van vlas en ander textiel.

Texture heeft tevens een grote collectie stalen en stalenboeken, deel uitmakend van hun documentaire collectie. In 2020-2021 wordt deze collectie geregistreerd i.k.v. de subsidie Inhaalbeweging digitale collectieregistratie.

Inventaris

De hele collectie is geregistreerd in Adlib.

Digitalisering

De hele collectie is gefotografeerd en is ontsloten via [Erfgoedinzicht](#).

Vorm

Objecten, studiecollectie, archief, bibliotheek, documentatie en immaterieel erfgoed rond gebruiken en gemeenschappen worden actief verzameld.

Audiovisuele collectie, stalenboeken, digitale collectie en immaterieel erfgoed rond technieken worden passief verzameld.

Periode

Geen actieve verwerving

Passief: vanaf 17e eeuw

Vervaardiger

Actief: lokaal, bovenlokaal, Vlaanderen, België

Passief: internationaal, onbekend, onbepaald

Geografische afkomst

Actief: lokaal; bovenlokaal, Vlaanderen, België

Passief: internationaal, onbekend, onbepaald

Grondstoffen

Actief: natuurlijke vezels en materialen (focus op vlas)

Passief: kunstmatig geproduceerde vezels en materialen

Productieproces

Actief: vezel- en garenpductie, spinnen, weven, tuften

Passief; naald- en kantwerk, koord- en touwslagerij, confectie, veredeling.

Afgewerkte producten

Geen actieve verwerving.

Passief: regen- en buitenkledij, ondergoed, streekdracht, meubelstoffen, decoratiestoffen, huishoudlinnen, passementerie, accessoires, technisch textiel, fragmenten en stalen

Religieus interieurtextiel en objecten waarvan niet geweten is wat ze zijn, worden afgestoten.

Thematisch

Actief: ambachten, industrie, landbouw en voeding

Passief: milieu, natuur en ecologie, transport en maritiem, geschiedenis, mode en kleding

Ter herbestemming: religie

Foto Texture Kortrijk

Foto Texture Kortrijk

FICHE

TEXTIELERFGOED VLAANDEREN

UNIVERSITEITSBIBLIOTHEEK GENT - BOEKENTOREN

Praktisch

Yana Vandendriessche - YanaFrauke.Vandendriessche@UGent.be
Rozier 9 - 9000 Gent

Collectieprofiel / Situering

De Universiteitsbibliotheek heeft een grote erfgoedcollectie.
Op heden wordt er vooral verzameld met een focus op Gent, zowel op vlak van schenkingen als voor aankopen.

Over het textielerfgoed in de collectie

Er wordt geen textielerfgoed op zich verworven. Vaak maakt het deel uit van andere deelcollecties of in relatie tot de stad Gent.

- Ferdinand Vander Haeghen bracht de collectie 'Vliegende Bladen' bijeen, een verzameling ephemera rond heel uiteenlopende onderwerpen. Hierin zitten ook documenten over mode, grondstoffen, weefsels, stalen, edm.
- Voor de rest bevindt er zich overal textielerfgoed. Er zijn ook modetijdschriften en boeken over klederdracht.
- In de bibliotheek Afrikanistiek zitten ook veel publicaties van en over Afrika-textielen.

Er is geen specifiek trefwoord voor het zoeken op textiel gerelateerde publicaties, waardoor het niet meer in detail kan bekeken worden waar bronnen rond textielerfgoed zich bevinden

Inventaris

Er is lange tijd niet ingezet op ontsluiting en kennis over de collectie was persoonsgebonden. Door de verbouwingen en verhuis wordt de achterstand aangepakt.

Digitalisering

Veel werd gedigitaliseerd, maar is niet publiek ontsloten. Met een account van UGent kunnen deze wel geraadpleegd worden.

De stukken uit de erfgoedcollecties zijn mee beschreven in het boekensysteem. De collectie glasnegatieven (ca. 45000 stuks), afkomstig uit de opleiding Kunstwetenschappen, wordt nu door Meemoo gedigitaliseerd. Hier zou ook textiel en mode in aanwezig kunnen zijn.

Vorm

In de collectie worden foto's en audiovisuele bronnen, verenigings- en personenarchief, handleidingen, documentatie, boeken voor en na 1830, tijdschriften, handschriften, kaarten of plannen, kranten, stalenboeken, digitale publicaties en verhandelingen verzameld.

Objecten bevinden zich ook in de collectie, maar worden niet verder verzameld. Bedrijfsarchief bevindt zich niet in de collectie.

Periode

In de collectie bevinden zich stukken uit alle periodes.

Afkomst / gebruik

Er worden voornamelijk stukken met lokale afkomst verzameld. Andere afkomsten zijn aanwezig in de collectie, maar worden niet verder verzameld.

Grondstoffen

Alle (bronnen en publicaties m.b.t.) grondstoffen worden verzameld.

Productieproces

Alle (bronnen en publicaties m.b.t.) productiemethodes worden verzameld.

Thematisch

Er bevinden zich stukken in de collectie die betrekking kunnen hebben op alle thema's die verband kunnen houden tot textielerfgoed.

FICHE

TEXTIELERFGOED VLAANDEREN

WAR HERITAGE INSTITUTE - KONINKLIJK LEGERMUSEUM

Praktisch

Ilse Bogaerts
ilse.bogaerts@warheritage.be

Jubelpark 3
1000 Brussel

Vaandel van de Oude Wapenbroeders van het Belgische korps in Mexico. België, 1864 - 1867
Foto: WHI

Collectieprofiel / Situering

Het Koninklijk Museum van het Leger en de Krijgsgeschiedenis bezit een rijke en diverse collectie militair textiel. Het conserveren van gereguleerde legertenues en legervaaandels vanaf het ontstaan van het koninkrijk België behoort tot de kerntaken van de instelling. Maar vermits door de eeuwen vele Europese veldslagen in onze regio zijn beslecht, is het collectieprofiel veel breder, zowel in de tijd als in territoriumafbakening. Het KLM bewaart dan ook uniformen van alle grote Europese mogendheden, van de napoleontische periode tot na de Tweede Wereldoorlog.

Over het textiel erfgoed in de collectie

Het aantal geconserveerde objecten gerelateerd aan de persoonlijke uitrusting van de militair is enorm: 17.487 uniformen, 9.863 hoofddekseis, 16.650 accessoires zoals patroontassen, bajonethouders, sjerpen en riemen, broodzakken, ransels, veldflessen, gasmaskers, pistoolholsters, overlevingspakketten, enz. Ongeveer 1.500 textiele rangonderscheidingstekens, regiments- en compagnie tekens, badges van brevetten enz. vervolledigen de uniformcollectie.

Inventaris

Aanwezig
Er is wel nog een registratieachterstand en de registratie van de objecten zou moeten geüpdatet worden.

Digitalisering

Van alle objecten bestaan werkfoto's.
Er geldt nog een actief verzamelbeleid wat betreft de textielcollectie.
Herbestemming is niet aan de orde in het museum.

Vorm

Actief verwerven van objecten, bibliotheek en documentatie.
Andere vormen van textielerfgoed bevindt zich niet in de collectie.
De bibliotheekcollectie is geïnventariseerd en ontsloten.
Archief m.b.t. militair textiel bevindt zich in de archieven van Defensie.

Periode

Er wordt textielerfgoed verzameld vanaf de 17e eeuw tot op heden.

Vervaardiger

Er worden niet specifiek objecten verworven aan de hand van de afkomst van de vervaardiger. Alle vervaardigers worden passief verzameld.

Geografische afkomst

Objecten van alle geografische afkomsten worden actief verzameld. Stukken die niet op ons grondgebied gedragen werden, worden passief verzameld.

Grondstoffen

Alle materialen en grondstoffen worden actief verzameld.

Productieproces

Er bevinden zich geen machines of gereedschappen m.b.t. textiel in de collectie.
Mogelijks zijn er naaisets in de collectie aanwezig om uniformen te herstellen op het veld, maar dit is niet onderzocht.

Afgewerkte producten

In de collectie worden regen- en buitenkledij, werk- en beschermende kledij, ondergoed, ceremoniële kledij, uniformen, op het lichaam en mee gedragen accessoires, schoeisel, huishoudtextiel (zoals broodzakken) en vlaggen actief verzameld.

Thematisch

De thema's transport en maritiem, geschiedenis en hulpverlening en ordehandhaving worden actief verzameld.

*Uniformjas van Hermann Fegelein,
SS-Gruppenführer en Generalleutnant
van de Waffen-SS, M36, Duitsland, 1944
Foto: WHI*

